

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Łomży
18-400 Łomża, ul. Nowa 2, tel. fax (86) 216-44-95
(86) 473-71-20, (86) 473-71-21, (86) 473-71-22
www.oke.lomza.pl e-mail: sekretariat@oke.lomza.pl

SPRAWOZDANIE

ze sprawdzianu przeprowadzonego w 2012 roku
w województwie podlaskim i warmińsko-mazurskim

AUTORZY SPRAWOZDANIA

MARIA FROMELC-CHMIELEWSKA

JOANNA LEWCZUK

MAŁGORZATA MURAWSKA

JOLANTA NAWROCKA

ELŻBIETA PRÓSZYŃSKA

OPRACOWANIE STATYSTYCZNE

KRZYSZTOF NAJDA

DANE STATYSTYCZNE

MARCIN MUZYK

IWONA ABRAMOWICZ

OPRACOWANIE TECHNICZNE

MARIA FROMELC-CHMIELEWSKA

REDAKTOR PROWADZĄCY

GRAŻYNA KLIMUSZKO

ISBN-978-83-62915-28-6

Szanowni Państwo,

oddaję w Państwa ręce sprawozdanie ze sprawdzianu przeprowadzonego 3 kwietnia 2012 roku w szóstych klasach szkół podstawowych.

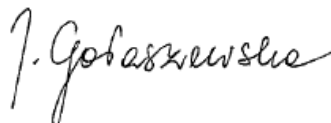
Podobnie jak w latach ubiegłych, sprawozdanie zawiera opis przygotowań i przebiegu sprawdzianu, procesu sprawdzania i oceniania prac uczniów, charakterystykę populacji oraz analizę ilościową wyników uczniów rozwiązujących zadania z arkuszy standardowych i niestandardowych. Analizy uwzględniają średnie wyniki całej populacji zdających w poszczególnych województwach oraz powiatach i gminach. Zachęcam do zapoznania się z opisem umiejętności uczniów, których wyniki znajdują się w obszarach wyników niskich, średnich i wysokich, gdyż właśnie te informacje pozwalają określić treściowe znaczenie wyniku pojedynczego ucznia.

Pragnę zwrócić uwagę Państwa na aneks do sprawozdania, w którym znalazły się, wzorem lat ubiegłych, mapy ze średnimi wynikami sprawdzianu w gminach, kartoteki zestawów zadań, ale także skale staninowe wyników uczniów i szkół dla sprawdzianów przeprowadzonych w latach 2002-2012. W tym roku to właśnie w aneksie umieszczono jakościową analizę wykonania zadań z zestawów S-1 i S-8, a także eseje nauczycieli-egzaminatorów o mocnych i słabych stronach tegorocznych szóstoklasistów.

Zachęcam do wykorzystania sprawozdania w wewnątrzszkolnych analizach umiejętności uczniów w Państwa szkołach i w planowaniu pracy dydaktycznej w nowym roku szkolnym.

Serdecznie dziękuję wszystkim osobom, które współpracowały z Okręgową Komisją Egzaminacyjną w Łomży przy organizacji i przeprowadzeniu sprawdzianu w 2012 roku.

Licząc na dalszą współpracę, życzę Państwu satysfakcji w życiu zawodowym i osobistym.

Dyrektor OKE w Łomży

SPIS TREŚCI

1. ORGANIZACJA I PRZEBIEG SPRAWDZIANU	7
1.1. ZGŁASZANIE UCZNIÓW DO SPRAWDZIANU	7
1.2. PRZYGOTOWANIA DO PRZEPROWADZENIA SPRAWDZIANU	7
1.2.1. KONFERENCJE	7
1.2.2. SZKOLENIA PRZEWODNICZĄCYCH SZKOLNYCH ZESPOŁÓW EGZAMINACYJNYCH.....	7
1.3. DYSTRYBUCJA I REDYSTRYBUCJA MATERIAŁÓW EGZAMINACYJNYCH	8
1.4. PRZEBIEG SPRAWDZIANU.....	8
1.4.1. TERMIN GŁÓWNY	8
1.4.2. TERMIN DODATKOWY	8
1.5. SPRAWDZANIE I OCENIANIE PRAC UCZNIÓW	8
1.6. UDOSTĘPNIANIE PRAC DO WGLĄDU	10
2. CHARAKTERYSTYKA POPULACJI	11
3. OGÓLNE WYNIKI SPRAWDZIANU – ARKUSZ STANDARDOWY	16
3.1. WYNIKI UZYSKANE PRZEZ UCZNIÓW Z WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO I WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO	16
3.2. WYNIKI SPRAWDZIANU A PŁEĆ UCZNIÓW.....	19
3.3. WYNIKI UCZNIÓW BEZ DYSLEKSJI I Z DYSLEKSJĄ.....	21
3.4. WYNIKI SPRAWDZIANU A WIELKOŚĆ MIEJSCOWOŚCI.....	24
4. OPIS ARKUSZA STANDARDOWEGO	27
5. OSIĄGNIĘCIA UCZNIÓW – ARKUSZ STANDARDOWY	28
5.1. POZIOM WYKONANIA ZADAŃ.....	28
5.2. UMIEJĘTNOŚCI UCZNIÓW, KTÓRYCH WYNIKI ZNAJDUJĄ SIĘ W POSZCZEGÓLNYCH OBSZARACH WYNIKÓW	30
5.3. TREŚCIOWE ZNACZENIE WYNIKU UCZNIĄ.....	32
6. WYNIKI W OBSZARACH UMIEJĘTNOŚCI – ARKUSZ STANDARDOWY	38
6.1. OGÓLNE WYNIKI UCZNIÓW W POSZCZEGÓLNYCH OBSZARACH UMIEJĘTNOŚCI	38
7. ŚREDNIE WYNIKI SZKÓŁ – ARKUSZ STANDARDOWY.....	44
8. ŚREDNIE WYNIKI W POWIATACH I GMINACH – ARKUSZ STANDARDOWY	46
9. WYNIKI UCZNIÓW SŁABOWIDZĄCYCH	54
10. WYNIKI UCZNIÓW SŁABOSŁYSZĄCYCH I NIESŁYSZĄCYCH	56
11. WYNIKI UCZNIÓW Z UPOŚLEDZENIEM UMYSŁOWYM W STOPNIU LEKKIM	58
11.1. OPIS ARKUSZA	58
11.2. CHARAKTERYSTYKA POPULACJI	59
11.3. WYNIKI SPRAWDZIANU	59

ANEKS	66
1. MAPY – ŚREDNIE WYNIKI SPRAWDZIANU W GMINACH WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO I WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO	66
2. SKALE STANINOWE.....	68
2.1. SKALE STANINOWE WYNIKÓW UCZNIÓW DLA SPRAWDZIANÓW PRZEPROWADZONYCH W LATACH 2002-2012	68
2.2. SKALE STANINOWE ŚREDNICH WYNIKÓW SZKÓŁ DLA SPRAWDZIANÓW PRZEPROWADZONYCH W LATACH 2002-2012	69
3. KARTOTEKI	70
3.1. KARTOTEKA ZESTAWU S-1-122.....	70
3.2. KARTOTEKA ZESTAWÓW ZADAŃ S-4, 5, 6-122	72
3.3. KARTOTEKA ZESTAWU ZADAŃ S-7-122.....	74
3.4. KARTOTEKA ZESTAWU S-8-112.....	76
4. SZCZEGÓŁOWE WYNIKI UCZNIÓW W POSZCZEGÓLNYCH OBSZARACH UMIEJĘTNOŚCI – ARKUSZ STANDARDOWY (S-1-122).....	78
4.1. CZYTANIE	78
4.2. PISANIE	80
4.3. ROZUMOWANIE	92
4.4. KORZYSTANIE Z INFORMACJI.....	96
4.5. WYKORZYSTYWANIE WIEDZY W PRAKTYCE	98
4.6. REFLEKSJE EGZAMINATORÓW	102
5. SZCZEGÓŁOWE WYNIKI UCZNIÓW W POSZCZEGÓLNYCH OBSZARACH UMIEJĘTNOŚCI – ARKUSZ NIESTANDARDOWY (S-8-122).....	109
5.1. CZYTANIE	109
5.2. PISANIE	111
5.3. ROZUMOWANIE	115
5.4. KORZYSTANIE Z INFORMACJI.....	117
5.5. WYKORZYSTYWANIE WIEDZY W PRAKTYCE	118
5.6. REFLEKSJE EGZAMINATORA	122

1. ORGANIZACJA I PRZEBIEG SPRAWDZIANU

Zasady i tryb przeprowadzania sprawdzianu w 2012 roku regulowały niżej wymienione akty prawne:

- *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2007 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych (DzU nr 83 z 2007 r., poz. 562, z późn. zmianami);*
- *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 18 stycznia 2005 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie w przedszkolach, szkołach i oddziałach ogólnodostępnych lub integracyjnych (DzU nr 19 z 2005 r., poz. 167);*
- *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 18 stycznia 2005 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie w przedszkolach, szkołach i oddziałach oraz ośrodkach (DzU nr 19 z 2005 r., poz. 166).*

1.1. ZGŁASZANIE UCZNIÓW DO SPRAWDZIANU

Przewodniczący szkolnych zespołów egzaminacyjnych zgłaszali uczniów do sprawdzianu elektronicznie, za pomocą aplikacji *Hermes*, w terminie do 30 października 2011 roku.

1.2. PRZYGOTOWANIA DO PRZEPROWADZENIA SPRAWDZIANU

1.2.1. KONFERENCJE

W okresie od 17 do 28 października 2011 roku Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Łomży przeprowadziła konferencje dla dyrektorów szkół podstawowych i gimnazjalnych. Zorganizowano je w 6 ośrodkach: w Białymstoku, Ełku, Elblągu, Łomży, Olsztynie i Suwałkach. Podczas konferencji:

- omówiono osiągnięcia uczniów, którzy ukończyli w 2011 roku szkołę podstawową ze szczególnym zwróceniem uwagi na obszary, w których uzyskali oni wysokie wyniki oraz te, w których uzyskali wyniki niskie;
- podsumowano organizację i przebieg sprawdzianu przeprowadzonego w kwietniu 2011 r.;
- wprowadzono dyrektorów szkół w zagadnienia związane z organizacją sprawdzianu w 2012 roku.

1.2.2. SZKOLENIA PRZEWODNICZĄCYCH SZKOLNYCH ZESPOŁÓW EGZAMINACYJNYCH

W okresie od 2 do 15 marca 2012 roku przeprowadzono szkolenia przewodniczących szkolnych zespołów egzaminacyjnych i ich zastępców dotyczące przygotowania i przeprowadzenia sprawdzianu. W województwie podlaskim odbyło się 17 szkoleń (Białystok, Bielsk Podlaski, Łomża, Grajewo, Sokółka, Suwałki). W województwie warmińsko-mazurskim przeprowadzono 21 szkoleń (Elbląg, Ełk, Giżycko, Lidzbark Warmiński, Nidzica, Olsztyn, Ostróda, Szczytno).

Podczas szkoleń przewodniczącym szkolnych zespołów egzaminacyjnych przekazano:

- naklejki z kodami kreskowymi szkół;
- *Biuletyn informacyjny – organizacja sprawdzianu i egzaminu gimnazjalnego w 2012 roku.*

Na kilka dni przed sprawdzianem w serwisie dla dyrektorów ISA zamieszczono ostateczne listy uczniów przystępujących do sprawdzianu oraz indywidualne kody dostępu niezbędne do uzyskania przez Internet informacji o wyniku sprawdzianu.

1.3. DYSTRYBUCJA I REDYSTRYBUCJA MATERIAŁÓW EGZAMINACYJNYCH

Dystrybucja materiałów egzaminacyjnych odbywała się w przeddzień sprawdzianu, tj. 2 kwietnia 2012 roku. Nie odnotowano przypadków naruszenia przesyłek.

Redystrybucję prac uczniów i dokumentacji egzaminacyjnej przeprowadzono po zakończeniu sprawdzianu w godzinach od 11⁰⁰ do 13⁰⁰ w 30 punktach zlokalizowanych we wszystkich powiatach na terenie województwa podlaskiego i warmińsko-mazurskiego.

1.4. PRZEBIEG SPRAWDZIANU

1.4.1. TERMIN GŁÓWNY

W dniu 3 kwietnia 2012 roku przeprowadzono sprawdzian w 402 szkołach zlokalizowanych na terenie województwa podlaskiego i w 504 szkołach na terenie województwa warmińsko-mazurskiego. Nad prawidłowością jego przebiegu w każdej sali egzaminacyjnej czuwały zespoły nadzorujące. Głównym zadaniem zespołów było zapewnienie samodzielności pracy uczniów oraz sprawny przebieg sprawdzianu. Liczba członków zespołu nadzorującego zależała od liczby uczniów przystępujących do sprawdzianu w danej sali, przy zachowaniu zasady, że co najmniej jeden z członków tego zespołu to nauczyciel z innej szkoły lub placówki.

Do obserwacji przebiegu sprawdzianu w szkołach w obu województwach dyrektor Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Łomży upoważnił 99 obserwatorów. Obserwatorami byli pracownicy pedagogiczni Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Łomży, pracownicy Podlaskiego Kuratorium Oświaty i Warmińsko-Mazurskiego Kuratorium Oświaty oraz przedstawiciele organów prowadzących szkoły z obu województw. Z analizy arkuszy obserwacji i dokumentacji egzaminacyjnej wynika, że sprawdzian przebiegał zgodnie z obowiązującymi procedurami.

1.4.2. TERMIN DODATKOWY

Do sprawdzianu w terminie dodatkowym w dniu 5 czerwca 2012 roku przystąpiło 50 uczniów z obu województw. Sprawdzian został przeprowadzony w 35 ośrodkach.

1.5. SPRAWDZANIE I OCENIANIE PRAC UCZNIÓW

Do sprawdzania i oceniania prac zostali powołani egzaminatorzy sprawdzianu, którzy przeszli szkolenia doskonalące umiejętność oceniania zadań otwartych.

Narzędziem, które służyło do prowadzenia szkoleń doskonalących w zakresie sprawdzania i oceniania prac egzaminacyjnych, była aplikacja umieszczona na platformie e-learningowej [<http://oke.lomza.win.pl/moodle/>]. Za jej pośrednictwem od grudnia 2011 roku do marca 2012 roku prowadzono szkolenia e-learningowe dla egzaminatorów mających sprawdzać w kwietniu 2012 r. zadania w arkuszach sprawdzianu.

Pierwsze szkolenie służyło doskonaleniu umiejętności związanych z kryterialnym ocenianiem. Obejmowało ono serię zadań dla matematyków i polonistów. W szkoleniu tym wzięło udział 333 egzaminatorów sprawdzianu. Kolejne szkolenie dotyczyło znajomości zasad sprawdzania i oceniania prac egzaminacyjnych w OKE w Łomży od 2012 roku. Uczestniczyło w nim 419 egzaminatorów.

Rekrutację egzaminatorów przeprowadzono z wykorzystaniem aplikacji internetowej na stronie www.soze.oke.lomza.pl, dzięki której egzaminatorzy mogli wybrać ośrodek

sprawdzania, zadeklarować typ zadań do sprawdzania oraz potwierdzić aktualność danych osobowych potrzebnych do zawarcia umowy.

Do sprawdzania i oceniania prac uczniów z województw podlaskiego i warmińsko-mazurskiego powołano 419 egzaminatorów sprawdzianu, którzy pracowali w 18 zespołach zlokalizowanych w 8 ośrodkach oceniania. Każdemu zespołowi egzaminatorów zapewniono co najmniej trzy sale do pracy oraz dostęp do telefonu i faksu oraz zestawu komputerowego z łączem internetowym.

Wszystkie materiały egzaminacyjne podlegały szczególnej ochronie przed dostępem osób nieuprawnionych. Przechowywano je w specjalnie wydzielonych pomieszczeniach, a nadzór nad nimi sprawowały osoby upoważnione przez dyrektora Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Łomży.

Tabela 1.1. Lokalizacja ośrodków oceniania

Miejscowość	Nazwa szkoły
Białystok	Szkoła Podstawowa nr 49 w Białymstoku
Elbląg	Szkoła Podstawowa nr 21 w Elblągu
Ełk	Szkoła Podstawowa nr 3 w Ełku
Giżycko	Szkoła Podstawowa nr 4 w Giżycku
Łomża	Szkoła Podstawowa nr 4 w Łomży
Olsztyn	Szkoła Podstawowa nr 25 w Olsztynie
Ostróda	Szkoła Podstawowa nr 2 w Ostródzie
Suwałki	Szkoła Podstawowa nr 9 w Suwałkach

Do pracy w zespołach powołano przede wszystkim egzaminatorów mających doświadczenie w sprawdzaniu i ocenianiu prac, co sprzyjało zachowaniu wysokiej jakości i rzetelności oceniania arkuszy, a także sprawnej pracy zespołu. Przewodniczącymi zespołów egzaminatorów były osoby o dużym doświadczeniu w sprawdzaniu prac sprawdzianu i o najwyższych kwalifikacjach merytorycznych oraz zdolnościach organizacyjnych umożliwiającymi efektywne kierowanie pracą zespołu. Dyrektor Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Łomży powołał przewodniczących zespołów spośród dwóch kandydatów rekomendowanych do tej funkcji przez koordynatora sprawdzianu. Kryteria powoływania przewodniczących i egzaminatorów określa *Procedura powoływania egzaminatorów i przewodniczących zespołów egzaminatorów w Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Łomży* wprowadzona zarządzeniem dyrektora OKE w Łomży.

Sprawdzanie i ocenianie prac w zespołach poprzedziło spotkanie ekspertów Centralnej Komisji Egzaminacyjnej w Warszawie i ekspertów okręgowych komisji egzaminacyjnych, na którym ustalono kryteria oceniania odpowiedzi do zadań otwartych sprawdzianu oraz opracowano materiały szkoleniowe dla egzaminatorów.

Przed rozpoczęciem oceniania arkuszy koordynatorzy sprawdzianu przeszkolili przewodniczących zespołów egzaminatorów. Szkolenie odbyło się w Łomży 10 kwietnia 2012 r. i obejmowało zapoznanie przewodniczących z kryteriami punktowania zadań otwartych, ćwiczenia w ocenianiu przykładowych rozwiązań oraz wyjaśnienie wszystkich wątpliwości związanych ze stosowaniem obowiązujących kryteriów punktowania zadań.

W czasie szkolenia przypomniano również *Zasady sprawdzania i oceniania prac egzaminacyjnych w Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Łomży w 2012 roku.*

Przewodniczący zespołów, przeszkoleni przez koordynatorów sprawdzianu, przeprowadzili szkolenia egzaminatorów. Odbyły się one w piątek 13 kwietnia w ośrodkach sprawdzania bezpośrednio przed rozpoczęciem pracy zespołów. Udział w nich był warunkiem dopuszczenia egzaminatorów do oceniania zadań.

Sprawdzanie i ocenianie zadań otwartych, podobnie jak w ubiegłym roku, zorganizowano w ten sposób, że zadania matematyczne (21.-24.) sprawdzali egzaminatorzy będący nauczycielami matematyki lub przedmiotów przyrodniczych, zaś zadania polonistyczne (25. i 26.) sprawdzali egzaminatorzy będący nauczycielami przedmiotów humanistycznych, głównie polonisci. Ta *specjalizacja* w ocenianiu, sprzyjała zapewnieniu wysokiej jakości i rzetelności sprawdzania arkuszy, a także ułatwiała koordynowanie sprawdzania i nadzór nad pracą egzaminatorów.

Pracą egzaminatorów w zespołach kierowali przewodniczący, do których obowiązków należało m.in.:

- rozwiązywanie sytuacji problemowych dotyczących stosowania kryteriów oceniania,
- omawianie z egzaminatorami poprawności stosowania schematu punktowania,
- koordynowanie powtórnego oceniania prac w czasie sprawdzania,
- nadzorowanie tempa sprawdzania i oceniania prac oraz realizowania harmonogramu sprawdzania.

Pracę przewodniczących wspierali koordynatorzy sprawdzianu, którzy za pośrednictwem platformy Moodle porozumiewali się z przewodniczącymi zespołów i podejmowali decyzje w sytuacjach problemowych. Ponadto wyjaśniali wątpliwości dotyczące procedury sprawdzania i oceniania, w tym sporządzania i porządkowania dokumentacji egzaminacyjnej.

Weryfikację techniczną przeprowadzali asystenci techniczni, którzy sprawdzali m.in. poprawność zakodowania kart odpowiedzi przez uczniów, zespoły nadzorujące i egzaminatorów.

Po przewiezieniu sprawdzonych i ocenionych prac do OKE w Łomży koordynatorzy sprawdzianu:

- przeanalizowali prace, wobec których zachodziło podejrzenie, że zawierają niesamodzielne rozwiązania zadań;
- sprawdzili dokumentację pracy zespołów egzaminatorów pod względem jej kompletności, uporządkowania, staranności oraz poprawności wypełnienia;
- zweryfikowali poprawność ocenienia prac w związku z zastrzeżeniami powstałymi w czasie przetwarzania danych egzaminacyjnych w OKE w Łomży;
- sformułowali wnioski dotyczące doskonalenia procesu sprawdzania i oceniania prac.

1.6. UDOSTĘPNIANIE PRAC DO WGLĄDU

Po ogłoszeniu wyników Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Łomży na podstawie § 50 *Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2007 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych* udostępniła uczniom i rodzicom do wglądu prace sprawdzianu. Do 29 czerwca br. udostępniono 13 prac ze sprawdzianu.

2. CHARAKTERYSTYKA POPULACJI

W roku szkolnym 2011/2012 do sprawdzianu przystąpiło 25 666 uczniów szóstych klas szkoły podstawowej. Pobierali oni naukę w 906 szkołach (402 w województwie podlaskim i 504 w województwie warmińsko-mazurskim).

Tabela 2.1. Uczniowie na sprawdzianie w 2012 r.

Województwo	Liczba uczniów, którzy				
	otrzymali zaświadczenie o wynikach	mieli unieważniony sprawdzian	zostali zwolnieni	byli nieobecni	przerwali z przyczyn zdrowotnych
podlaskie	11 221	–	11	21	–
warmińsko-mazurskie	14 445	–	13	51	1
OKE Łomża	25 666	–	24	72	1

Ze względów zdrowotnych lub losowych ze sprawdzianu zwolniono 24 uczniów. Do sprawdzianu nie przystąpili 72 osoby. Szóstoklasiści, których absencja była usprawiedliwiona (przyczyny losowe, stan zdrowia), pisali sprawdzian w terminie dodatkowym, czyli 5 czerwca 2012 roku.

Prawie 2% populacji przystępujących do sprawdzianu stanowili laureaci konkursów przedmiotowych (488 uczniów na terenie OKE Łomża: 363 z województwa podlaskiego i 125 z województwa warmińsko-mazurskiego). W zaświadczeniach o wynikach sprawdzianu uczniowie ci mają odnotowany maksymalny wynik – 40 punktów.

Tabela 2.2. Uczniowie, którzy przystąpili do sprawdzianu, z uwzględnieniem typów zestawów egzaminacyjnych

Symbol arkusza	Opis	Liczba uczniów		
		woj. podlaskie	woj. warmińsko-mazurskie	OKE Łomża
S-1-122, S-1-122-L ¹	standardowy	11 029	14 047	25 076
S-4-122	dla uczniów słabowidzących (16 pkt)	11	24	35
S-5-122, S-5-122-L ²	dla uczniów słabowidzących (24 pkt)	5	6	11
S-7-122	dla uczniów słabosłyszących i niesłyszących	12	35	47
S-8-122	dla uczniów z upośledzeniem w stopniu lekkim	164	333	497
	Razem	11 221	14 445	25 666

¹ Arkusz standardowy przetłumaczony na język litewski.

² Arkusz niestandardowy przetłumaczony na język litewski.

Większość szóstoklasistów (97,7%) rozwiązywała arkusz standardowy. W tej grupie znaleźli się uczniowie ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się oraz 31 uczniów z województwa podlaskiego piszących sprawdzian w języku litewskim. Dla pozostałych 590 osób, czyli 2,3% populacji, przygotowano arkusze dostosowane do ich potrzeb psychofizycznych i edukacyjnych. Dostosowanie warunków i formy przeprowadzania sprawdzianu było możliwe na podstawie orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego wydanych przez poradnie psychologiczno-pedagogiczne.

Tabela 2.3. Uczniowie na sprawdzianie z uwzględnieniem płci

Województwo	Dziewczęta		Chłopcy	
	liczba	%	liczba	%
podlaskie	5 515	49,1	5 706	50,9
warmińsko-mazurskie	7 017	48,6	7 428	51,4
OKE Łomża	12 532	48,8	13 134	51,2

Wśród przystępujących do sprawdzianu nieznacznie przeważali chłopcy (51,2%).

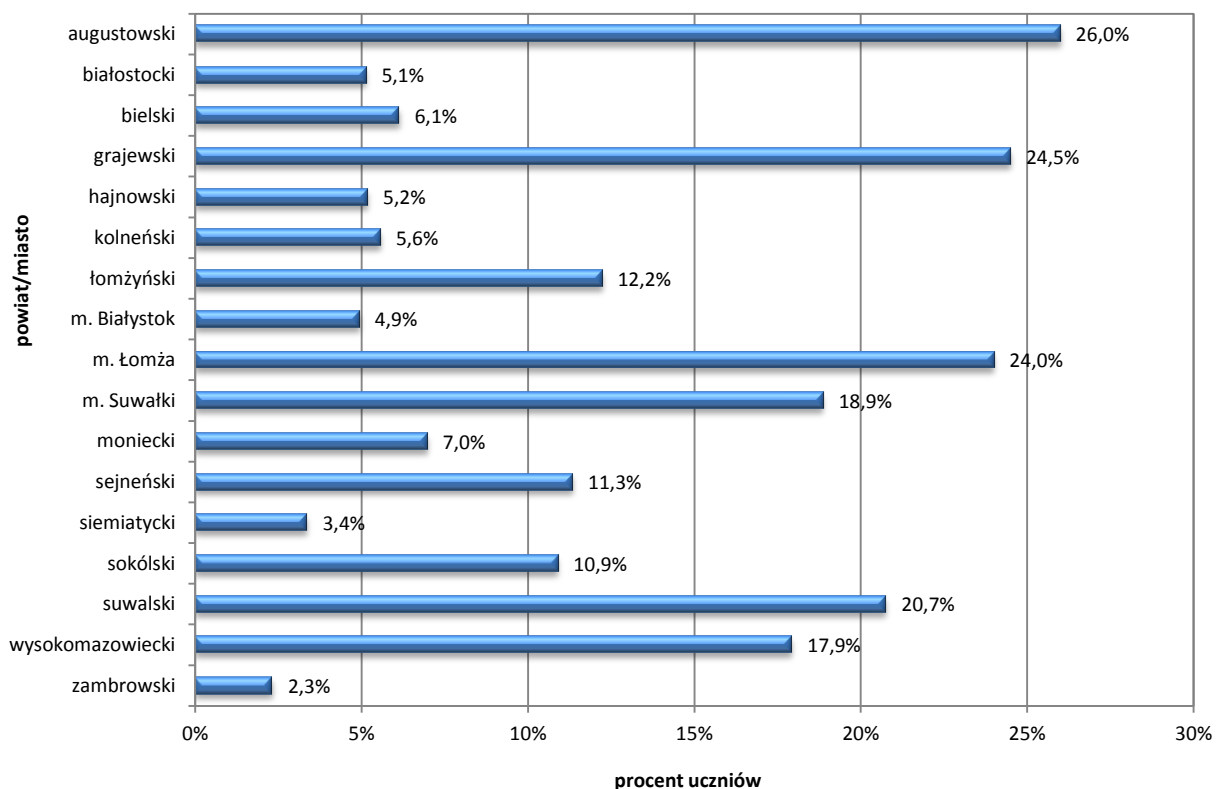
Tabela 2.4. Uczniowie na sprawdzianie z uwzględnieniem dysleksji

Województwo	Uczniowie bez dysleksji		Uczniowie z dysleksją	
	liczba	%	liczba	%
podlaskie	9 979	88,9	1 242	11,1
warmińsko-mazurskie	12 764	88,4	1 681	11,6
OKE Łomża	22 743	88,6	2 923	11,4

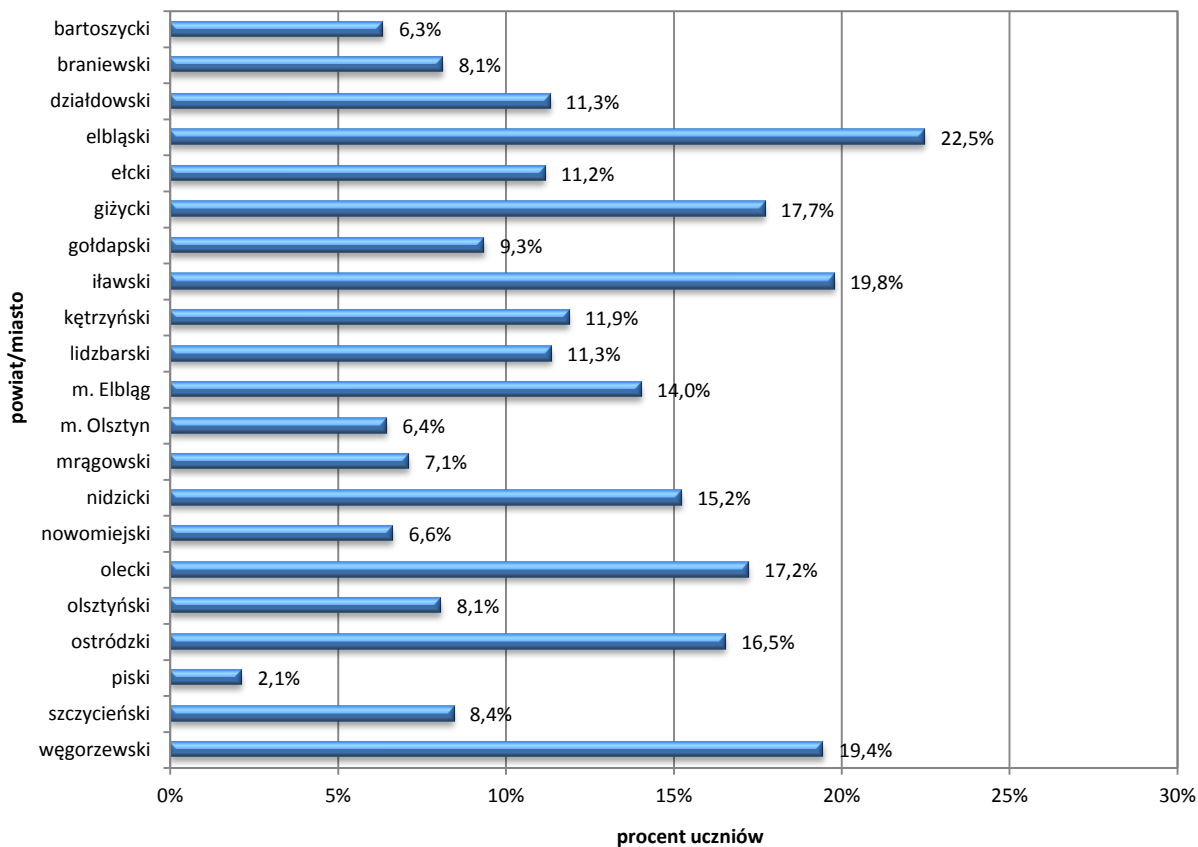
Uczniowie ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się to ponad 11% populacji. Wśród nich byli również szóstoklasiści rozwiązujący zestawy S-4, S-5 i S-7. Blisko trzy tysiące uczniów skorzystało m.in. z prawa do wydłużonego czasu egzaminowania, a ich prace sprawdzane były według dostosowanych kryteriów.

W bieżącym roku można odnotować zwiększenie, w porównaniu z rokiem ubiegłym, udziału procentowego uczniów z dysleksją (o 10,7%). Należy też zauważyć, że populacja przystępujących do sprawdzianu zmniejszyła się w tym czasie o prawie 4%.

Wykres 2.1. Uczniowie z dysleksją w poszczególnych powiatach województwa podlaskiego

Wykres 2.2. Uczniowie z dysleksją w poszczególnych powiatach województwa warmińsko-mazurskiego

W porównaniu z rokiem ubiegłym odsetek uczniów z dysleksją nieznacznie wzrósł w obu województwach. W poszczególnych powiatach nadal utrzymuje się znaczące zróżnicowanie procentowego udziału uczniów z dysleksją: w województwie podlaskim od 2,1% (powiat zambrowski) do 26,0% (powiat augustowski), a w województwie warmińsko-mazurskim od 2,1% (powiat piski) do 22,5% (powiat elbląski).

Tabela 2.5. Uczniowie na sprawdzianie z uwzględnieniem wielkości miejscowości

Lokalizacja szkoły	Woj. podlaskie		Woj. warmińsko-mazurskie		OKE Łomża	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%
Wieś	4 063	36,2	5 546	38,4	9 609	37,4
Miasto do 20 tys. mieszkańców	2 175	19,4	3 568	24,7	5 743	22,4
Miasto od 20 do 100 tys. mieszkańców	2 545	22,7	2 839	19,7	5 384	21,0
Miasto powyżej 100 tys. mieszkańców	2 438	21,7	2 492	17,3	4 930	19,2
Razem	11 221	100,0	14 445	100,0	25 666	100,0

Tabela 2.6. Szkoły na sprawdzianie z uwzględnieniem wielkości miejscowości

Lokalizacja szkoły	Woj. podlaskie		Woj. warmińsko-mazurskie		OKE Łomża	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%
Wieś	277	68,9	347	68,8	624	68,9
Miasto do 20 tys. mieszkańców	43	10,7	68	13,5	111	12,3
Miasto od 20 do 100 tys. mieszkańców	37	9,2	45	8,9	82	9,1
Miasto powyżej 100 tys. mieszkańców	45	11,2	44	8,7	89	9,8
Razem	402	100,0	504	100,0	906	100,0

W porównaniu z rokiem ubiegłym o 29 zmalała liczba szkół zlokalizowanych na wsi. W placówkach usytuowanych na terenach wiejskich pobierało naukę ponad 37% zdających. Co piąty szóstoklasista z terenu działania Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Łomży uczęszczał do szkoły zlokalizowanej w mieście powyżej 100 tysięcy mieszkańców. Takich szkół było blisko 10%. Najmniej szkół podstawowych znajdowało się w miejscowościach od 20 do 100 tysięcy mieszkańców.

Tabela 2.7. Uczniowie na sprawdzianie z uwzględnieniem statusu szkoły

Status szkoły	Woj. podlaskie		Woj. warmińsko-mazurskie		OKE Łomża	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%
Publiczna	10 917	97,3	14 185	98,2	25 102	97,8
Niepubliczna	304	2,7	260	1,8	564	2,2
Razem	11 221	100,0	14 445	100,0	25 666	100,0

Tabela 2.8. Szkoły na sprawdzianie z uwzględnieniem statusu szkoły

Status szkoły	Woj. podlaskie		Woj. warmińsko-mazurskie		OKE Łomża	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%
Publiczna	364	90,5	472	93,7	836	92,3
Niepubliczna	38	9,5	32	6,3	70	7,7
Razem	402	100,0	504	100,0	906	100,0

W porównaniu z rokiem ubiegłym wzrosła liczba szkół podstawowych o statusie placówki niepublicznej (w województwie podlaskim z 4,8% do 9,5%, w warmińsko-mazurskim z 4,75% do 6,3%). W 70 szkołach tego typu do sprawdzianu przystąpiło ponad 2% uczniów z terenu działania OKE w Łomży.

3. OGÓLNE WYNIKI SPRAWDZIANU – ARKUSZ STANDARDOWY

3.1. WYNIKI UZYSKANE PRZEZ UCZNIÓW Z WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO I WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO

3 kwietnia 2012 roku na terenie Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Łomży arkusz standardowy pisało 25 076 uczniów. Zestaw zadań okazał się dla zdających umiarkowanie trudny. Łatwość testu wyniosła 0,56. Maksymalną liczbę punktów w obu województwach zdobyło 493 szóstoklasistów (w tym: 487 to laureaci konkursów przedmiotowych). Tylko 6 zdających, którzy rozwiązywali zadania, otrzymało wynik maksymalny, czyli 40 punktów. Nikt nie uzyskał wyniku 0 punktów. Najniższą liczbę punktów (1 punkt) otrzymał 1 uczeń. Statystyczny uczeń w kraju uzyskał na sprawdzianie 22,8 punktu.

Tabela 3.1. Miary opisujące wyniki sprawdzianu³ (arkusz standardowy S-1-122)

Rodzaj wskaźnika	Wartość wskaźnika	
	woj. podlaskie	woj. warmińsko-mazurskie
Liczebność	11 029	14 047
Wynik średni	23,1 pkt	22,1 pkt
Procent uzyskanych punktów	58	55
Wynik najniższy	1 pkt	2 pkt
Wynik najwyższy	40 pkt	40 pkt
Mediana ⁴	23 pkt	22 pkt
Modalna ⁵	27 pkt	20 pkt
Odchylenie standardowe ⁶	7,9 pkt	7,4 pkt
Współczynnik zmienności ⁷	0,34	0,34

Na terenie OKE w Łomży uczniowie najczęściej osiągnęli (modalna) wynik 20 punktów (1 157 osób). Wynik środkowy (mediana) rozkładu wyniósł 23 punkty. Odchylenie standardowe miało wartość 7,7 punktu. W przedziale wyników typowych (od 15 punktów do 30 punktów) mieści się wynik 16 842 uczniów, co stanowi 67,2% wszystkich piszących sprawdzian. Współczynnik zmienności wskazuje na umiarkowane zróżnicowanie osiągnięć uczniów na sprawdzianie.

Uwzględniając skalę staninową obliczoną na podstawie wyników uczniów ze sprawdzianu 2012, na wykresach 3.1. i 3.2. oraz w tabeli 3.3. wyróżniono trzy obszary wyników. Pierwszy obszar wyników to wyniki niskie, obejmujące staniny 1., 2. i 3. (przedział punktowy

³ Obszerniejszy opis podstawowych miar statystycznych znajdują Państwo na stronie internetowej OKE w Łomży www.oke.lomza.pl w zakładce Współpraca z JST w materiale Egzaminy zewnętrzne. Przewodnik po sprawozdaniach.

⁴ Mediana – wynik środkowy. Dzieli uczniów na dwie równoliczne grupy: w jednej uczniowie mają wynik niższy od mediany lub równy medianie, w drugiej – wynik wyższy od mediany lub jej równy.

⁵ Modalna – wynik najczęściej występujący w badanej grupie.

⁶ Odchylenie standardowe – wyrażona w punktach miara rozrzutu wyników w stosunku do średniej. Im wyższa wartość odchylenia, tym większe zróżnicowanie wyników.

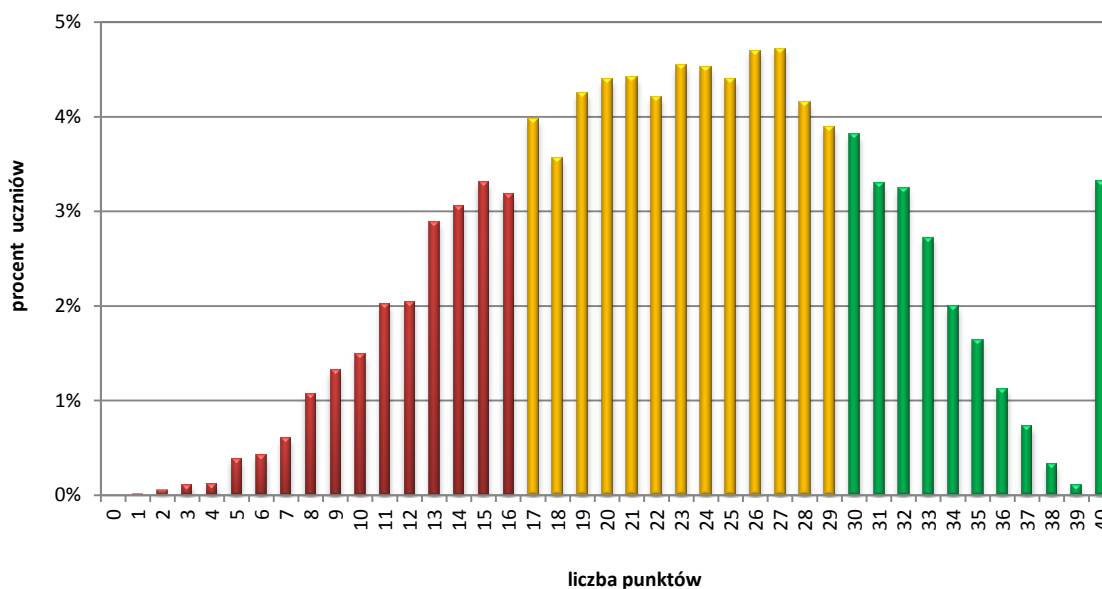
⁷ Współczynnik zmienności (klasyczny) – oznaczany V_s lub V_d – jest to iloraz odchylenia standardowego przez średnią arytmetyczną. Wielkość niemianowana, używana do porównań zmienności w dwu lub więcej zbiorowościach. Pozwala ocenić, czy struktury są zróżnicowane względem wyników egzaminów.

od 1 do 16 punktów). Drugi obszar – wyniki średnie – to stany 4., 5. i 6. (wyniki w przedziale od 17 do 29 punktów). Trzeci obszar – wyniki wysokie – to stany 7., 8., 9. (wyniki powyżej 29 punktów).

Tabela 3.2. Skala staninowa⁸ wyników uczniów dla sprawdzianu 2012 (arkusz standardowy S-1-122)

Stanin	Opis wyniku	Przedział punktowy	Procent uczniów w kraju
1	najniższy	0-9	3,9
2	bardzo niski	10-12	6,2
3	niski	13-16	13,1
4	niżej średni	17-20	16,4
5	średni	21-25	22,1
6	wyżej średni	26-29	16,8
7	wysoki	30-32	10,5
8	bardzo wysoki	33-35	7,1
9	najwyższy	36-40	3,9

Wykres 3.1. Rozkład wyników sprawdzianu (arkusz standardowy S-1-122) – województwo podlaskie

⁸ Skala staninowa (z j. ang. *standard nine*), zwana jest także standardową dziewiątką. Rozciąga się ona od -2 do +2 odchyłeń standardowych wyników w rozkładzie normalnym. Średnia dla tej skali wynosi 5, a odchylenie standardowe 2. Opracowano ją poprzez uporządkowanie wyników surowych od wyniku najniższego do najwyższego i podzielono na 9 przedziałów, które kolejno zawierają około: 4% wyników najniższych, 7% wyników bardzo niskich, 12% wyników niskich, 17% wyników niżej średnich, 20% wyników średnich, 17% wyników wyżej średnich, 12% wyników wysokich, 7% wyników bardzo wysokich i 4% wyników najwyższych. Następnie dla kolejnych staninów wyznacza się przedziały punktowe. Pozwala to uczniom zorientować się, jaką pozycję zajmują ze swym wynikiem wśród wyników wszystkich uczniów na sprawdzianie w danym roku, za: *Teoria i praktyka egzaminowania. Analiza i interpretacja wyników oceniania i egzaminowania, Biuletyn CKE, 2007.*

Wykres 3.2. Rozkład wyników sprawdzianu (arkusz standardowy S-1-122) – województwo warmińsko-mazurskie

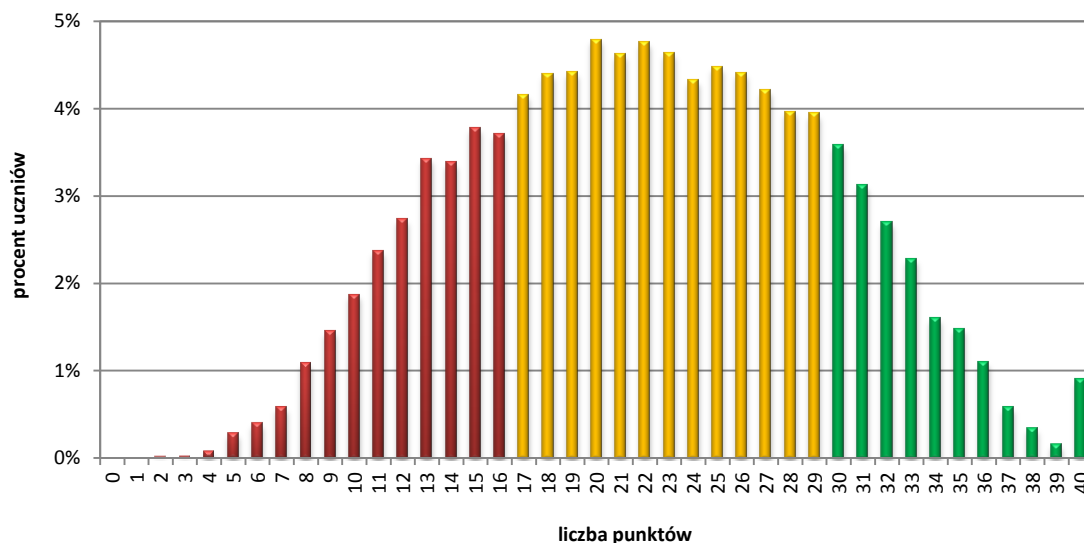

Tabela 3.3. Rozkład wyników sprawdzianu (arkusz standardowy S-1-122) w poszczególnych obszarach wyników

Obszar	Opis	Staniny	Przedział punktowy	Procent uczniów w województwie		Procent uczniów w kraju
				podlaskim	warmińsko-mazurskim	
I	wyniki niskie	1-3	0-16	22,0	25,2	23,2
II	wyniki średnie	4-6	17-29	55,7	57,0	55,3
III	wyniki wysokie	7-9	30-40	22,3	17,8	21,5

Na terenie działania Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Łomży w obszarze wyników niskich (od 1 do 16 punktów) znalazło się 23,8% wyników uczniów. W kraju ten odsetek był nieco niższy i wynosił 23,2%. Największa grupa szóstoklasistów zarówno z województwa podlaskiego, warmińsko-mazurskiego, jak i z kraju uzyskała wynik należący do obszaru wyników średnich (od 17 do 29 punktów). Blisko 20% wyników uczniów kończących szkołę podstawową w rejonie OKE w Łomży znalazło się w obszarze wyników wysokich. W kraju odsetek szóstoklasistów uzyskujących rezultat 30 punktów i więcej był nieco wyższy i wynosił 21,5%.

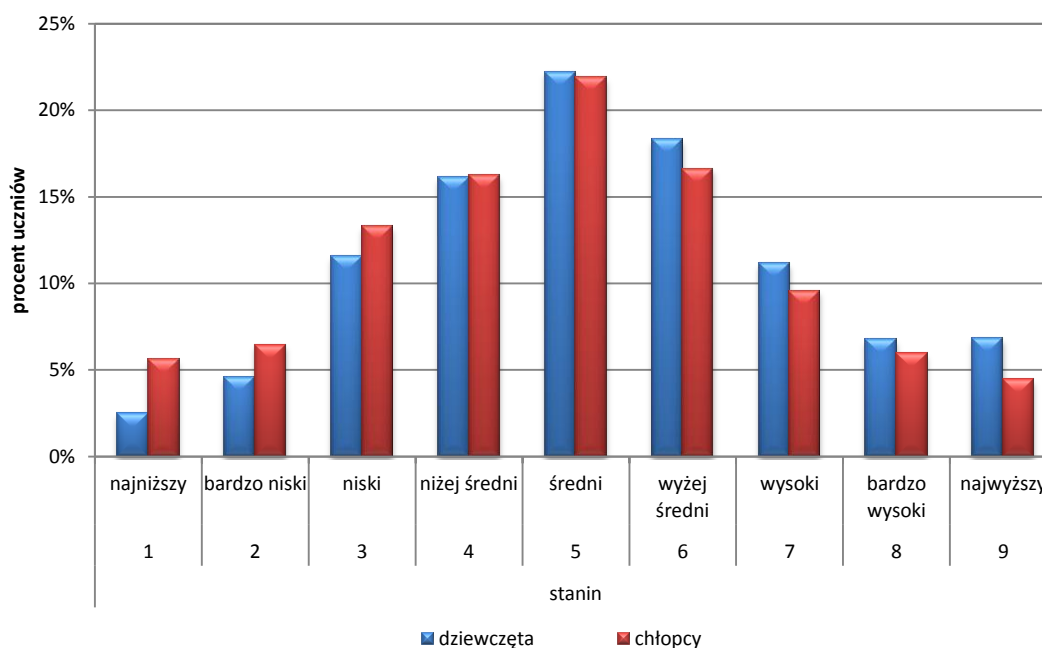
W *Aneksie* (strona 68) zamieszczono zestawienie skal staninowych dla wyników uczniów na sprawdzianach przeprowadzonych w latach 2002-2012.

3.2. WYNIKI SPRAWDZIANU A PŁEĆ UCZNIÓW

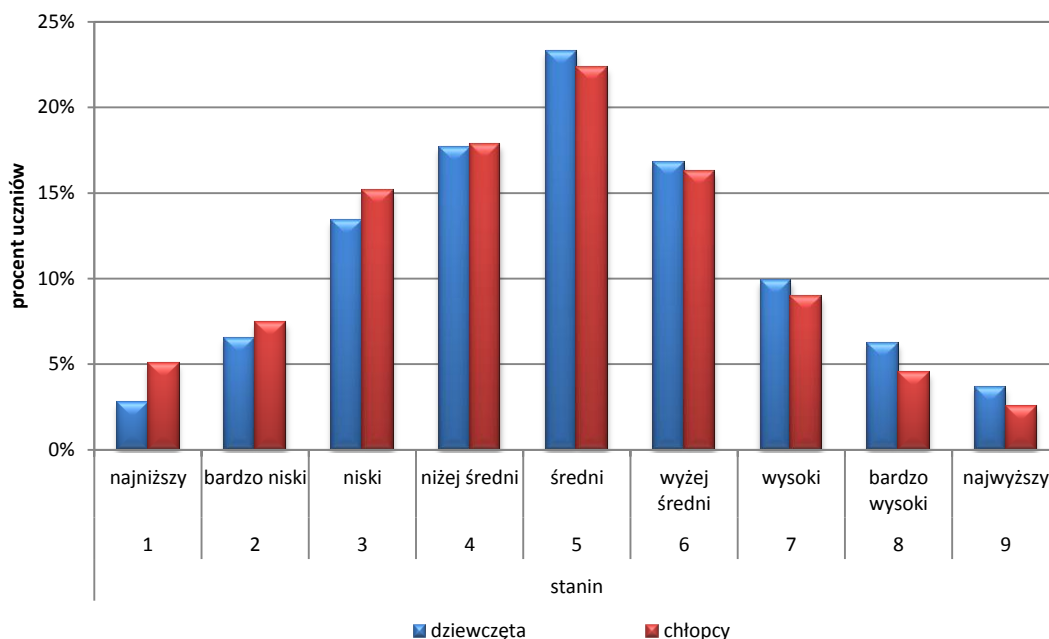
Tabela 3.4. Miary opisujące wyniki sprawdzianu (arkusz standardowy S-1-122) z uwzględnieniem płci uczniów

Rodzaj wskaźnika	Wartość wskaźnika			
	woj. podlaskie		woj. warmińsko-mazurskie	
	dziewczęta	chłopcy	dziewczęta	chłopcy
Liczebność	5 443	5 586	6 888	7 159
Wynik średni	23,9 pkt	22,3 pkt	22,6 pkt	21,6 pkt
Procent uzyskanych punktów	60	56	57	54
Wynik najniższy	2 pkt	1 pkt	2 pkt	2 pkt
Wynik najwyższy	40 pkt	40 pkt	40 pkt	40 pkt
Mediana	24 pkt	22 pkt	23 pkt	22 pkt
Modalna	26 pkt	27 pkt	21 pkt	20 pkt
Odchylenie standardowe	7,7 pkt	8,0 pkt	7,4 pkt	7,5 pkt
Współczynnik zmienności	0,32	0,36	0,33	0,35

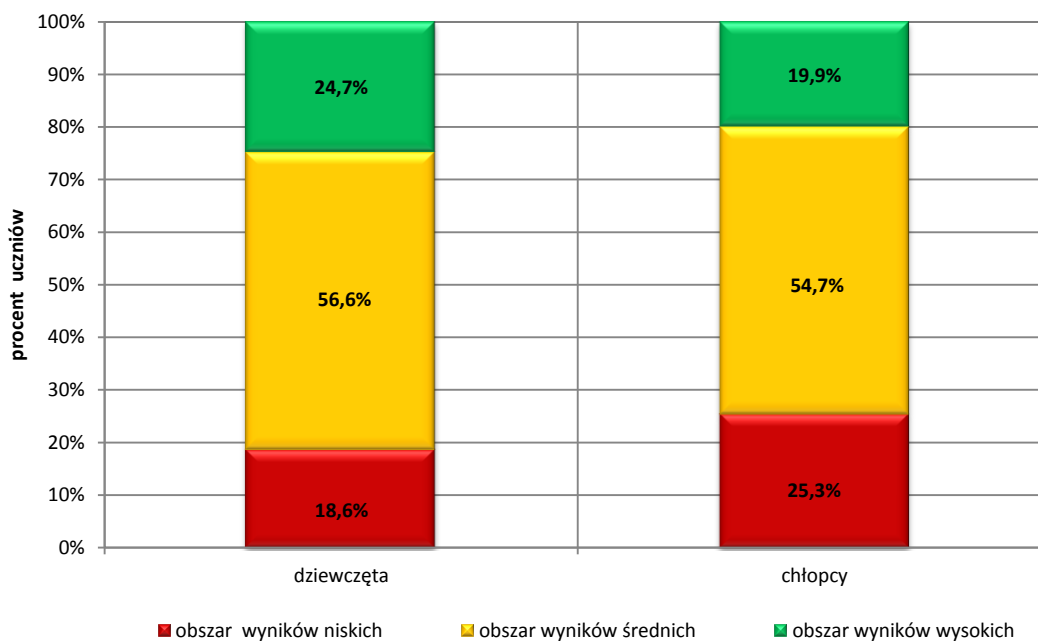
Wykres 3.3. Rozkład wyników sprawdzianu (arkusz standardowy S-1-122) w poszczególnych przedziałach staninowych z uwzględnieniem płci uczniów – województwo podlaskie

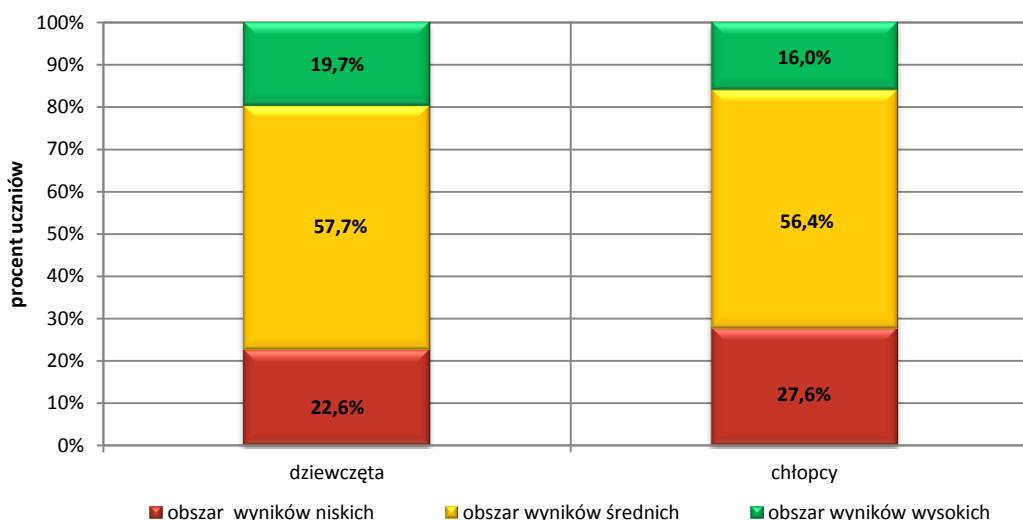
Wykres 3.4. Rozkład wyników sprawdzianu (arkusz standardowy S-1-122) w poszczególnych przedziałach staninowych z uwzględnieniem płci uczniów – województwo warmińsko-mazurskie

Wykres 3.5. Rozkład wyników sprawdzianu (arkusz standardowy S-1-122) w poszczególnych obszarach wyników z uwzględnieniem płci uczniów – województwo podlaskie

Wykres 3.6. Rozkład wyników sprawdzianu (arkusz standardowy S-1-122) w poszczególnych obszarach wyników z uwzględnieniem płci uczniów – województwo warmińsko-mazurskie

Na terenie działania Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Łomży dziewczęta uzyskały na sprawdzianie wyniki nieco wyższe niż chłopcy. Różnica ta widoczna jest szczególnie w odsetku uczniów, którzy zdobyli wyniki w obszarze wyników wysokich (21,9% dziewcząt i 17,7% chłopców) oraz w obszarze wyników niskich (20,9% dziewcząt i 26,6% chłopców).

3.3. WYNIKI UCZNIÓW BEZ DYSLEKSJI I Z DYSLEKSJĄ

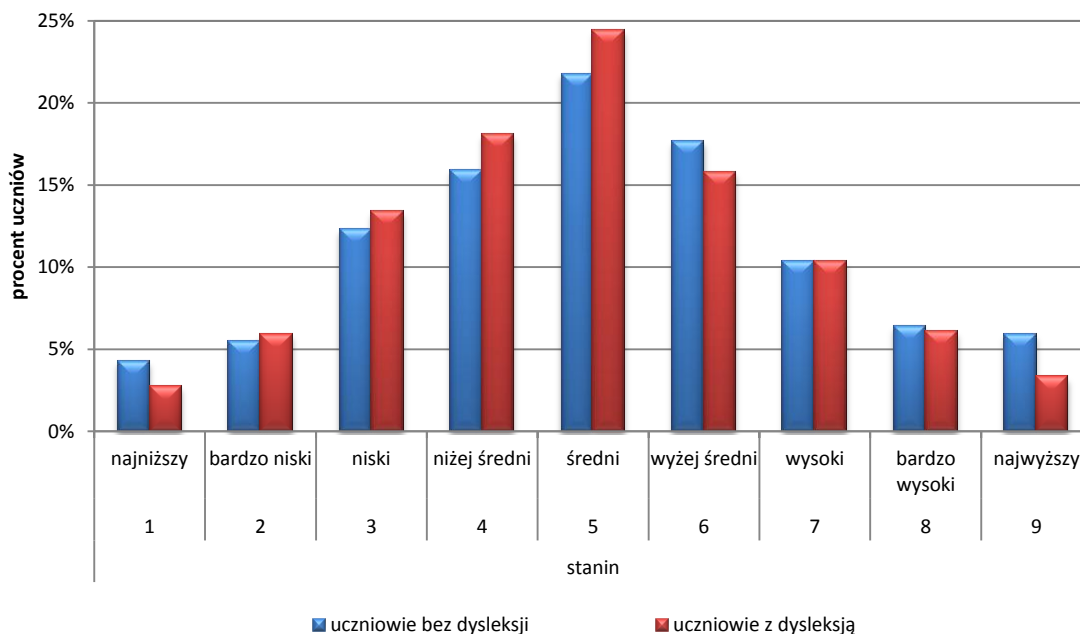
Z dostosowania warunków i formy przeprowadzania sprawdzianu do potrzeb uczniów ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się skorzystało 2 917 uczniów z dysleksją (o 217 więcej niż w roku ubiegłym). Dostosowanie miało charakter formalny (np. przedłużenie czasu sprawdzianu o 30 minut, zwolnienie z obowiązku przenoszenia odpowiedzi do zadań zamkniętych na kartę odpowiedzi, przystąpienie do sprawdzianu w oddzielnej sali lub korzystanie z pomocy nauczyciela wspomagającego) oraz merytoryczny (ocena pracy na podstawie dostosowanych kryteriów punktowania odpowiedzi do wybranych zadań otwartych).

Tabela 3.5. Miary opisujące wyniki sprawdzianu (arkusz standardowy S-1-122) z uwzględnieniem dysleksji

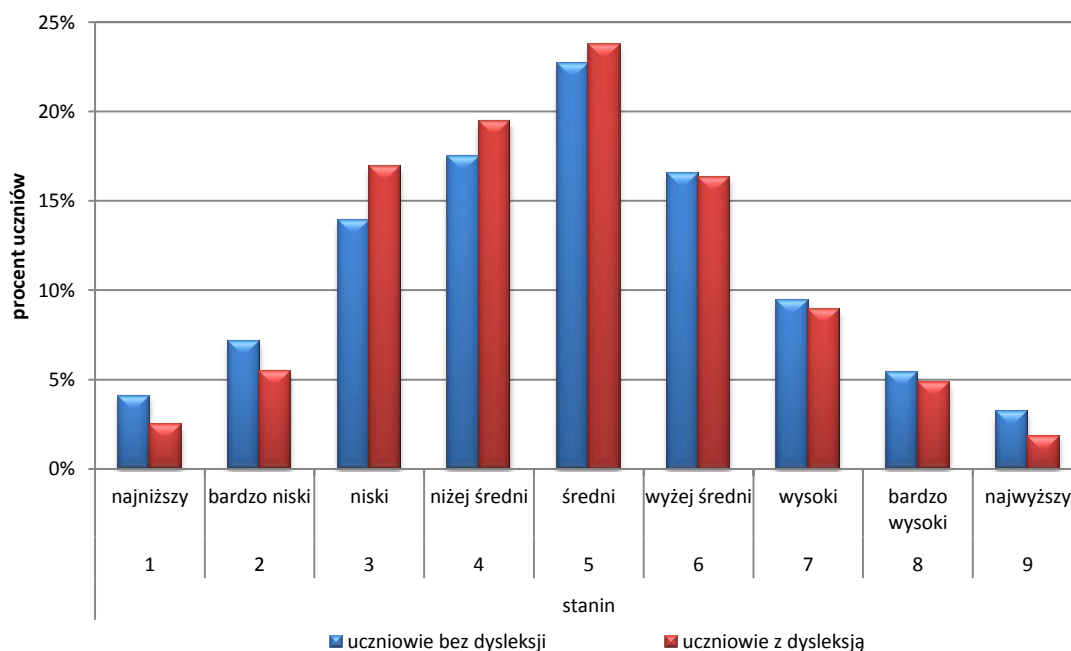
Rodzaj wskaźnika	Wartość wskaźnika			
	woj. podlaskie		woj. warmińsko-mazurskie	
	uczniowie bez dysleksji	uczniowie z dysleksją	uczniowie bez dysleksji	uczniowie z dysleksją
Liczebność	9 789	1 240	12 370	1 677
Wynik średni	23,2 pkt	22,6 pkt	22,1 pkt	21,9 pkt
Procent uzyskanych punktów	58	57	55	55
Wynik najniższy	1 pkt	3 pkt	2 pkt	3 pkt
Wynik najwyższy	40 pkt	40 pkt	40 pkt	40 pkt
Mediana	23 pkt	23 pkt	22 pkt	22 pkt
Modalna	26 pkt	23 pkt	22 pkt	20 pkt
Odchylenie standardowe	8,0 pkt	7,3 pkt	7,5 pkt	6,9 pkt
Współczynnik zmienności	0,34	0,32	0,34	0,31

Uczniowie z dysleksją (w obu województwach) uzyskali wyniki zbliżone do wyników swoich rówieśników bez dysleksji. Wykresy 3.7. i 3.8. pokazują rozkłady wyników sprawdzianu w skali staninowej dla uczniów bez dysleksji i z dysleksją.

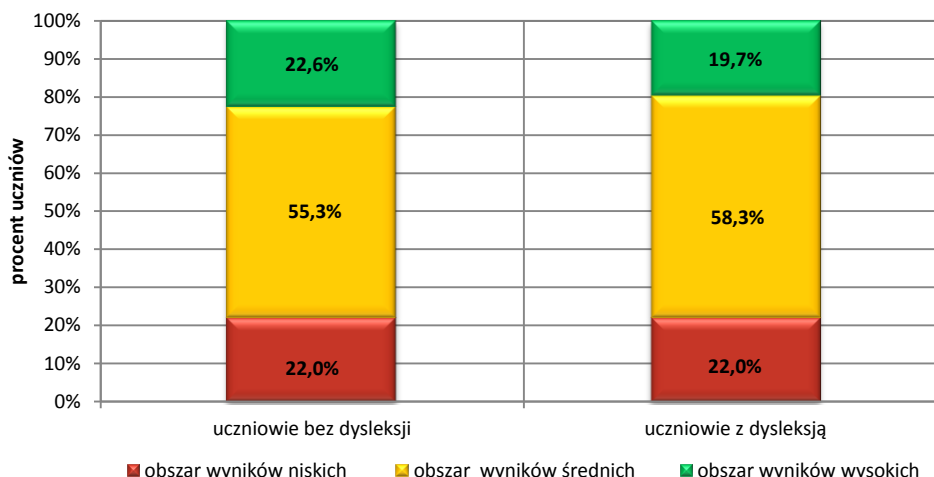
Wykres 3.7. Rozkład wyników sprawdzianu (arkusz standardowy S-1-122) w poszczególnych przedziałach staninowych z uwzględnieniem dysleksji – województwo podlaskie

Wykres 3.8. Rozkład wyników sprawdzianu (arkusz standardowy S-1-122) w poszczególnych przedziałach staninowych z uwzględnieniem dysleksji – województwo warmińsko-mazurskie

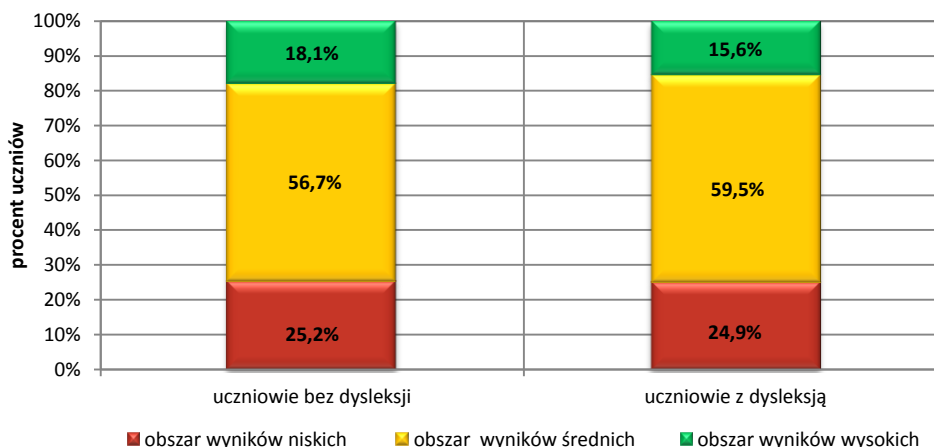
Wykres 3.9. Rozkład wyników sprawdzianu w poszczególnych obszarach wyników (arkusz standardowy S-1-122) z uwzględnieniem dysleksji – województwo podlaskie

W województwie podlaskim w grupie uczniów bez dysleksji 22,0% stanowią uczniowie, których wyniki znajdują się w obszarze wyników niskich, a 22,6% stanowią uczniowie, których wyniki mieszczą się w obszarze wyników wysokich. W stosunku do roku 2011 o 4,4 punktu procentowego ubyło uczniów, których wyniki mieszczą się w obszarze wyników wysokich, natomiast przybyło w obszarach wyników średnich i niskich.

W grupie uczniów z dysleksją 22,0% stanowią wyniki z obszaru wyników niskich, a 19,7% stanowią wyniki z obszaru wyników wysokich. W stosunku do roku 2011 przybyło o 4,2 punktu procentowego uczniów, których wyniki znajdują się w obszarze wyników niskich, a ubyło w obszarach wyników wysokich i średnich.

Wykres 3.10. Rozkład wyników sprawdzianu w poszczególnych obszarach wyników (arkusz standardowy S-1-122) z uwzględnieniem dysleksji – województwo warmińsko-mazurskie

W województwie warmińsko-mazurskim w grupie uczniów bez dysleksji 25,2% stanowią uczniowie, których wyniki znajdują się w obszarze wyników niskich, a 18,1% stanowią uczniowie, których wyniki mieszczą się w obszarze wyników wysokich. W stosunku do roku 2011 o 4,4 punktu procentowego ubyło uczniów, których wyniki mieszczą się w obszarze wyników wysokich, natomiast przybyło w obszarze wyników i niskich.

W grupie uczniów z dysleksją 24,9% stanowią wyniki z obszaru wyników niskich, a 15,6% stanowią wyniki z obszaru wyników wysokich. W stosunku do roku 2011 przybyło o 3,4 punktu procentowego uczniów, których wyniki znajdują się w obszarze wyników niskich, a ubyło w obszarach wyników wysokich i średnich.

3.4. WYNIKI SPRAWDZIANU A WIELKOŚĆ MIEJSCOWOŚCI

Osiągnięcia uczniów są wynikiem nauczania i uczenia się, zależą od zdolności i aspiracji, ale i środowiska rodzinnego uczniów. Różnorodne badania z zakresu socjologii i pedagogiki oraz statystyki ukazują wyraźne zróżnicowanie szans edukacyjnych występujące pomiędzy środowiskami wielkomiastowymi, miejskimi małomiasteczkowymi i wiejskimi, a w związku z tym również zróżnicowanie wyników egzaminów zewnętrznych.

Rozkłady wyników w skali staninowej z podziałem na wielkość miejscowości oraz rozkłady wyników w poszczególnych obszarach wyników w obu województwach (wykresy 3.11.-3.14.) pokazują następującą prawidłowość: im większa miejscowość, tym większy odsetek wyników w obszarze wyników wysokich (staniny 7., 8. i 9.), a mniejszy w obszarze wyników niskich (staniny 1., 2. i 3.).

Wykres 3.11. Rozkład wyników sprawdzianu (arkusz standardowy S-1-122) w poszczególnych przedziałach staninowych z uwzględnieniem wielkości miejscowości – województwo podlaskie

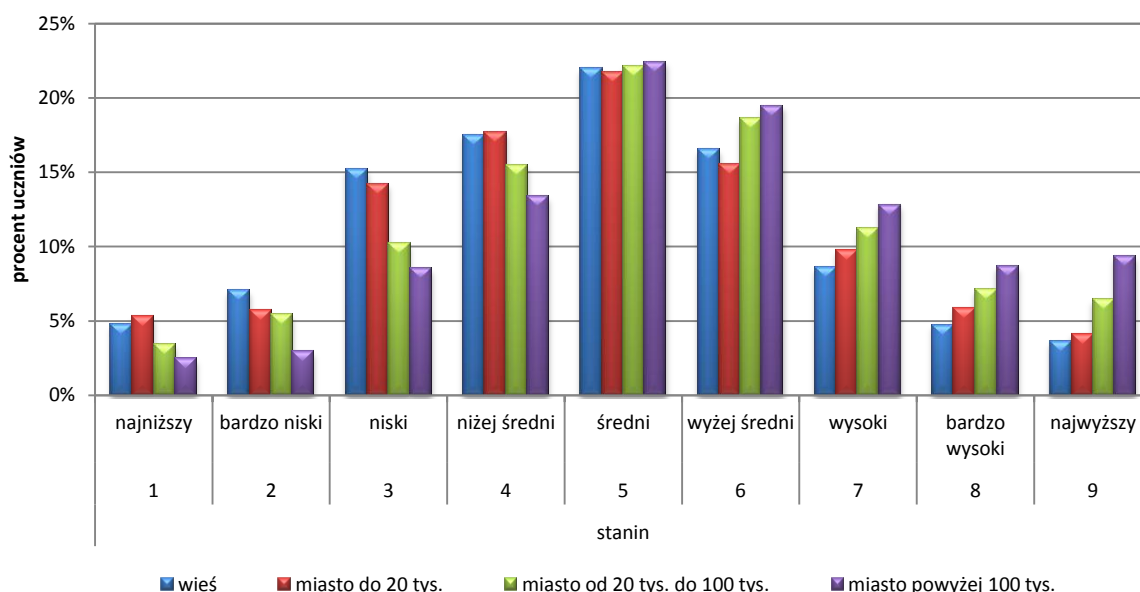

Tabela 3.6. Miary opisujące wyniki sprawdzianu (arkusz standardowy S-1-122) z uwzględnieniem wielkości miejscowości – województwo podlaskie

Wielkość miejscowości	Rodzaj wskaźnika								
	liczebność	wynik średni (pkt)	procent uzyskanych punktów	wynik najniższy (pkt)	wynik najwyższy (pkt)	mediana (pkt)	modalna (pkt)	odchylenie standardowe (pkt)	współczynnik zmienności
Wieś	3 972	21,8	55	2	40	22,0	26	7,7	0,35
Miasto do 20 tys. mieszkańców	2 150	22,3	56	2	40	22,0	19	7,9	0,35
Miasto od 20 do 100 tys. mieszkańców	2 503	23,8	59	3	40	24,0	27	7,9	0,33
Miasto powyżej 100 tys. mieszkańców	2 404	25,3	63	1	40	26,0	40	7,8	0,31

Wykres 3.12. Rozkład wyników sprawdzianu (arkusz standardowy S-1-122) w poszczególnych przedziałach staninowych z uwzględnieniem wielkości miejscowości – województwo warmińsko-mazurskie

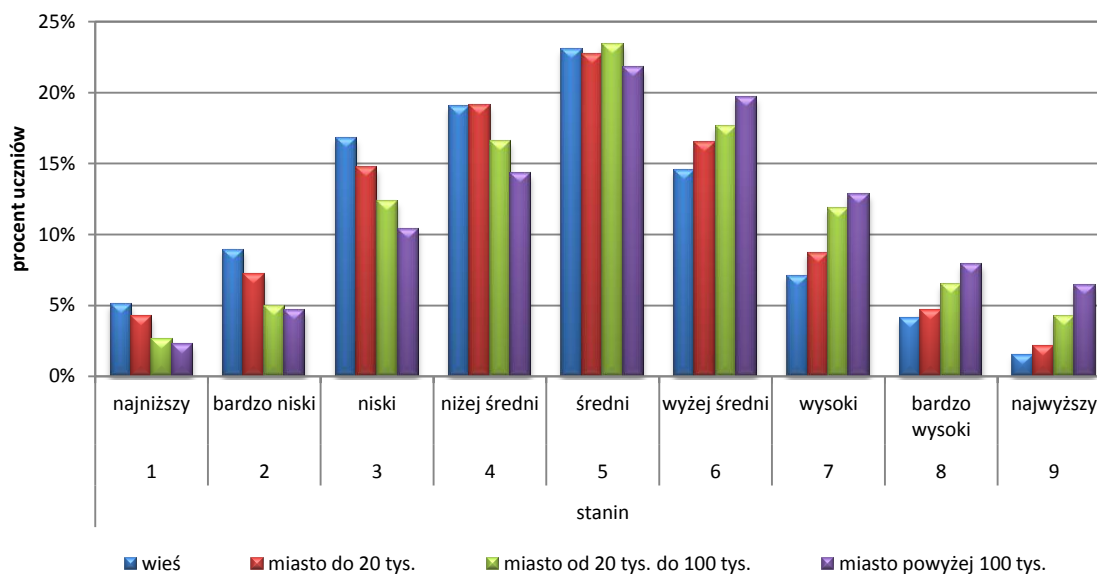
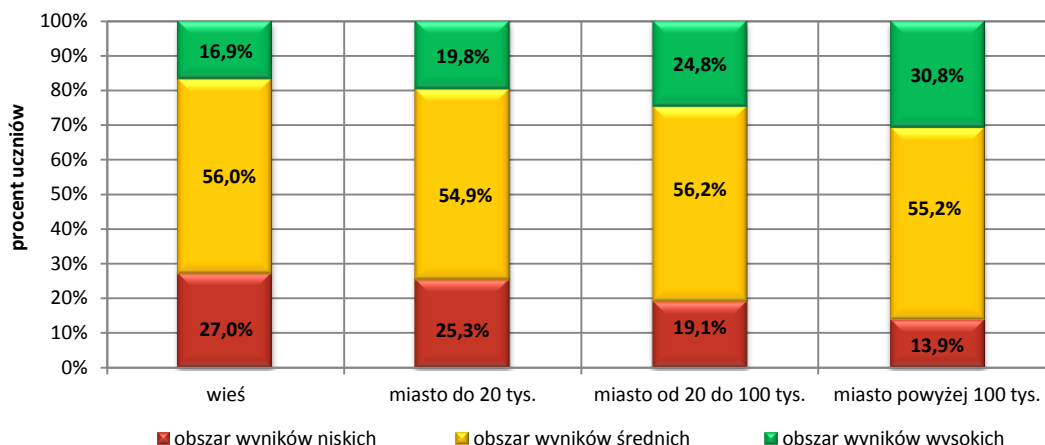

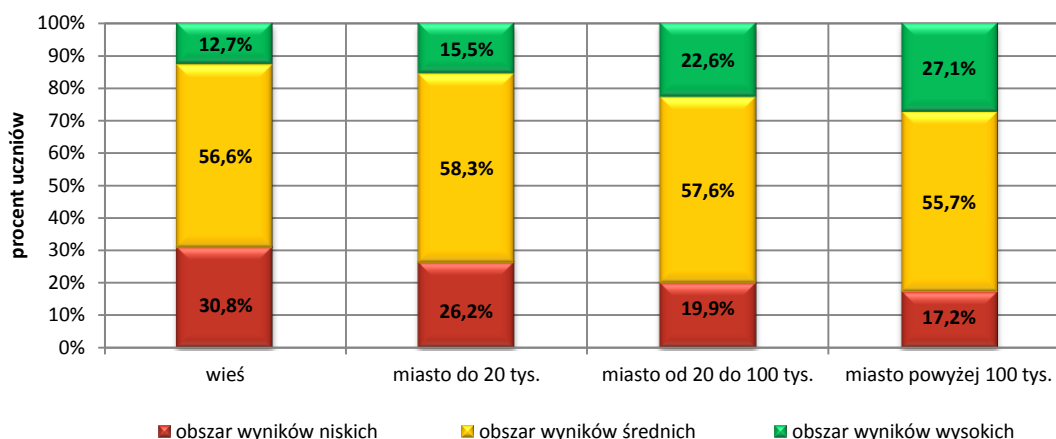
Tabela 3.7. Miary opisujące wyniki sprawdzianu (arkusz standardowy S-1-122) z uwzględnieniem wielkości miejscowości – województwo warmińsko-mazurskie

Wielkość miejscowości	Rodzaj wskaźnika								
	liczebność	wynik średni (pkt)	procent uzyskanych punktów	wynik najniższy (pkt)	wynik najwyższy (pkt)	mediana (pkt)	modalna (pkt)	odchylenie standardowe (pkt)	współczynnik zmienności
Wieś	5 385	20,7	52	2	40	21,0	20	7,2	0,35
Miasto do 20 tys. mieszkańców	3 479	21,6	54	3	40	21,0	20	7,2	0,33
Miasto od 20 do 100 tys. mieszkańców	2 752	23,3	58	2	40	23,0	22	7,4	0,32
Miasto powyżej 100 tys. mieszkańców	2 431	24,3	61	3	40	25,0	29	7,6	0,31

Wykres 3.13. Rozkłady wyników sprawdzianu w poszczególnych obszarach wyników (arkusz standardowy S-1-122) z uwzględnieniem wielkości miejscowości – województwo podlaskie

Wykres 3.14. Rozkłady wyników sprawdzianu w poszczególnych obszarach wyników (arkusz standardowy S-1-122) z uwzględnieniem wielkości miejscowości – województwo warmińsko-mazurskie

Tegoroczne wyniki wskazują na utrzymywanie się dystansu pomiędzy osiągnięciami uczniów kończących szkoły podstawowe na wsi i w małych miastach a osiągnięciami dzieci korzystających z oferty edukacyjnej w średnich i dużych miastach. Najlepszy średni wynik, podobnie jak w latach ubiegłych, osiągnęli uczniowie ze szkół w miastach powyżej 100 tysięcy mieszkańców. Modalna (wynik dominujący, najczęściej występujący w populacji) w miastach powyżej 100 tysięcy mieszkańców w województwie podlaskim to 40 punktów, czyli wynik maksymalny do osiągnięcia na sprawdzianie. Wpłynęła na to znacząca liczba laureatów konkursów przedmiotowych w Białymstoku.

Niższe osiągnięcia w mniejszych miastach i na wsiach świadczą o tym, że na tych terenach wciąż istnieją bariery edukacyjne. Badania socjologiczne i pedagogiczne wskazują, iż do tych swoistych trudności przyczynia się m.in.: rzadsza sieć szkolna, niższy poziom pracy szkół, niższy poziom wykształcenia rodziców dzieci pobierających naukę na wsi, ograniczone możliwości finansowe rodziców⁹.

⁹ Por. M. Grondas, J. Żmijski: *Od czego zależą osiągnięcia szkolne uczniów? Uwarunkowania zróżnicowania wyników egzaminów zewnętrznych*. Egzamin, Biuletyn Badawczy Centralnej Komisji Egzaminacyjnej Nr 2/2004, s. 6.

4. OPIS ARKUSZA STANDARDOWEGO

Arkusz standardowy S-1-122 rozwiązywali uczniowie bez dysfunkcji i z dysleksją. Zawierał on 20 zadań zamkniętych oraz 6 zadań otwartych. Jednopunktowe zadania zamknięte były zadaniami wielokrotnego wyboru (uczeń wskazywał jedną odpowiedź spośród czterech zaproponowanych). Wśród zadań otwartych były cztery zadania krótkiej odpowiedzi oraz dwa zadania rozszerzonej odpowiedzi. Łącznie za rozwiązanie zadań otwartych można było uzyskać 20 punktów, a za rozwiązanie całego zestawu – 40 punktów. Szczegółowy opis wszystkich czynności sprawdzanych zestawem S-1-122 zawiera kartoteka zamieszczona w *Aneksie* (strona 70-71).

Na rozwiązanie wszystkich zadań przewidziano 60 minut. Dla uczniów z dysfunkcjami czas ten mógł być przedłużony (nie więcej niż o 30 minut).

Tabela 4.1. Plan zestawu S-1-122

Obszar standardów wymagań	Numery zadań/czynności	Maksymalna liczba punktów	Waga punktów w procentach
Czytanie	1, 2, 3, 5, 6, 7, 11, 12, 13, 14	10	25
Pisanie	25.II, 25.III, 26	10	25
Rozumowanie	4, 16, 17, 19, 20, 22, 24	8	20
Korzystanie z informacji	8, 9, 10, 25.I	4	10
Wykorzystywanie wiedzy w praktyce	15, 18, 21, 23	8	20
Łącznie		40	100

Zestawem testowym zastosowanym 3 kwietnia br. sprawdzono umiejętności szóstoklasistów w zakresie pięciu obszarów standardów wymagań: *czytanie* (I), *pisanie* (II), *rozumowanie* (III), *korzystanie z informacji* (IV) i *wykorzystywanie wiedzy w praktyce* (V).

Czytanie sprawdzono dziesięcioma zadaniami zamkniętymi dotyczącymi tekstu popularnonaukowego i tekstu poetyckiego. Zadania badały umiejętność odczytywania tekstu oraz określania funkcji elementów charakterystycznych dla danego tekstu.

Pisanie sprawdzono dwoma zadaniami otwartymi, polegającymi na zredagowaniu wypowiedzi na zadany temat. Zadanie krótkiej odpowiedzi wymagało napisania użytecznej instrukcji. Za rozwiązanie tego zadania uczeń mógł uzyskać 3 punkty za *pisanie* i 1 punkt za *korzystanie z informacji* – w sumie 4 punkty. Zadanie rozszerzonej odpowiedzi sprawdzało umiejętność pisania opowiadania. Ocenie podlegała również językowa, ortograficzna i interpunkcyjna poprawność zapisu. Za rozwiązanie tego zadania uczeń mógł uzyskać 7 punktów.

Rozumowanie sprawdzono pięcioma zadaniami zamkniętymi i dwoma zadaniami otwartymi krótkiej odpowiedzi – jedno za 1 punkt, drugie za 2 punkty. Zadania sprawdzały umiejętności posługiwania się kategoriami czasu i przestrzeni w celu porządkowania wydarzeń, opisanie sytuacji przedstawionej w zadaniu za pomocą rysunku, rozpoznania charakterystycznych cech i własności liczb, figur oraz elementów środowiska.

Korzystanie z informacji sprawdzono trzema zadaniami zamkniętymi dotyczącymi posługiwania się źródłem informacji, którym była oferta handlowa, i jednym zadaniem otwartym krótkiej odpowiedzi – uczeń miał wykorzystać informacje z piktogramów do napisania instrukcji.

Wykorzystywanie wiedzy w praktyce sprawdzono dwoma zadaniami zamkniętymi i dwoma zadaniami otwartymi: jednym rozszerzonej odpowiedzi (za 4 punkty) i jednym krótkiej odpowiedzi (za 2 punkty), w których uczeń miał wykonać obliczenia dotyczące czasu, długości i pieniędzy.

5. OSIĄGNIĘCIA UCZNIÓW – ARKUSZ STANDARDOWY

5.1. POZIOM WYKONANIA ZADAŃ

Stopień opanowania przez uczniów wiadomości i umiejętności sprawdzanych poszczególnymi zadaniami można określić na podstawie poziomu ich wykonania, tj. procentu punktów uzyskanych przez wszystkich zdających za rozwiązanie tych zadań w stosunku do wszystkich punktów możliwych do otrzymania za ich rozwiązanie.

Na wykresach 5.1. i 5.2. przedstawiono wyniki uczniów z województw podlaskiego i warmińsko-mazurskiego uzyskane za poszczególne zadania arkusza S-1-122.

Wykres 5.1. Poziom wykonania zadań przez uczniów (arkusz standardowy S-1-122) – województwo podlaskie

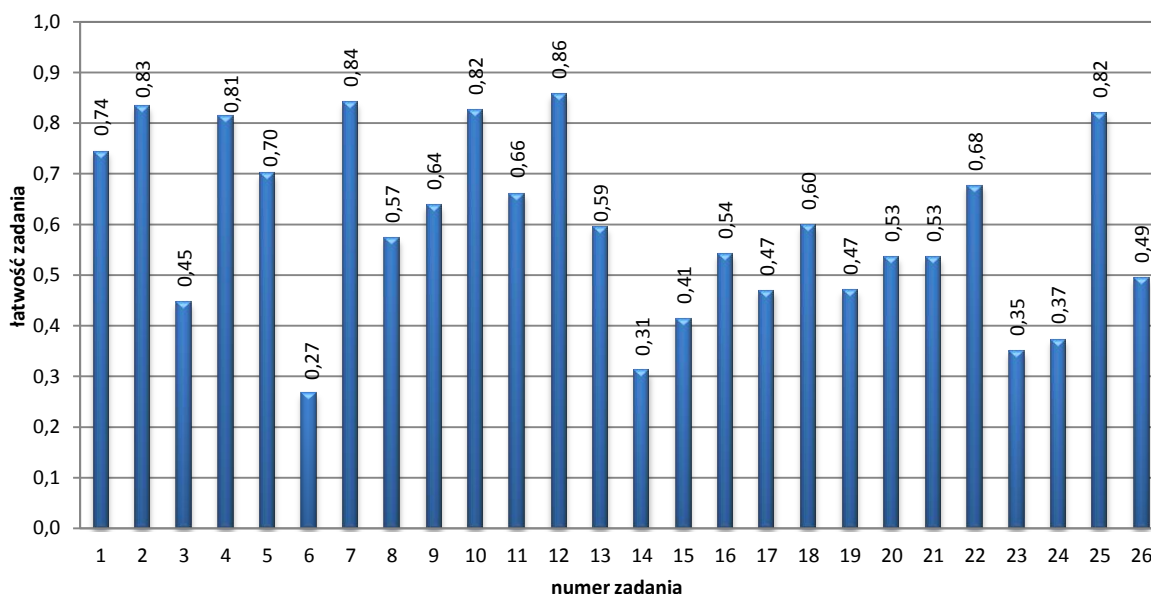

Tabela 5.1. Klasyfikacja zadań ze względu na poziom ich wykonania przez uczniów uwzględnieniem obszarów standardów (arkusz standardowy S-1-122) – województwo podlaskie

Wskaźnik łatwości		0,00-0,19	0,20-0,49	0,50-0,69	0,70-0,89	0,90-1,00
Interpretacja zadania		bardzo trudne	trudne	umiarkowanie trudne	łatwe	bardzo łatwe
Numery zadań	czytanie	–	3, 6, 14	11, 13	1, 2, 5, 7, 12	–
	pisanie	–	26	–	25.II	25.III
	rozumowanie	–	17, 19, 24	16, 20, 22	4	–
	korzystanie z informacji	–	–	8, 9	10, 25.I	–
	wykorzystywanie wiedzy w praktyce	–	15, 23	18, 21	–	–
Liczba zadań		–	9	9	8	1
Liczba punktów		–	17	12	10	1

Wykres 5.2. Poziom wykonania zadań przez uczniów (arkusz standardowy S-1-122) – województwo warmińsko-mazurskie

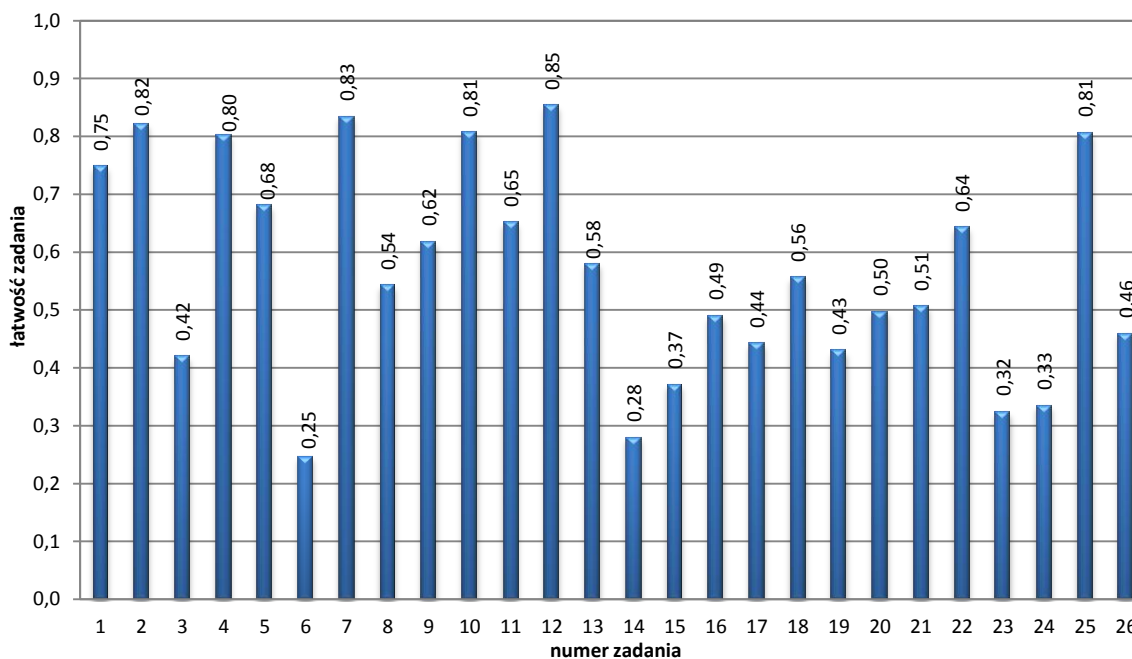

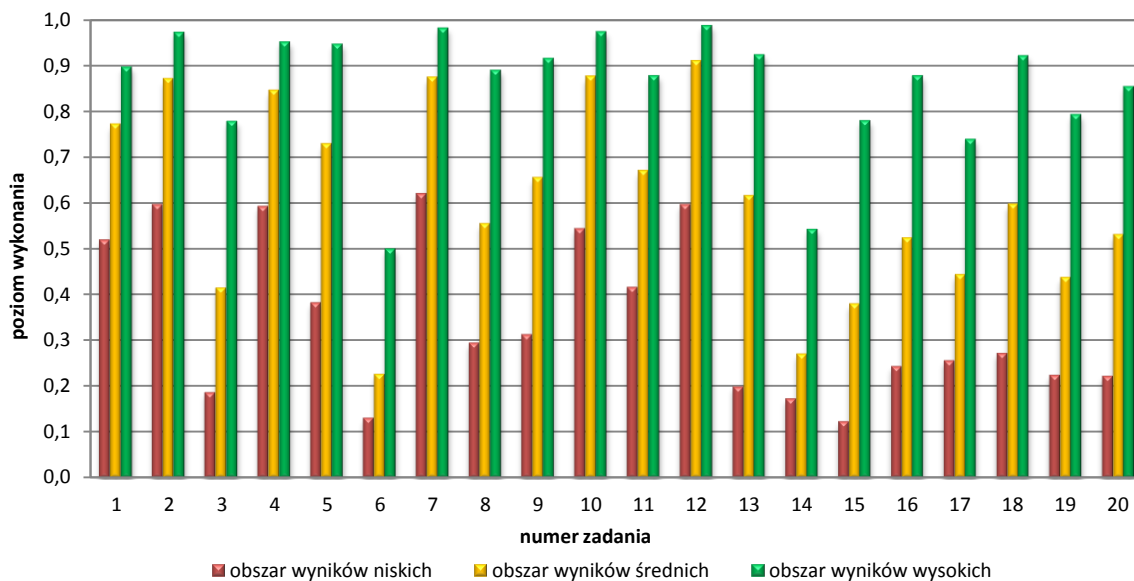
Tabela 5.2. Klasyfikacja zadań ze względu na poziom ich wykonania przez uczniów z uwzględnieniem obszarów standardów (arkusz standardowy S-1-122) – województwo warmińsko-mazurskie

Wskaźnik łatwości		0,00-0,19	0,20-0,49	0,50-0,69	0,70-0,89	0,90-1,00
Interpretacja zadania		bardzo trudne	trudne	umiarkowanie trudne	łatwe	bardzo łatwe
Numery zadań	czytanie	–	3, 6, 14	5, 11, 13	1, 2, 7, 12	–
	pisanie	–	26	–	25.II	25.III
	rozumowanie	–	16, 17, 19, 24	20, 22	4	–
	korzystanie z informacji	–	–	8, 9	10, 25.I	–
	wykorzystywanie wiedzy w praktyce	–	15, 23	18, 21	–	–
Liczba zadań		–	10	9	7	1
Liczba punktów		–	18	12	9	1

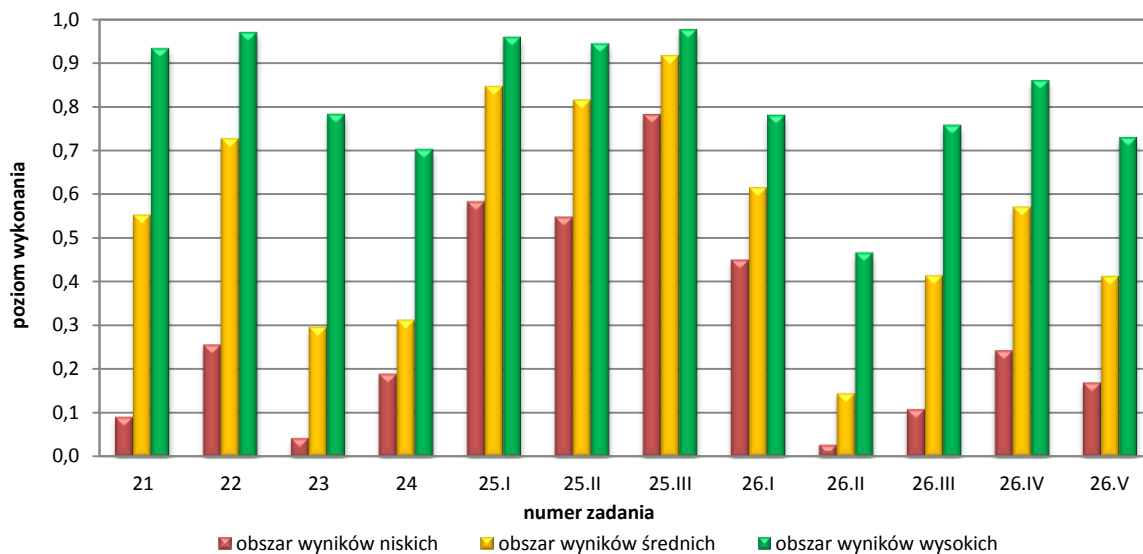
5.2. UMIEJĘTNOŚCI UCZNIÓW, KTÓRYCH WYNIKI ZNAJDUJĄ SIĘ W POSZCZEGÓLNYCH OBSZARACH WYNIKÓW

Na wykresach 5.3.-5.6. przedstawiono wyniki uczniów z województw podlaskiego i warmińsko-mazurskiego uzyskane za poszczególne czynności sprawdzane zadaniami arkusza S-1-122 z uwzględnieniem obszarów wyników¹⁰.

Wykres 5.3. Poziom wykonania zadań zamkniętych (arkusz standardowy S-1-122) przez uczniów z województwa podlaskiego z uwzględnieniem obszarów wyników

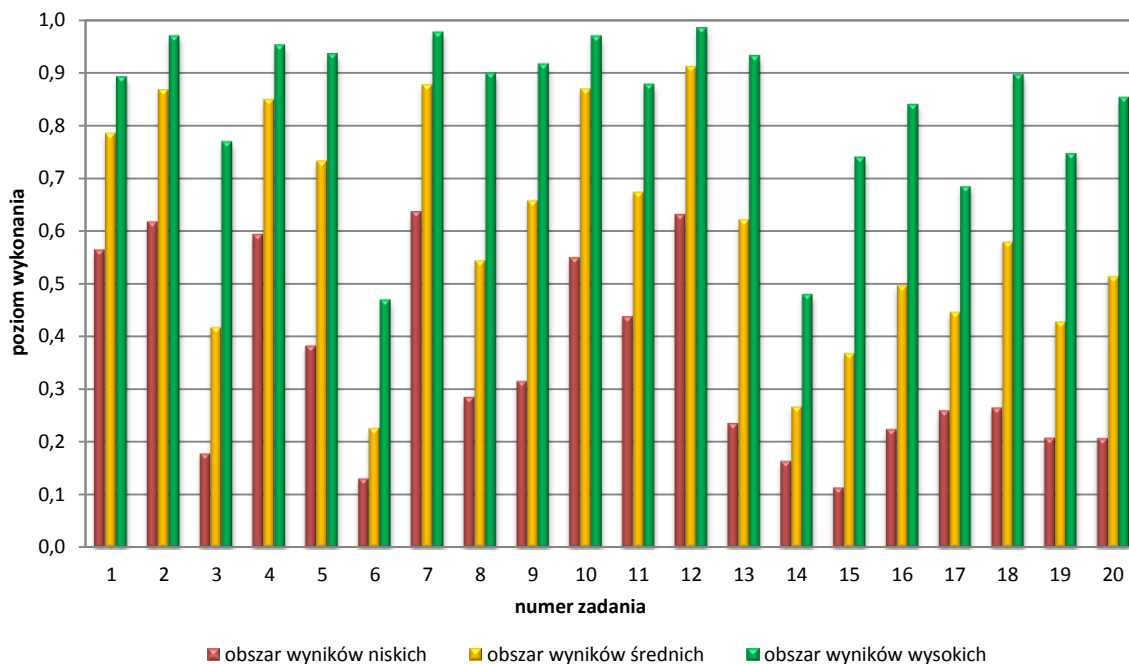

Wykres 5.4. Poziom wykonania czynności w zadaniach otwartych (arkusz standardowy S-1-122) przez uczniów z województwa podlaskiego z uwzględnieniem obszarów wyników

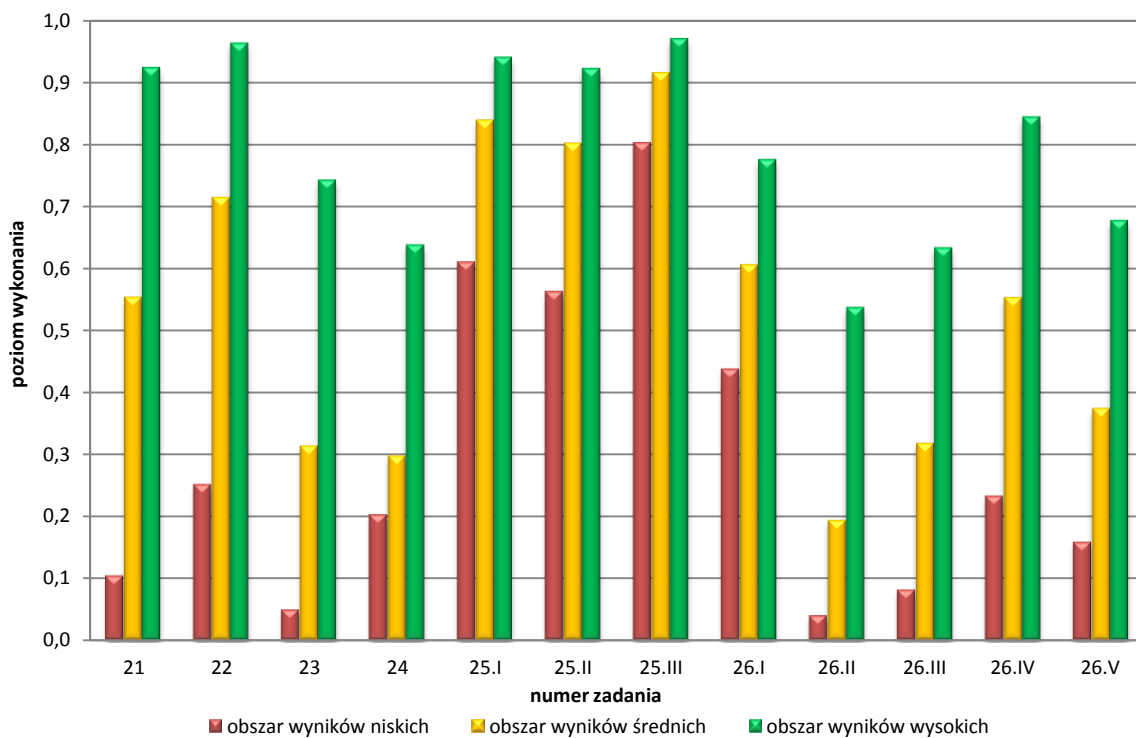

¹⁰ Podział wyników uczniów na obszary przedstawiono w tabeli 3.3.

Wykres 5.5. Poziom wykonania zadań zamkniętych (arkusz standardowy S-1-122) przez uczniów z województwa warmińsko-mazurskiego z uwzględnieniem obszarów wyników

Wykres 5.6. Poziom wykonania czynności w zadaniach otwartych (arkusz standardowy S-1-122) przez uczniów z województwa warmińsko-mazurskiego z uwzględnieniem obszarów wyników

Uczniowie, którzy na sprawdzianie otrzymali **1-16 punktów** (obszar wyników niskich), uzyskali powyżej 70% punktów jedynie za pisanie instrukcji w funkcjonalnym stylu z dbałością o dobór słownictwa (czynność 25.III).

Umiarkowanie trudne (poziom wykonania 50-69%) dla tych uczniów było:

- wyszukanie informacji w tekście (zadania 1. i 7.),
- ustalenie ceny usługi na podstawie informacji z oferty handlowej (zadanie 10.),
- napisanie użytecznej instrukcji (przepisu) sporządzenia napoju (czynność 25.II),
- uporządkowanie zdarzeń chronologicznie (zadanie 4.),
- wykorzystanie informacji z piktogramów (czynność 25.I),
- porównanie informacji z różnych tekstów kultury (zadanie 2.),
- rozpoznanie osoby mówiącej w wierszu (zadanie 12.).

Uczniowie, którzy na sprawdzianie otrzymali **17-29 punktów** (obszar wyników średnich), na poziomie co najmniej 70% wykonali następujące czynności:

- wskazanie osiemnastej części kwadratu (zadanie 22.),
- odczytanie z kontekstu znaczenia użytego w tekście sformułowania (zadanie 5.),
- wyszukanie informacji w tekście (zadania 1. i 7.),
- ustalenie ceny usługi na podstawie informacji z oferty handlowej (zadanie 10.),
- napisanie użytecznej instrukcji (przepisu) sporządzenia napoju (czynność 25.II),
- uporządkowanie zdarzeń chronologicznie (zadanie 4.),
- wykorzystanie informacji z piktogramów (czynność 25.I),
- porównanie informacji z różnych tekstów kultury (zadanie 2.),
- rozpoznanie osoby mówiącej w wierszu (zadanie 12.),
- napisanie instrukcji w funkcjonalnym stylu z dbałością o dobór słownictwa (czynność 25.III).

Dla uczniów, których wynik znajdował się w obszarze wyników średnich, bardzo trudne było napisanie opowiadania w funkcjonalnym stylu z dbałością o dobór słownictwa (czynność 26.II). Zadanie to wykonało mniej niż 20% szóstoklasistów.

Dla uczniów, którzy uzyskali **30-40 punktów** (obszar wyników wysokich), trudne było odczytanie intencji autora na podstawie użytych środków stylistycznych (zadanie 6.), a umiarkowanie trudne było:

- napisanie opowiadania w funkcjonalnym stylu z dbałością o dobór słownictwa (czynność 26.II),
- odczytanie z kontekstu znaczenie wyrazu użytego w tekście (zadanie 14.),
- ustalenie liczby brył o wskazanej własności (zadanie 24.),
- napisanie opowiadania poprawnego pod względem językowym (czynność 26.III).

Pozostałe zadania i czynności uczniowie ci wykonali na poziomie przekraczającym 70% – były one dla nich łatwe i bardzo łatwe.

5.3. TREŚCIOWE ZNACZENIE WYNIKU UCZNIWA

W tabelach 5.3. i 5.4. zestawiono wszystkie sprawdzane czynności uporządkowane od najłatwiejszej do najtrudniejszej. Przy czynnościach wykonanych na tym samym poziomie zachowano kolejność numeracji z arkusza.

Tabele można wykorzystać do interpretacji punktowego wyniku ucznia – określenia (z dużym prawdopodobieństwem) czynności wykonanych przez niego poprawnie.

Na przykład uczeń, który uzyskał 8 punktów (kolumna 6), czyli pozycję 1 na skali staninowej (kolumna 7), najprawdopodobniej poprawnie wykonał osiem czynności wypisanych w początkowych wierszach (kolumna 3):

- napisał opowiadanie na zadany temat (uzyskał 1 p. za treść w zadaniu 26.),
- napisał użyteczną instrukcję (przepis) sporządzenia napoju (uzyskał 1 p. za treść i funkcjonalność instrukcji w zadaniu 25.),
- napisał instrukcję w funkcjonalnym stylu z dbałością o dobór słownictwa (czynność 25.III),
- rozpoznał osobę mówiącą w wierszu (zadanie 12.),
- wyszukał informację w tekście (zadanie 7.),
- porównał informacje z różnych tekstów kultury (zadanie 2.),
- ustalił cenę usługi na podstawie informacji z oferty handlowej (zadanie 10.),
- uporządkował chronologicznie zdarzenia (zadanie 4.).

Z kolei najprawdopodobniej nie poradził sobie z wykorzystaniem informacji z piktogramów (czynność 25.I), wyszukaniem informacji w tekście (zadanie 1.), napisaniem logicznie uporządkowanego opowiadania (zadanie 26.), odczytaniem z kontekstu znaczenia użytego w tekście sformułowania (zadanie 5.) itd.

Tabela 5.3. Zadania/czynności uporządkowane według stopnia ich wykonania (arkusz standardowy S-1-122) – województwo podlaskie

Numer zadania/ czynności	Sprawdzana umiejętność (z numerem standardu) Uczeń:	Sprawdzana czynność ucznia Uczeń:	Wykonanie zadania/czyn- ności (w %)	Liczba pkt do uzyskania	Skumulo- wana liczba punktów ¹¹	Stanin
1	2	3	4	5	6	7
26.I	pisze na temat i zgodnie z celem (2.1)	pisze opowiadanie na zadany temat (uzyskał co najmniej 1 p.)	95	1	1	1
25.II	pisze na temat i zgodnie z celem (2.1)	pisze użyteczną instrukcję (przepis) sporządzenia napoju (uzyskał co najmniej 1 p.)	91	1	2	
25.III	celowo stosuje środki językowe (2.3)	pisze w funkcjonalnym stylu z dbałością o dobór słownictwa	90	1	3	
12.	określa funkcje elementów charakterystycznych dla danego dzieła (1.2)	rozpoznaje osobę mówiącą w wierszu	86	1	4	
7.	odczytuje tekst popularnonaukowy (1.1)	wyszukuje informację w tekście	84	1	5	
2.	odczytuje tekst popularnonaukowy (1.1)	porównuje informacje z różnych tekstów kultury	83	1	6	
10.	posługuje się źródłem informacji (4.1)	na podstawie informacji z oferty handlowej ustala cenę usługi	82	1	7	
4.	posługuje się kategoriami czasu i przestrzeni w celu porządkowania wydarzeń (3.1)	porządkuje chronologicznie zdarzenia	81	1	8	
25.I	posługuje się źródłem informacji (4.1)	wykorzystuje informacje z piktogramów	81	1	9	
1.	odczytuje tekst popularnonaukowy (1.1)	wyszukuje informację w tekście	74	1	10	
26.I	pisze na temat i zgodnie z celem (2.1)	pisze opowiadanie na zadany temat (uzyskał co najmniej 2 p.)	74	1	11	2

¹¹ Jest to suma punktów przyznawanych za czynności wypisane w kolejnych wierszach tabeli.

5.	odczytuje tekst popularnonaukowy (1.1)	odczytuje z kontekstu znaczenie użytego w tekście sformułowania	70	1	12	3
22.	rozpoznaje charakterystyczne cechy i własności figur (3.6)	wskazuje osiemnastą część kwadratu	68	1	13	
21.	wykonuje obliczenia dotyczące pieniędzy (5.3)	wyznacza ceny towarów (uzyskał co najmniej 1 p.)	67	1	14	
11.	określa funkcje elementów charakterystycznych dla danego dzieła (1.2)	rozpoznaje funkcję stylistyczną porównania	66	1	15	
25.II	pisze na temat i zgodnie z celem (2.1)	pisze użyteczną instrukcję (przepis) sporządzenia napoju (uzyskał 2 p.)	66	1	16	
9.	posługuje się źródłem informacji (4.1)	na podstawie informacji z oferty handlowej ustala warunki uzyskania najniższej ceny	64	1	17	4
21.	wykonuje obliczenia dotyczące pieniędzy (5.3)	wyznacza ceny towarów (uzyskał co najmniej 2 p.)	63	1	18	
18.	wykonuje obliczenia dotyczące długości (5.3)	wyznacza sumę długości odcinków	60	1	19	
13.	określa funkcje elementów charakterystycznych dla danego dzieła (1.2)	określa funkcję stylistyczną wyrazów dźwiękonaśladowczych	59	1	20	
8.	posługuje się źródłem informacji (4.1)	na podstawie informacji z oferty handlowej ustala minimalną liczbę uczestników wycieczki	57	1	21	5
24.	rozpoznaje charakterystyczne cechy i własności figur (3.6)	ustala liczbę brył o wskazanej własności (uzyskał co najmniej 1 p.)	56	1	22	
26.IV	przestrzega norm ortograficznych (2.3)	pisze poprawnie pod względem ortograficznym	56	1	23	
16.	rozpoznaje charakterystyczne cechy i własności liczb (3.6)	wyznacza liczbę spełniającą warunki zadania	54	1	24	
20.	opisuje sytuację przedstawioną w zadaniu za pomocą rysunku (3.5)	wskazuje ilustrację graficzną sytuacji opisanej w zadaniu	53	1	25	
21.	wykonuje obliczenia dotyczące pieniędzy (5.3)	wyznacza ceny towarów (uzyskał co najmniej 3 p.)	49	1	26	6
17.	rozpoznaje charakterystyczne cechy i własności elementów środowiska (...) oraz porządkuje je (3.6)	nazywa państwa leżące nad Bałtykiem	47	1	27	
19.	rozpoznaje charakterystyczne cechy i własności figur (3.6)	podaje średnicę koła spełniającego warunek określony w zadaniu	47	1	28	
3.	odczytuje tekst popularnonaukowy (1.1)	wnioskuje na podstawie przesłanek w tekście	45	1	29	

26.V	przestrzega norm interpunkcyjnych (2.3)	pisze poprawnie pod względem interpunkcyjnym	43	1	30	7
26.III	przestrzega norm gramatycznych (2.3)	pisze poprawnie pod względem językowym	42	1	31	
15.	wykonuje obliczenia dotyczące czasu (5.3)	oblicza czas trwania filmu	41	1	32	
23.	wykonuje obliczenia dotyczące czasu (5.3)	dzieli przedział czasu na równe części (uzyskał co najmniej 1 p.)	41	1	33	8
21.	wykonuje obliczenia dotyczące pieniędzy (5.3)	wyznacza ceny towarów (uzyskał 4 p.)	35	1	34	
14.	odczytuje tekst poetycki (1.1)	odczytuje z kontekstu znaczenie wyrazu użytego w tekście	31	1	35	
23.	wykonuje obliczenia dotyczące czasu (5.3)	dzieli przedział czasu na równe części (uzyskał 2 p.)	29	1	36	9
6.	określa funkcję elementów charakterystycznych dla danego tekstu (1.2)	na podstawie użytych środków stylistycznych odczytuje intencję autora	27	1	37	
24.	rozpoznaje charakterystyczne cechy i własności figur (3.6)	ustala liczbę brył o wskazanej własności (uzyskał 2 p.)	19	1	38	
26.II	celowo stosuje środki językowe (2.3)	pisze w funkcjonalnym stylu z dbałością o dobór słownictwa	19	1	39	
26.I	pisze na temat i zgodnie z celem (2.1)	pisze opowiadanie na zadany temat (uzyskał 3 p.)	16	1	40	

Tabela 5.4. Zadania/czynności uporządkowane według stopnia ich wykonania (arkusz standardowy S-1-122) – województwo warmińsko-mazurskie

Numer zadania /czynności	Sprawdzana umiejętność (z numerem standardu) Uczeń:	Sprawdzana czynność ucznia Uczeń:	Wykonanie zadania/czynności (w %)	Liczba pkt do uzyskania	Skumulowana liczba punktów ¹²	Stanin
1	2	3	4	5	6	7
26.I	pisze na temat i zgodnie z celem (2.1)	pisze opowiadanie na zadany temat (uzyskał co najmniej 1 p.)	95	1	1	1
25.II	pisze na temat i zgodnie z celem (2.1)	pisze użyteczną instrukcję (przepis) sporządzenia napoju (uzyskał co najmniej 1 p.)	90	1	2	
25.III	celowo stosuje środki językowe (2.3)	pisze w funkcjonalnym stylu z dbałością o dobór słownictwa	90	1	3	
12.	określa funkcje elementów charakterystycznych dla danego dzieła (1.2)	rozpoznaje osobę mówiącą w wierszu	85	1	4	
7.	odczytuje tekst popularnonaukowy (1.1)	wyszukuje informację w tekście	83	1	5	
2.	odczytuje tekst popularnonaukowy (1.1)	porównuje informacje z różnych tekstów kultury	82	1	6	

¹² Jest to suma punktów przyznawanych za czynności wypisane w kolejnych wierszach tabeli.

10.	posługuje się źródłem informacji (4.1)	na podstawie informacji z oferty handlowej ustala cenę usługi	81	1	7	
4.	posługuje się kategoriami czasu i przestrzeni w celu porządkowania wydarzeń (3.1)	porządkuje chronologicznie zdarzenia	80	1	8	
25.I	posługuje się źródłem informacji (4.1)	wykorzystuje informacje z piktogramów	80	1	9	
1.	odczytuje tekst popularnonaukowy (1.1)	wyszukuje informację w tekście	75	1	10	2
26.I	pisze na temat i zgodnie z celem (2.1)	pisze opowiadanie na zadany temat (uzyskał co najmniej 2 p.)	69	1	11	
5.	odczytuje tekst popularnonaukowy (1.1)	odczytuje z kontekstu znaczenie użytego w tekście sformułowania	68	1	12	
11.	określa funkcje elementów charakterystycznych dla danego dzieła (1.2)	rozpoznaje funkcję stylistyczną porównania	65	1	13	3
21.	wykonuje obliczenia dotyczące pieniędzy (5.3)	wyznacza ceny towarów (uzyskał co najmniej 1 p.)	65	1	14	
22.	rozpoznaje charakterystyczne cechy i własności figur (3.6)	wskazuje osiemnastą część kwadratu	64	1	15	
25.II	pisze na temat i zgodnie z celem (2.1)	pisze użyteczną instrukcję (przepis) sporządzenia napoju (uzyskał 2 p.)	63	1	16	
9.	posługuje się źródłem informacji (4.1)	na podstawie informacji z oferty handlowej ustala warunki uzyskania najniższej ceny	62	1	17	4
21.	wykonuje obliczenia dotyczące pieniędzy (5.3)	wyznacza ceny towarów (uzyskał co najmniej 2 p.)	60	1	18	
13.	określa funkcje elementów charakterystycznych dla danego dzieła (1.2)	określa funkcję stylistyczną wyrazów dźwiękonaśladowczych	58	1	19	
18.	wykonuje obliczenia dotyczące długości (5.3)	wyznacza sumę długości odcinków	56	1	20	
8.	posługuje się źródłem informacji (4.1)	na podstawie informacji z oferty handlowej ustala minimalną liczbę uczestników wycieczki	54	1	21	5
24.	rozpoznaje charakterystyczne cechy i własności figur (3.6)	ustala liczbę brył o wskazanej własności (uzyskał co najmniej 1 p.)	53	1	22	
26.IV	przestrzega norm ortograficznych (2.3)	pisze poprawnie pod względem ortograficznym	52	1	23	
20.	opisuje sytuację przedstawioną w zadaniu za pomocą rysunku (3.5)	wskazuje ilustrację graficzną sytuacji opisanej w zadaniu	50	1	24	
16.	rozpoznaje charakterystyczne cechy i własności liczb (3.6)	wyznacza liczbę spełniającą warunki zadania	49	1	25	

21.	wykonuje obliczenia dotyczące pieniędzy (5.3)	wyznacza ceny towarów (uzyskał co najmniej 3 p.)	46	1	26	6
17.	rozpoznaje charakterystyczne cechy i własności elementów środowiska (...) oraz porządkuje je (3.6)	nazywa państwa leżące nad Bałtykiem	44	1	27	
19.	rozpoznaje charakterystyczne cechy i własności figur (3.6)	podaje średnicę koła spełniającego warunek określony w zadaniu	43	1	28	
3.	odczytuje tekst popularnonaukowy (1.1)	wnioskuje na podstawie przesłanek w tekście	42	1	29	
23.	wykonuje obliczenia dotyczące czasu (5.3)	dzieli przedział czasu na równe części (uzyskał co najmniej 1 p.)	39	1	30	7
15.	wykonuje obliczenia dotyczące czasu (5.3)	oblicza czas trwania filmu	37	1	31	
26.V	przestrzega norm interpunkcyjnych (2.3)	pisze poprawnie pod względem interpunkcyjnym	37	1	32	
21.	wykonuje obliczenia dotyczące pieniędzy (5.3)	wyznacza ceny towarów (uzyskał 4 p.)	33	1	33	8
26.III	przestrzega norm gramatycznych (2.3)	pisze poprawnie pod względem językowym	31	1	34	
14.	odczytuje tekst poetycki (1.1)	odczytuje z kontekstu znaczenie wyrazu użytego w tekście	28	1	35	
23.	wykonuje obliczenia dotyczące czasu (5.3)	dzieli przedział czasu na równe części (uzyskał 2 p.)	26	1	36	9
6.	określa funkcję elementów charakterystycznych dla danego tekstu (1.2)	na podstawie użytych środków stylistycznych odczytuje intencję autora	25	1	37	
26.II	celowo stosuje środki językowe (2.3)	pisze w funkcjonalnym stylu z dbałością o dobór słownictwa	22	1	38	
26.I	pisze na temat i zgodnie z celem (2.1)	pisze opowiadanie na zadany temat (uzyskał 3 p.)	15	1	39	
24.	rozpoznaje charakterystyczne cechy i własności figur (3.6)	ustala liczbę brył o wskazanej własności (uzyskał 2 p.)	14	1	40	

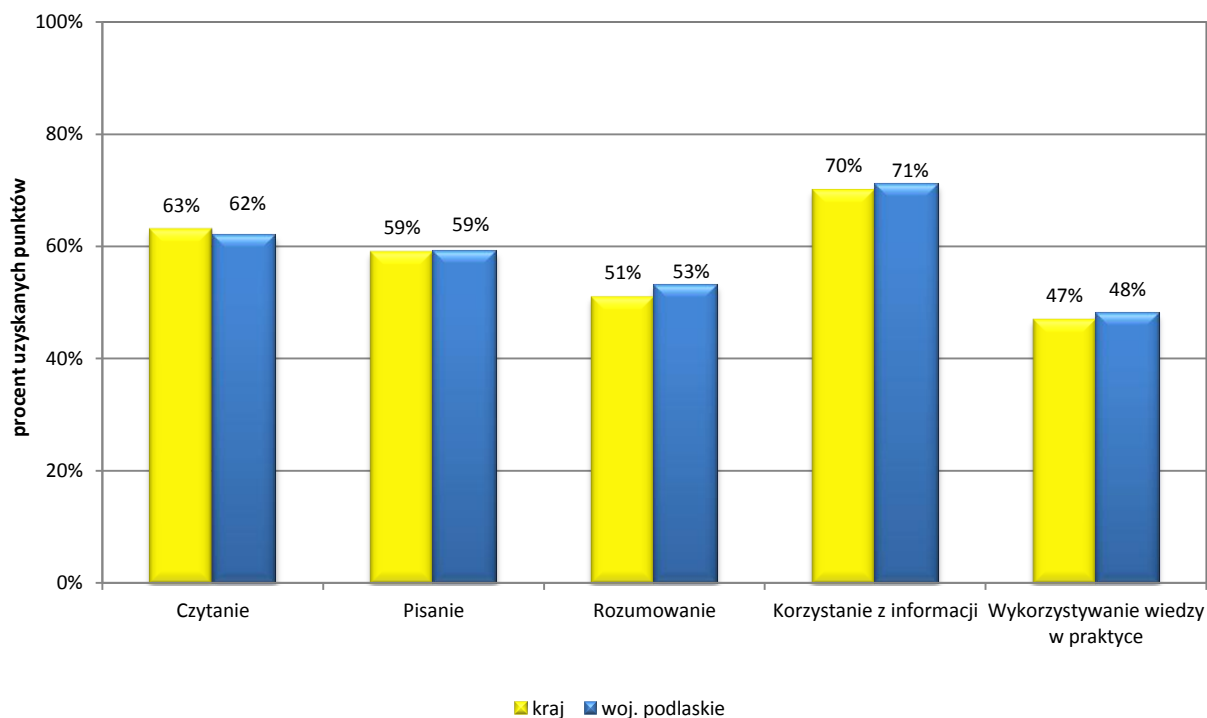
6. WYNIKI W OBSZARACH UMIEJĘTNOŚCI – ARKUSZ STANDARDOWY

6.1. OGÓLNE WYNIKI UCZNIÓW W POSZCZEGÓLNYCH OBSZARACH UMIEJĘTNOŚCI

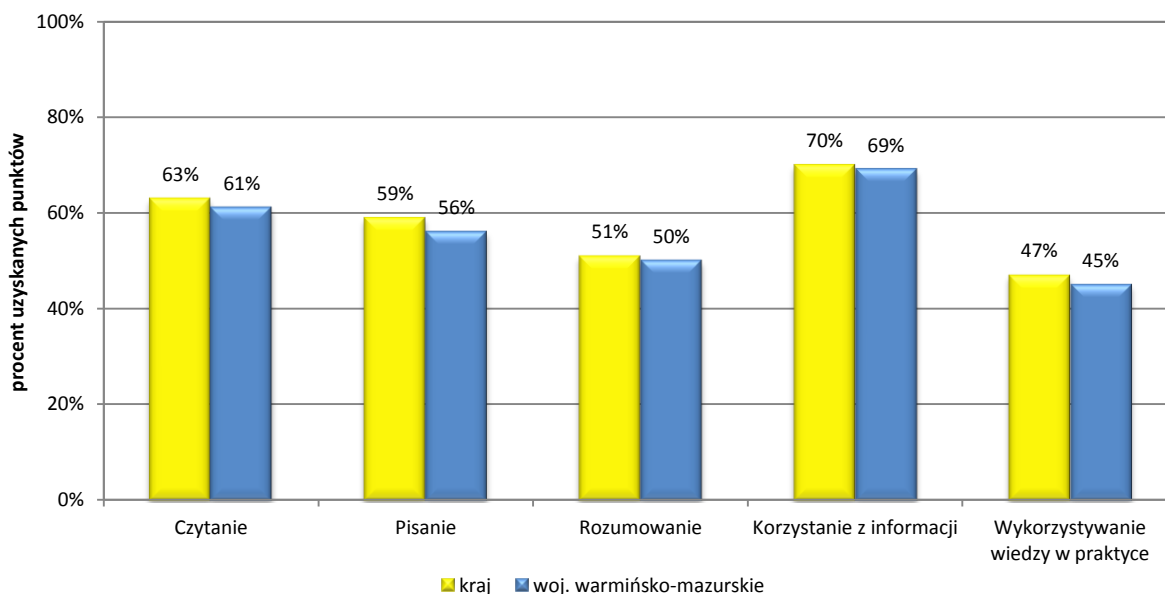
Na sprawdzianie w VI klasie szkoły podstawowej badany i oceniany był poziom osiągnięć uczniów w zakresie pięciu obszarów umiejętności: *czytania, pisania, rozumowania, korzystania z informacji i wykorzystywania wiedzy w praktyce*. Umiejętności te zostały określone w standardach wymagań egzaminacyjnych, będących podstawą przeprowadzania sprawdzianu. Mają one charakter ponadprzedmiotowy, co oznacza, że np. *czytanie* obejmuje nie tylko umiejętność odczytywania tekstów literackich, ale także wykresów, map, tabel. Zadania na sprawdzianie były tak skonstruowane, że sprawdzały umiejętności podstawowe dla tego poziomu kształcenia, niezbędne na wyższym etapie kształcenia (w gimnazjum) oraz przydatne w życiu codziennym, a rozwijane w obrębie różnych przedmiotów nauczanych w szkole podstawowej.

Na wykresach 6.1.-6.10. przedstawiono osiągnięcia uczniów w poszczególnych obszarach umiejętności z uwzględnieniem przedziałów skali staninowej, płci uczniów, dysleksji i lokalizacji szkoły w województwach podlaskim i warmińsko-mazurskim.

Wykres 6.1. Osiągnięcia uczniów w poszczególnych obszarach umiejętności na tle wyników krajowych (arkusz standardowy S-1-122) – województwo podlaskie

Wykres 6.2. Osiągnięcia uczniów w poszczególnych obszarach umiejętności na tle wyników krajowych (arkusz standardowy S-1-122) – województwo warmińsko-mazurskie

Uczniowie z województwa podlaskiego i warmińsko-mazurskiego za zadania z zakresu *czytania* zdobyli średnio 62% punktów możliwych do uzyskania, za zadania z zakresu *pisania* 58% punktów, a za zadania z obszaru *rozumowanie* 51% punktów. Umiejętności z tych obszarów okazały się dla uczniów umiarkowanie trudne. Za zadania z obszaru *korzystanie z informacji* szóstoklasiści średnio uzyskali 70% punktów. Umiejętności z tego obszaru okazały się łatwe dla uczniów z województwa podlaskiego, a umiarkowanie trudne dla uczniów z województwa warmińsko-mazurskiego. Z zakresu *wykorzystania wiedzy w praktyce* uczniowie otrzymali średnio 46% punktów. Umiejętności z tego obszaru były dla uczniów trudne.

W zakresie *czytania* uczniowie najlepiej poradzili sobie z zadaniami 2., 7. i 12., w których należało porównać informacje z różnych tekstów kultury, wyszukać informacje podane w tekście i rozpoznać osobę mówiącą w wierszu. Za te zadania uzyskali odpowiednio 83%, 84%, 86% punktów. Najtrudniejsze było dla uczniów odczytanie intencji autora na podstawie użytych środków stylistycznych (26%) i odczytanie z kontekstu znaczenia wyrazu użytego w tekście (29%).

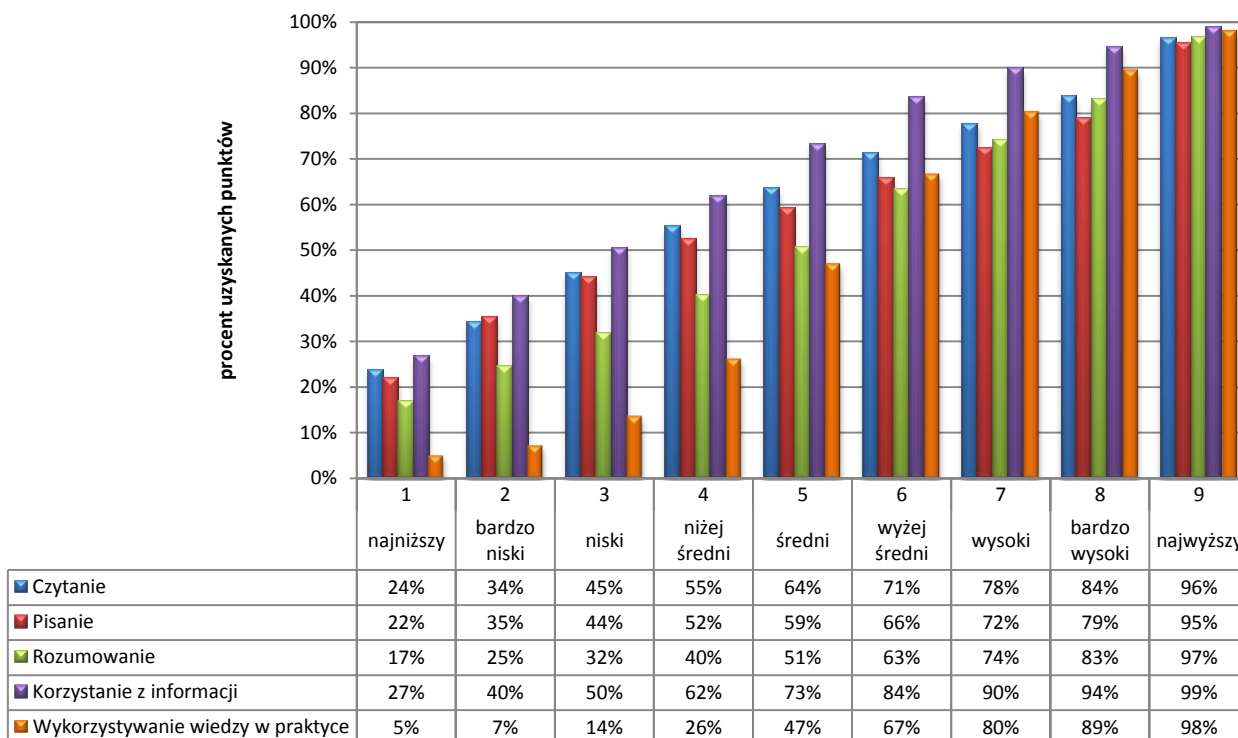
W zakresie *pisania* uczniowie dobrze poradzili sobie z pisaniem w funkcjonalnym stylu z dbałością o dobór słownictwa przy tworzeniu krótkiej odpowiedzi, ponieważ uzyskali 90% punktów. Trudność sprawiło im posługiwanie się funkcjonalnym stylem z dbałością o dobór słownictwa przy pisaniu opowiadania (21%) oraz przestrzeganie norm językowych (36%).

W zakresie *rozumowania* uczniowie najlepiej poradzili sobie z chronologicznym uporządkowaniem wydarzeń (81%), najtrudniejsze było dla nich ustalenie liczby brył o wskazanej własności (35%).

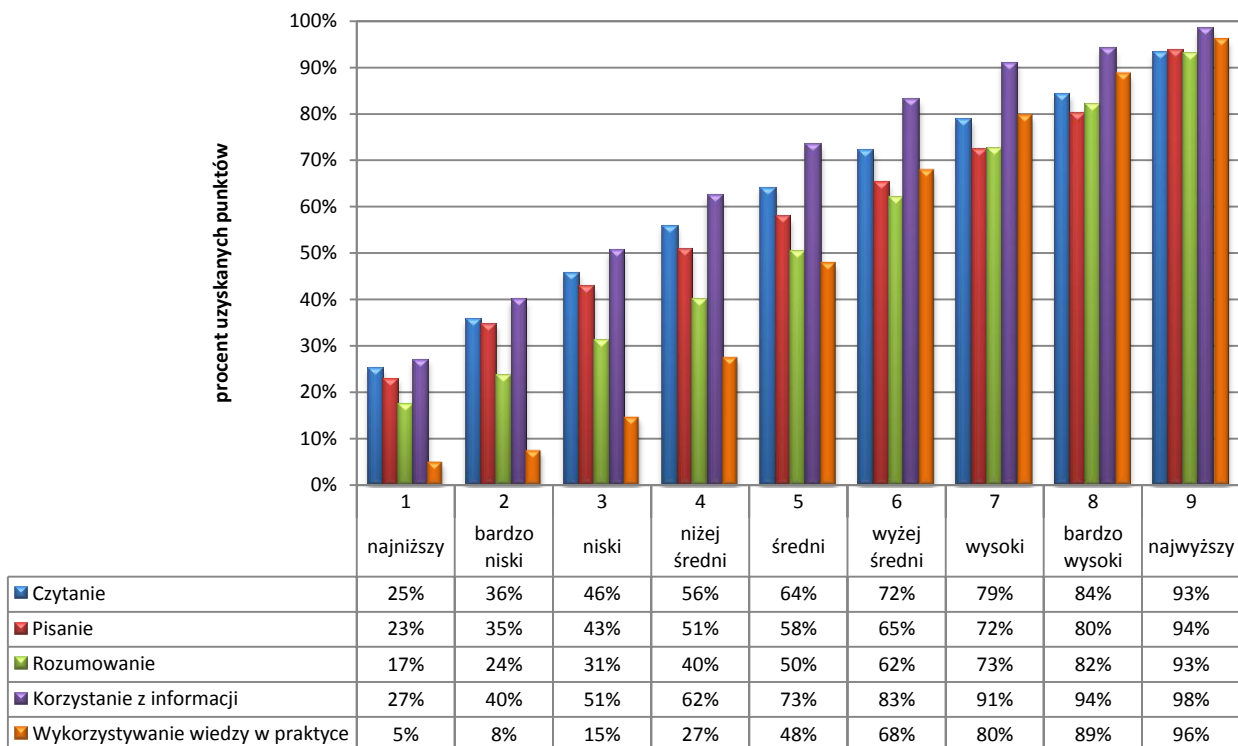
W zakresie *korzystania z informacji* uczniowie najlepiej poradzili sobie z wykorzystaniem informacji z piktogramów (80%), najtrudniejsze było dla nich ustalenie minimalnej liczby uczestników wycieczki na podstawie informacji z oferty handlowej (56%).

W zakresie *wykorzystywania wiedzy w praktyce* uczniowie najlepiej poradzili sobie z wyznaczeniem sumy długości odcinków (57%), najtrudniejsze było dla nich zadanie krótkiej odpowiedzi – podzielenie przedziału czasu na równe części (45%).

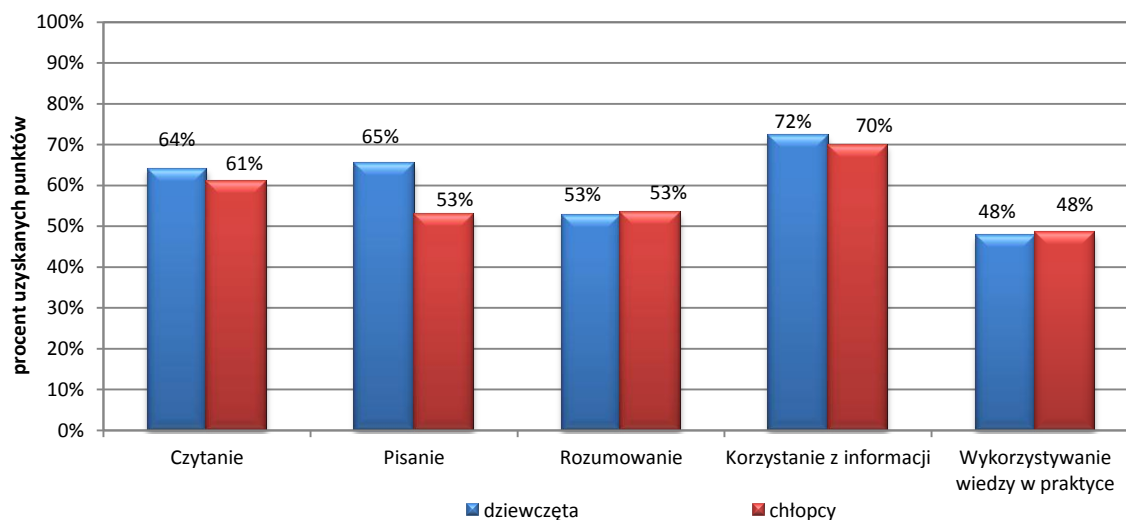
Wykres 6.3. Stopień opanowania badanych umiejętności uczniów, których wyniki znajdują się w poszczególnych przedziałach staninowych (arkusz standardowy S-1-122) – województwo podlaskie

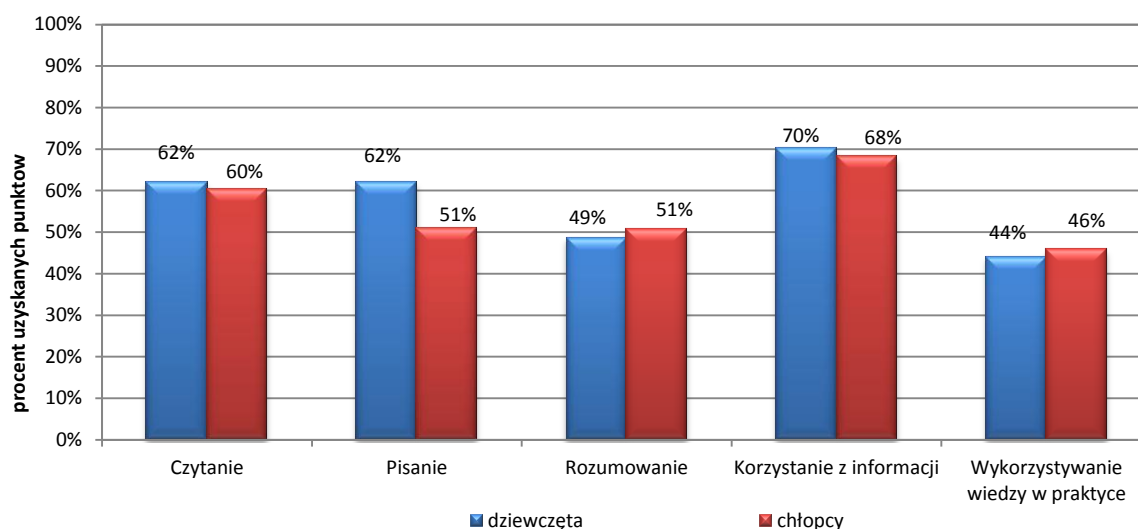
Wykres 6.4. Stopień opanowania badanych umiejętności uczniów, których wyniki znajdują się w poszczególnych przedziałach staninowych (arkusz standardowy S-1-122) – województwo warmińsko-mazurskie

Wykres 6.5. Osiągnięcia uczniów w poszczególnych obszarach umiejętności (arkusz standardowy S-1-122) z uwzględnieniem płci uczniów – województwo podlaskie

Wykres 6.6. Osiągnięcia uczniów w poszczególnych obszarach umiejętności (arkusz standardowy S-1-122) z uwzględnieniem płci uczniów – województwo warmińsko-mazurskie

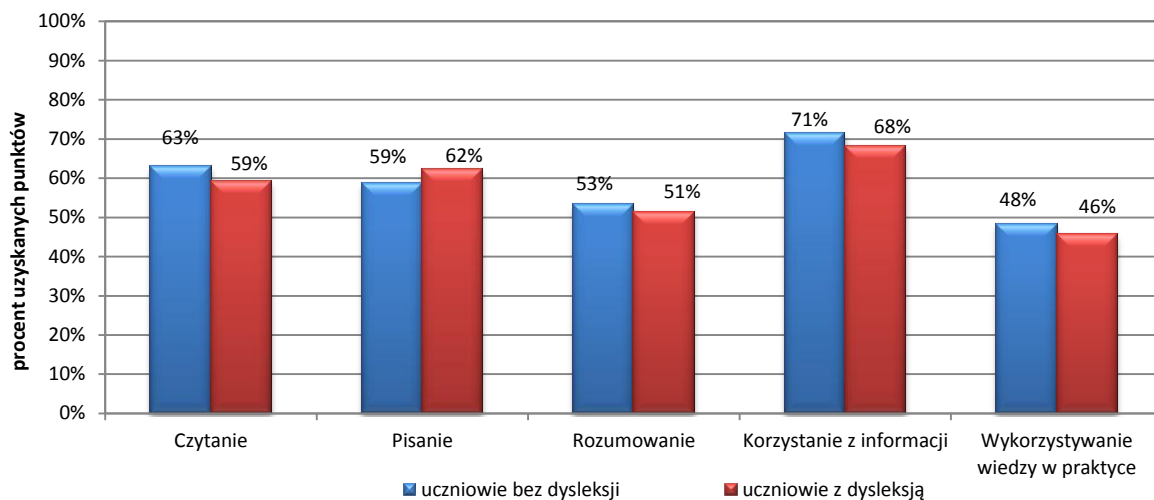

Zróznicowanie wyników sprawdzianu ze względu na płeć piszących można zaobserwować każdego roku. Jest to zjawisko naturalne, a dysproporcje pomiędzy wynikami są większe lub mniejsze w poszczególnych obszarach umiejętności. Największe różnice w 2012 roku wystąpiły w obszarze *pisanie*. Dziewczęta poradziły sobie znacznie lepiej z napisaniem instrukcji oraz opowiadania niż chłopcy.

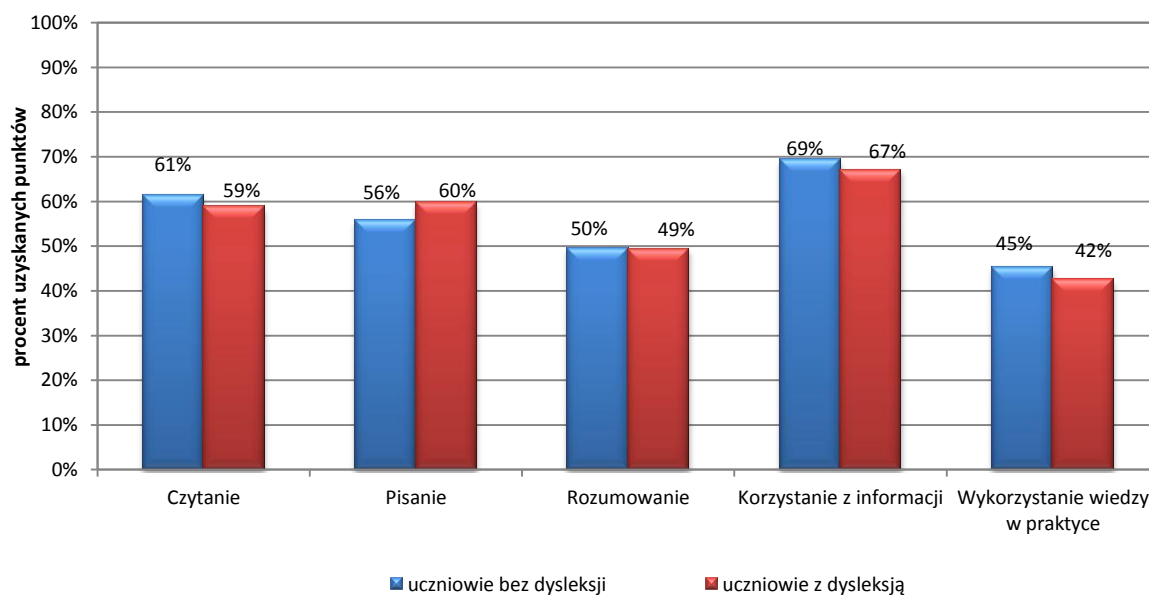
Częstą różnicą w osiąganych wynikach występującą między przedstawicielami obu płci jest również przewaga dziewcząt w obszarze *czytanie*. Przewaga dziewcząt jest zauważalna we wszystkich państwach w różnych grupach wiekowych i różnych okresach przeprowadzania badań¹³.

¹³ Różnice w wynikach nauczania a płeć uczniów. Obecna sytuacja i działania podejmowane w Europie, Publikacja Komisji Europejskiej, Warszawa 2010, s.11.

Wykres 6.7. Osiągnięcia uczniów w poszczególnych obszarach umiejętności (arkusz standardowy S-1-122) z uwzględnieniem dysleksji – województwo podlaskie

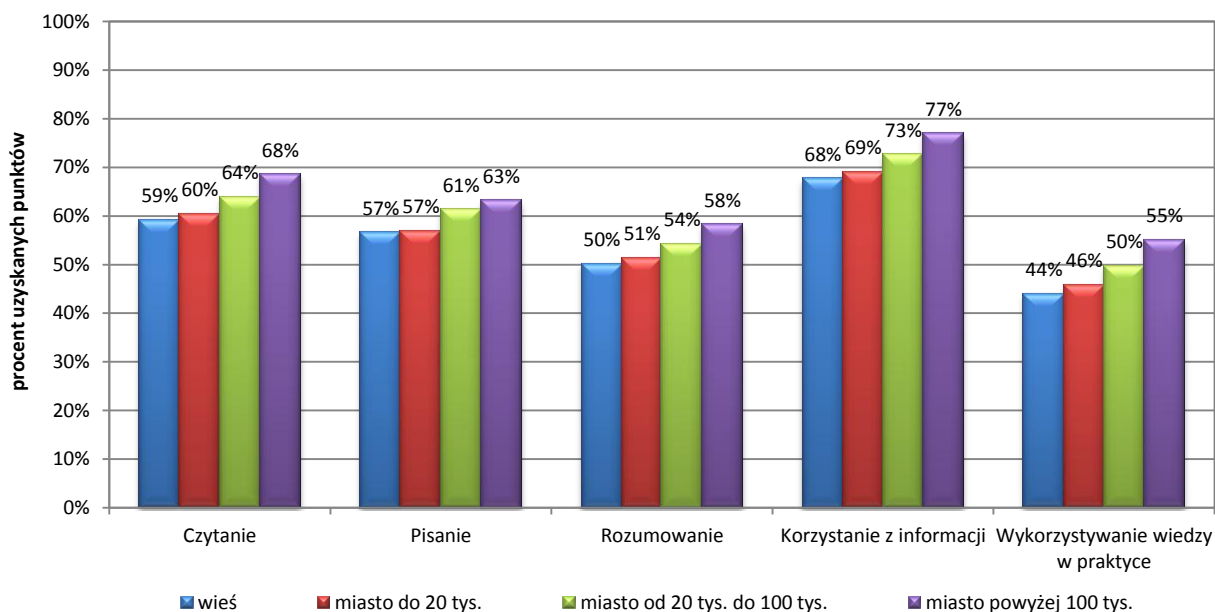

Wykres 6.8. Osiągnięcia uczniów w poszczególnych obszarach umiejętności (arkusz standardowy S-1-122) z uwzględnieniem dysleksji – województwo warmińsko-mazurskie

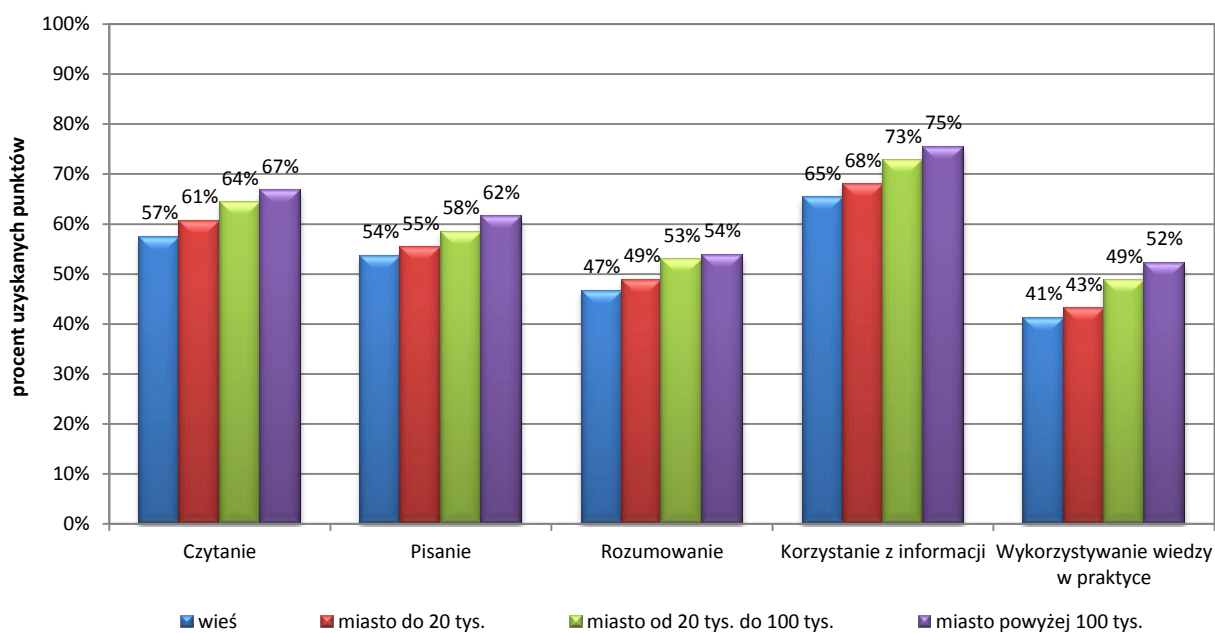

Zarówno w województwie podlaskim, jak i warmińsko-mazurskim, szóstoklasiści którzy korzystali z dostosowania sprawdzianu do potrzeb uczniów z dysleksją, uzyskali wyższe wyniki w zakresie pisania od uczniów bez tej dysfunkcji. Na tę różnicę zasadniczy wpływ miały kryteria oceniania umiejętności ortograficznych i interpunkcyjnych oraz możliwość pisania testu w dłuższym czasie.

Wykres 6.9. Osiągnięcia uczniów w poszczególnych obszarach umiejętności (arkusz standardowy S-1-122) z uwzględnieniem lokalizacji szkoły – województwo podlaskie

Wykres 6.10. Osiągnięcia uczniów w poszczególnych obszarach umiejętności (arkusz standardowy S-1-122) z uwzględnieniem lokalizacji szkoły – województwo warmińsko-mazurskie

7. ŚREDNIE WYNIKI SZKÓŁ – ARKUSZ STANDARDOWY

Arkusz standardowy był rozwiązywany przez uczniów w 879 szkołach województwa podlaskiego i warmińsko-mazurskiego.

Na terenie działania Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Łomży średni wynik szkół podstawowych w 2012 roku wyniósł 21,8 punktu, czyli 54% punktów możliwych do uzyskania. Najwyższy wynik – 35,8 punktu (89% punktów) – uzyskała **Spółeczna Szkoła Podstawowa nr 4 Podlaskiego Towarzystwa Oświatowego w Białymstoku**, gdzie do sprawdzianu przystąpiło 16 uczniów. Szkoła ta powtórzyła swój sukces z ubiegłego roku. W województwie warmińsko-mazurskim najwyższy wynik – 30,2 punktu (76% punktów) uzyskały dwie szkoły: Ogólnokształcąca Szkoła Muzyczna I stopnia w Zespole Szkół Muzycznych im. Kazimierza Wiłkomirskiego w Elblągu (25 uczniów) i Niepubliczna Szkoła Absolwent w Olsztynie (10 uczniów). Bardzo zbliżony wynik 30,1 punktu (75% punktów) uzyskała Spółeczna Szkoła Podstawowa nr 101 w Olsztynie, gdzie do sprawdzianu przystąpiło 28 uczniów.

Najczęściej szkoły uzyskiwały wynik około 20 punktów. Rozstęp średnich wyników szkół wyniósł 26,1 punktu. Odchylenie standardowe uzyskało wartość 3,20 punktu. Około 75% szkół uzyskało swój wynik w przedziale od 18,6 punktu do 25,0 punktu.

Na podstawie wyników tegorocznego sprawdzianu standardowego Centralna Komisja Egzaminacyjna w Warszawie ustaliła przedziały wyników w dziewięciostopniowej skali staninowej.

Przy obliczaniu przedziałów wyników w skali staninowej nie brano pod uwagę szkół podstawowych, w których do sprawdzianu **przystępowało mniej niż 5 uczniów**. Na terenie OKE w Łomży takich placówek było 66 (w województwie podlaskim – 44, warmińsko-mazurskim – 22).

Tabela 7.1. Skala staninowa średnich wyników szkół dla sprawdzianu 2012¹⁴ (arkusz standardowy S-1-122)

Nr przedziału	Opis wyniku (poziom)	Wyniki w przedziałach punktowych	% szkół w kraju	%szkół w woj. podlaskim	% szkół w woj. warmińsko-mazurskim
1	najniższy	5,3-17,1	3,9	3,7	6,3
2	bardzo niski	17,2-18,8	7,3	4,9	11,2
3	niski	18,9-20,1	11,7	12,0	15,6
4	niżej średni	20,2-21,4	16,5	15,4	19,0
5	średni	21,5-22,8	20,4	20,0	22,2
6	wyżej średni	22,9-24,2	16,6	16,6	13,4
7	wysoki	24,3-25,9	12,7	16,0	6,7
8	bardzo wysoki	26,0-28,0	6,9	6,9	4,1
9	najwyższy	28,1-36,2	4,0	4,6	1,5

¹⁴ W *Aneksie* (strona 69) zamieszczono zestawienie skal staninowych średnich wyników szkół dla sprawdzianów przeprowadzonych w latach 2002-2012.

Tabela 7.2. Miary opisujące średnie wyniki szkół (arkusz standardowy S-1-122) z uwzględnieniem lokalizacji – województwo podlaskie

Lokalizacja szkoły	Rodzaj wskaźnika						
	liczba szkół	wynik średni (pkt)	procent uzyskanych punktów	wynik najniższy (pkt)	wynik najwyższy (pkt)	odchylenie standardowe (pkt)	współczynnik zmienności
Wieś	276	21,9	55	10,0	34,3	3,4	0,15
Miasto do 20 tys. mieszkańców	42	21,8	55	18,6	26,3	1,9	0,09
Miasto od 20 do 100 tys. mieszkańców	34	23,6	59	10,8	30,1	3,1	0,13
Miasto powyżej 100 tys. mieszkańców	42	25,6	64	9,7	35,8	3,9	0,15
Ogółem	394	22,4	56	9,7	35,8	3,49	0,16

Tabela 7.3. Miary opisujące średnie wyniki szkół (arkusz standardowy S-1-122) z uwzględnieniem lokalizacji – województwo warmińsko-mazurskie

Lokalizacja szkoły	Rodzaj wskaźnika						
	liczba szkół	wynik średni (pkt)	procent uzyskanych punktów	wynik najniższy (pkt)	wynik najwyższy (pkt)	odchylenie standardowe (pkt)	współczynnik zmienności
Wieś	346	20,7	52	13,8	29,6	2,7	0,13
Miasto do 20 tys. mieszkańców	62	21,6	54	19,0	26,2	1,7	0,08
Miasto od 20 do 100 tys. mieszkańców	37	23,2	58	20,0	27,3	1,5	0,07
Miasto powyżej 100 tys. mieszkańców	40	23,8	60	10,4	30,2	4,1	0,17
Ogółem	485	21,3	53	10,4	30,2	2,84	0,13

Tegoroczne wyniki pokazują tendencję utrzymywania się dystansu pomiędzy osiągnięciami uczniów kończących szkoły podstawowe na wsi i osiągnięciami dzieci korzystających z oferty edukacyjnej w dużych miastach. Szkoły te nadal różnią się od siebie pod względem wyników sprawdzianu.

W województwie podlaskim 96 szkół podstawowych, tj. 27,4%, uzyskało średni wynik w przedziałach 7., 8. lub 9. skali staninowej, czyli wyniki wysokie w skali kraju. Spośród szkół funkcjonujących w mieście powyżej 100 tysięcy mieszkańców wyniki wysokie w skali staninowej otrzymało 78% szkół, a spośród szkół funkcjonujących na wsi wyniki wysokie uzyskało 20,2% szkół.

W województwie warmińsko-mazurskim 57 szkół podstawowych, tj. 12,3%, uzyskało średni wynik w przedziałach 7., 8. lub 9. skali staninowej, czyli wyniki wysokie w skali kraju. Spośród szkół funkcjonujących w miastach powyżej 100 tysięcy mieszkańców wyniki wysokie w skali staninowej otrzymało 48,7% szkół, a spośród szkół funkcjonujących na wsi wyniki wysokie uzyskało tylko 8% szkół.

8. ŚREDNIE WYNIKI W POWIATACH I GMINACH – ARKUSZ STANDARDOWY

Na terenie 38 powiatów i miast województwa podlaskiego oraz warmińsko-mazurskiego funkcjonowało 879 szkół podstawowych, w których do sprawdzianu przystąpiło 25 076 szóstoklasistów, którzy rozwiązywali arkusze standardowe. Liczba szkół w poszczególnych miastach i powiatach była bardzo zróżnicowana. Najwięcej placówek oświatowych zlokalizowanych było w powiecie oleckim i białostockim. Najliczniejszą grupę piszących sprawdzian w 2012 stanowili uczniowie pobierający naukę w mieście Białystok.

Tabela 8.1. Średnie wyniki sprawdzianu (arkusz standardowy S-1-122) w poszczególnych powiatach/miastach województwa podlaskiego

Powiat	Liczba szkół	Liczba uczniów	Średni wynik (pkt)	Procent punktów	Odchylenie standardowe (pkt)
augustowski	27	626	23,3	58	7,5
bialostocki	46	1 173	22,6	57	7,6
bielski	21	511	22,7	57	8,0
grajewski	22	517	21,9	55	7,6
hajnowski	14	348	22,4	56	8,1
kolneński	24	451	21,7	54	7,7
łomżyński	33	563	21,3	53	7,5
moniecki	20	393	20,7	52	7,8
sejneński	11	200	22,0	55	7,0
siemiatycki	16	437	21,3	53	7,8
sokólski	35	655	22,6	57	8,0
suwalski	19	366	22,6	56	7,6
wysokomazowiecki	29	589	22,7	57	8,3
zambrowski	20	470	22,2	56	7,9
m. Białystok	42	2 404	25,3	63	7,8
m. Łomża	6	582	24,7	62	8,3
m. Suwałki	9	744	23,1	58	7,5

Tabela 8.2. Średnie wyniki sprawdzianu (arkusz standardowy S-1-122) w poszczególnych powiatach/miastach województwa warmińsko-mazurskiego

Powiat	Liczba szkół	Liczba uczniów	Średni wynik (pkt)	Procent punktów	Odchylenie standardowe (pkt)
bartoszycki	21	590	21,5	54	7,2
braniewski	17	438	21,1	53	7,2
działdowski	27	723	21,5	54	7,2
elbląski	25	615	20,4	51	7,4
etcki	24	882	22,3	56	7,5
giżycki	18	566	22,1	55	7,7
gołdapski	34	1 003	21,7	54	7,4
iławski	21	570	22,5	56	7,7

kętrzyński	16	403	21,3	53	7,3
lidzbarski	19	513	21,0	52	7,4
mrągowski	14	372	21,3	53	7,1
nidzicki	24	511	21,0	52	7,5
nowomiejski	15	351	22,5	56	7,1
olecki	55	1 143	21,6	54	7,1
olsztyński	41	1 045	21,7	54	7,2
ostródzki	22	640	21,1	53	7,1
piski	31	756	21,7	54	7,1
szczywieński	13	286	22,1	55	7,1
węgorzewski	8	209	22,9	57	7,9
m. Elbląg	17	1 010	23,6	59	7,6
m. Olsztyn	23	1 421	24,8	62	7,5

Skalę pięciostopniową, zwaną *standardową piątką*, tworzy się podobnie jak skalę staninową. Różnica między skalami polega na tym, że zamiast dziewięciu, tworzy się pięć przedziałów, które kolejno zawierają: 7%, 24%, 38%, 24%, 7% wyników uporządkowanych od wyniku najniższego do najwyższego. Poszczególne stopnie skali opisywane są następująco: niski, niżej średni, średni, wyżej średni, wysoki. Średnia w skali pięciostopniowej wynosi 3, a odchylenie standardowe 1. Za pomocą tej skali prezentowane są wyniki mniejszych zbiorów, np. wyniki szkół w gminach. OKE w Łomży opracowuje takie skale oddzielnie dla każdego województwa. Graficzną prezentację wyników gmin w skali pięciostopniowej prezentują mapy umieszczone w *Aneksie* na stronach 66-67.

Tabela 8.3. Średnie wyniki sprawdzianu (arkusz standardowy S-1-122) w gminach województwa podlaskiego i warmińsko-mazurskiego w skali pięciostopniowej

Przedział	Przedział punktowy		Opis wyniku	Liczba gmin	
	woj. podlaskie	woj. warmińsko-mazurskie		woj. podlaskie	woj. warmińsko-mazurskie
1	18,20-19,54	17,80-19,09	niski	8	8
2	19,55-20,74	19,10-20,36	niżej średni	29	29
3	20,75-22,84	20,37-21,62	średni	44	43
4	22,85-24,54	21,63-23,60	wyżej średni	29	28
5	24,55-28,73	23,61-26,72	wysoki	8	8

Tabela 8.4. Średnie wyniki sprawdzianu (arkusz standardowy S-1-122) w poszczególnych gminach województwa podlaskiego

Powiat	Gmina	Liczba szkół	Liczba uczniów	Średni wynik (pkt)	Procent punktów	Odchylenie standardowe (pkt)
augustowski	Augustów – miasto	5	286	24,5	61	7,4
	Augustów	8	86	22,6	56	7,7
	Bargłów Kościelny	4	66	21,9	55	8,3
	Lipsk	3	72	22,0	55	7,1
	Nowinka	2	33	22,9	57	6,6
	Płaska	1	28	24,3	61	7,0
	Sztabin	4	55	22,0	55	6,9
białostocki	Choroszcz	4	109	22,6	56	7,5
	Czarna Białostocka	2	109	22,3	56	7,0
	Dobrzyniewo Duże	6	71	23,5	59	6,3
	Gródek	2	46	21,7	54	7,4
	Juchnowiec Kościelny	3	130	22,9	57	7,4
	Łapy	9	205	23,5	59	7,4
	Michałow	1	58	22,9	57	7,9
	Poświętne	2	35	20,4	51	8,3
	Supraśl	2	67	22,2	55	6,9
	Suraz	1	18	22,4	56	8,5
	Turośń Kościelna	4	61	23,5	59	7,5
	Tykocin	2	47	19,8	50	9,0
	Wasilków	2	115	23,9	60	8,4
	Zabłudów	4	61	21,5	54	8,0
	Zawady	2	41	19,7	49	7,7
bielski	Bielsk Podlaski – miasto	4	243	24,0	60	8,4
	Brańsk – miasto	1	55	21,8	55	7,0
	Bielsk Podlaski	2	52	21,3	53	7,9
	Boćki	2	37	20,0	50	6,8
	Brańsk	6	52	23,1	58	7,0
	Orla	1	13	20,6	52	8,5
	Rudka	2	19	19,8	50	7,7
	Wyszki	3	40	21,6	54	8,4
grajewski	Grajewo – miasto	3	236	23,3	58	7,7
	Grajewo	3	67	20,8	52	8,0
	Radziłów	5	44	19,9	50	7,7
	Rajgród	5	63	22,1	55	7,4
	Szczuczyn	2	58	20,3	51	7,5
	Wąsosz	4	49	20,3	51	6,2

Powiat	Gmina	Liczba szkół	Liczba uczniów	Średni wynik (pkt)	Procent punktów	Odchylenie standardowe (pkt)
hajnowski	Hajnówka – miasto	4	157	23,0	58	8,1
	Białowieża	1	21	20,6	51	8,2
	Czeremcha	1	31	25,3	63	8,7
	Czyże	1	16	19,2	48	7,9
	Dubicze Cerkiewne	1	11	23,5	59	10,4
	Hajnówka	3	32	20,1	50	7,3
	Kleszczele	1	26	22,6	57	6,6
	Narew	1	32	22,2	55	7,9
	Narewka	1	22	20,5	51	8,9
kolneński	Kolno – miasto	2	112	22,1	55	8,4
	Grabowo	3	44	19,9	50	8,3
	Kolno	8	93	21,6	54	7,9
	Mały Płock	4	56	21,2	53	6,8
	Stawiski	2	78	22,3	56	7,4
	Turośl	5	68	22,0	55	6,9
łomżyński	Jedwabne	2	49	19,8	50	7,9
	Łomża	9	123	22,8	57	8,1
	Miastkowo	2	50	19,8	49	7,2
	Nowogród	2	50	21,3	53	6,4
	Piątnica	8	118	23,1	58	7,7
	Przytuły	2	27	19,3	48	8,3
	Śniadowo	3	59	19,6	49	7,3
	Wizna	2	41	20,9	52	6,3
moniecki	Zbójna	3	46	19,5	49	5,7
	Goniądz	4	40	19,0	48	7,4
	Jasionówka	1	33	20,8	52	7,9
	Jaświły	2	49	21,0	52	7,7
	Knyszyn	2	45	18,5	46	7,1
	Krypno	4	40	20,1	50	8,4
	Mońki	4	129	22,3	56	8,2
sejneński	Trzcianne	3	57	20,1	50	6,9
	Sejny – miasto	2	75	23,2	58	7,5
	Giby	3	28	20,7	52	7,4
	Krasnopol	2	25	21,0	53	8,5
	Puńsk	2	40	22,2	56	6,1
	Sejny	2	32	20,9	52	4,9

Powiat	Gmina	Liczba szkół	Liczba uczniów	Średni wynik (pkt)	Procent punktów	Odchylenie standardowe (pkt)
siemiatycki	Siemiatycze – miasto	2	157	21,4	53	7,7
	Drohiczyn	4	70	19,8	50	8,2
	Dziadkowice	1	23	20,2	50	6,9
	Grodzisk	1	50	20,5	51	6,3
	Mielnik	1	11	28,7	72	8,4
	Milejczyce	1	14	22,8	57	6,2
	Nurzec-Stacja	1	40	21,6	54	9,1
	Perlejewo	1	27	21,4	53	7,4
	Siemiatycze	4	45	22,6	57	7,8
sokólski	Dąbrowa Białostocka	8	111	21,5	54	7,5
	Janów	2	48	23,6	59	7,4
	Korycin	1	40	21,9	55	8,5
	Krynki	1	21	18,6	46	9,0
	Kuźnica	1	46	23,8	59	8,8
	Nowy Dwór	2	31	20,7	52	9,4
	Sidra	3	38	24,3	61	7,6
	Sokółka	10	223	23,6	59	7,8
	Suchowola	5	69	20,2	51	7,0
	Szudziałowo	2	28	24,9	62	7,5
suwalski	Bakałarzewo	1	33	23,8	60	6,9
	Filipów	1	54	18,2	46	8,0
	Jeleniewo	1	26	21,9	55	9,0
	Przerośl	2	35	23,7	59	7,9
	Raczki	3	64	22,0	55	7,5
	Rutka-Tartak	1	25	25,0	63	6,8
	Suwałki	5	58	24,0	60	7,2
	Szypłiszki	4	42	21,5	54	6,8
	Wiżajny	1	29	26,1	65	5,7
wysoko-mazowiecki	Wysokie Mazowieckie – miasto	1	117	23,5	59	8,7
	Ciechanowiec	4	68	25,9	65	8,0
	Czyżew-Osada	3	84	21,5	54	8,4
	Klukowo	4	41	22,2	56	7,2
	Kobylin-Borzymy	3	40	23,3	58	9,1
	Kulesze Kościelne	1	31	20,7	52	7,6
	Nowe Piekuty	2	63	24,1	60	8,8
	Sokoły	3	59	19,8	49	8,0
	Szepietowo	5	58	22,5	56	6,5
	Wysokie Mazowieckie	3	28	20,4	51	7,7

Powiat	Gmina	Liczba szkół	Liczba uczniów	Średni wynik (pkt)	Procent punktów	Odchylenie standardowe (pkt)
zambrowski	Zambrów – miasto	3	255	23,2	58	7,8
	Kołaki Kościelne	2	31	19,7	49	8,9
	Rutki	3	65	19,2	48	7,5
	Szumowo	5	52	20,4	51	7,9
	Zambrów	7	67	24,2	60	7,2
m. Białystok		42	2 404	25,3	63	7,8
m. Łomża		6	582	24,7	62	8,3
m. Suwałki		9	744	23,1	58	7,5

Tabela 8.5. Średnie wyniki sprawdzianu (arkusz standardowy S-1-122) w poszczególnych gminach województwa warmińsko-mazurskiego

Powiat	Gmina	Liczba szkół	Liczba uczniów	Średni wynik (pkt)	Procent punktów	Odchylenie standardowe (pkt)
bartoszycki	Bartoszyce – miasto	5	250	23,1	58	7,0
	Górowo Iławeckie – miasto	1	44	20,0	50	7,1
	Bartoszyce	7	109	21,3	53	7,2
	Bisztynek	3	66	20,6	52	6,9
	Górowo Iławeckie	1	64	18,3	46	7,6
	Sępólno	4	57	20,0	50	6,4
braniewski	Braniewo – miasto	3	219	20,7	52	7,4
	Braniewo	3	41	20,4	51	6,5
	Frombork	1	33	21,7	54	4,6
	Lelkowo	2	24	20,3	51	7,7
	Pieniężno	4	60	19,8	50	6,7
	Płoskinia	2	29	21,4	54	7,2
	Wilczęta	2	32	26,7	67	7,3
działdowski	Działdowo – miasto	2	200	22,6	57	7,1
	Działdowo	6	114	20,5	51	7,1
	Iłowo-Osada	3	85	21,2	53	6,9
	Lidzbark	6	166	21,1	53	7,3
	Płośnica	4	61	20,7	52	7,2
	Rybno	6	97	21,8	55	7,1
elbląski	Elbląg	4	62	20,1	50	7,1
	Godkowo	2	26	24,8	62	7,1
	Gronowo Elbląskie	2	51	20,6	51	7,8
	Markusy	2	53	21,0	53	6,7
	Milejewo	2	40	20,3	51	8,1
	Młynary	2	50	21,6	54	7,6
	Pasłęk	5	222	20,4	51	7,6
	Rychliki	2	42	18,1	45	7,6
	Tolkmicko	4	69	19,1	48	6,4
elcki	Elk – miasto	7	582	23,1	58	7,7
	Elk	6	105	20,5	51	7,0

Powiat	Gmina	Liczba szkół	Liczba uczniów	Średni wynik (pkt)	Procent punktów	Odchylenie standardowe (pkt)
	Kalinowo	5	88	20,3	51	6,5
	Prostki	4	76	22,0	55	7,3
	Stare Juchy	2	31	20,3	51	7,6
giżycki	Giżycko – miasto	4	304	24,2	61	7,2
	Giżycko	4	57	21,5	54	7,8
	Krukłanki	2	29	20,4	51	7,4
	Miłki	3	46	19,1	48	7,6
	Ryn	1	56	20,6	52	7,6
	Wydminy	4	74	17,8	45	7,1
iławski	Iława – miasto	3	332	23,7	59	7,5
	Lubawa – miasto	1	127	22,8	57	7,5
	Iława	8	118	20,8	52	7,5
	Kisielice	3	58	20,9	52	7,7
	Lubawa	9	146	20,1	50	6,4
	Susz	6	150	20,1	50	6,8
	Zalewo	4	72	19,3	48	7,7
kętrzyński	Kętrzyn – miasto	4	237	24,8	62	7,5
	Barciany	4	63	21,1	53	8,4
	Kętrzyn	4	77	20,7	52	7,1
	Korsze	4	94	19,7	49	7,7
	Reszel	2	64	22,0	55	7,3
	Srokowo	3	35	21,3	53	5,6
lidzbarski	Lidzbarsk Warmiński – miasto	3	150	23,2	58	7,3
	Kiwity	3	35	19,1	48	7,2
	Lidzbarsk Warmiński	4	46	21,6	54	7,7
	Lubomino	2	47	21,6	54	5,7
	Orneta	4	125	19,5	49	7,1
mrągowski	Mrągowo – miasto	3	255	22,4	56	7,6
	Mikołajki	4	88	18,7	47	6,7
	Mrągowo	4	47	19,7	49	7,5
	Piecki	4	71	20,4	51	7,0
	Sorkwity	4	52	19,7	49	6,8
nidzicki	Janowiec Kościelny	2	44	20,4	51	7,5
	Janowo	2	29	20,5	51	7,0
	Kozłowo	4	69	19,8	49	7,6
	Nidzica	6	230	22,1	55	6,8
nowomiejski	Nowe Miasto Lubawskie – miasto	2	125	21,9	55	7,9
	Biskupiec	6	118	20,3	51	7,3
	Grodziczno	6	83	19,9	50	7,4
	Kurzętnik	4	96	22,1	55	7,0
	Nowe Miasto Lubawskie	6	89	20,4	51	7,7
olecki	Kowale Oleckie	3	56	21,2	53	7,0
	Olecko	7	209	23,5	59	7,0
	Świątajno	3	51	21,0	52	7,1

Powiat	Gmina	Liczba szkół	Liczba uczniów	Średni wynik (pkt)	Procent punktów	Odchylenie standardowe (pkt)
	Wieliczki	2	35	21,3	53	7,6
olsztyński	Barczewo	7	147	22,2	56	7,3
	Biskupiec	7	165	21,3	53	6,9
	Dobre Miasto	9	164	20,6	51	6,8
	Dywity	6	101	23,2	58	6,9
	Gietrzwałd	3	50	21,2	53	6,9
	Jeziorany	3	85	20,8	52	7,1
	Jonkowo	3	76	21,5	54	8,3
	Kolno	3	42	21,4	53	6,3
	Olsztynek	4	137	22,1	55	7,0
	Purda	5	63	22,0	55	6,4
	Stawiguda	3	61	23,5	59	7,4
	Świątki	2	52	18,7	47	6,4
ostródzki	Ostróda – miasto	6	329	22,9	57	7,1
	Dąbrówno	3	47	21,1	53	6,7
	Grunwald	5	68	19,1	48	6,7
	Łukta	2	57	19,9	50	7,7
	Małdyty	3	65	20,8	52	7,3
	Miłakowo	1	65	21,0	53	7,7
	Miłomłyn	3	44	22,9	57	7,5
	Morań	10	246	22,1	55	7,0
	Ostróda	8	124	20,5	51	7,1
piski	Biała Piska	6	143	19,5	49	6,9
	Orzysz	3	105	21,4	53	7,4
	Pisz	10	326	22,0	55	7,1
	Ruciane-Nida	3	66	19,1	48	6,3
szczycieński	Szczytno – miasto	3	263	22,7	57	7,3
	Dźwierzuty	5	72	21,6	54	7,1
	Jedwabno	1	44	22,1	55	6,5
	Pasym	3	58	21,4	54	7,0
	Rozogi	3	67	19,8	50	7,4
	Szczytno	8	93	21,9	55	6,9
	Świątajno	4	76	21,2	53	7,2
	Wielbark	4	83	20,3	51	6,8
gołdapski	Banie Mazurskie	3	45	26,1	65	7,9
	Dubeninki	2	29	19,6	49	6,2
	Gołdap	8	212	21,6	54	6,8
węgorzewski	Budry	2	27	19,0	48	7,9
	Pozezdrze	1	37	19,4	48	7,1
	Węgorzewo	5	145	24,6	61	7,6
m. Elbląg		17	1 010	23,6	59	7,6
m. Olsztyn		23	1 421	24,8	62	7,5

9. WYNIKI UCZNIÓW SŁABOWIDZĄCYCH

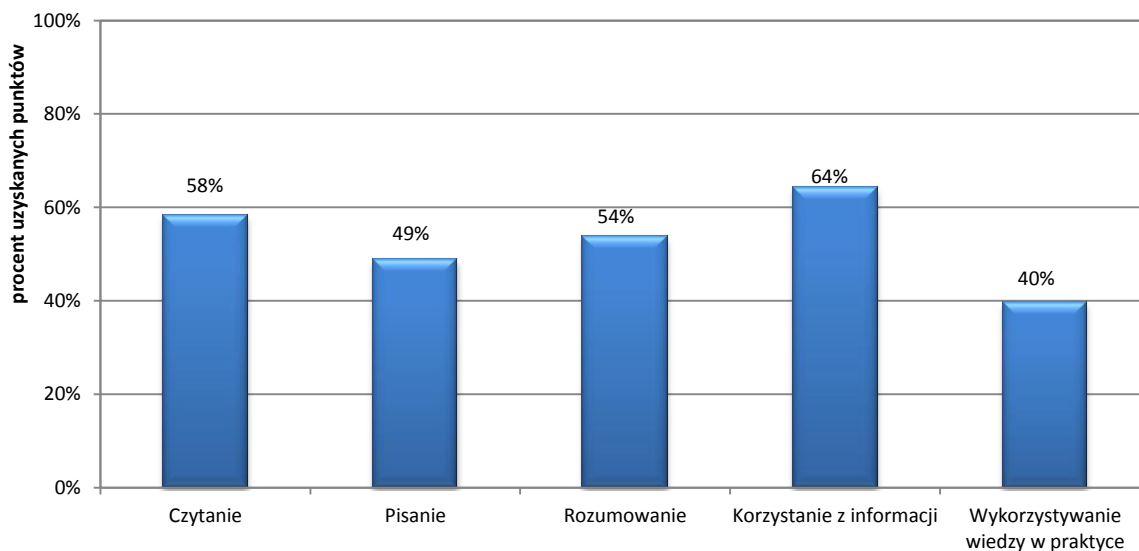
Do sprawdzianu w formie dostosowanej dla osób słabowidzących przystąpiło 46 uczniów. Było to o 6 więcej niż w roku ubiegłym. Wszystkie osoby słabowidzące pobierały naukę w szkołach masowych lub szkołach masowych z oddziałami integracyjnymi.

Uczniowie słabowidzące (46 uczniów) otrzymali zestawy zadań S-4-122 i S-5-122, dostosowane do ich dysfunkcji poprzez użycie większej czcionki niż w arkuszu standardowym i modyfikację treści zadania 22. oraz zadania 24. Od dwóch lat na terenie OKE w Łomży nie było na sprawdzianie uczniów niewidomych korzystających z arkusza S-6 przygotowanego w alfabecie brajla.

Tabela 9.1. Miary opisujące wyniki sprawdzianu (arkusze niestandardowe S-4-122, S-5-122)

Rodzaj wskaźnika	Wartość wskaźnika
Liczebność	46
Wynik średni	20,7 pkt
Procent uzyskanych punktów	52
Wynik najniższy	3 pkt
Wynik najwyższy	36 pkt
Mediana	21,5 pkt
Modalna	13 pkt i 23 pkt
Odchylenie standardowe	7,39 pkt
Współczynnik zmienności	0,36

Wykres 9.1. Osiągnięcia uczniów w poszczególnych obszarach umiejętności (arkusze niestandardowe S-4-122, S-5-122)

Wykres 9.2. Poziom wykonania zadań (arkusze niestandardowe S-4-122, S-5-122)

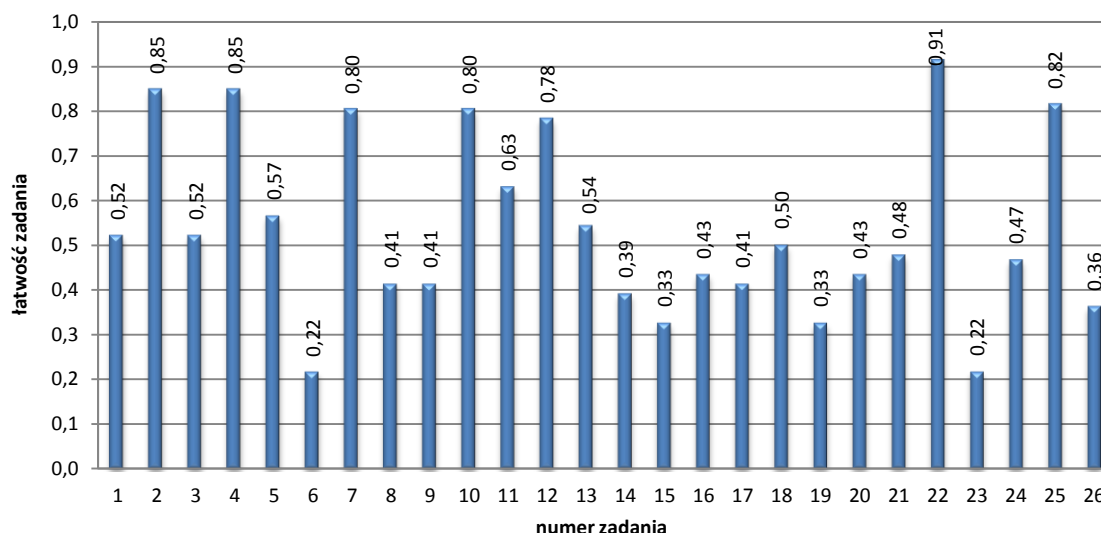

Tabela 9.2. Poziom wykonania zadań (arkusze niestandardowe S-4-122, S-5-122)

Wskaźnik łatwość		0-0,19	0,20-0,49	0,50-0,69	0,70-0,89	0,90-1,00
Interpretacja zadania		bardzo trudne	trudne	umiarkowanie trudne	łatwe	bardzo łatwe
Numery zadań	czytanie	–	6, 14	1, 3, 5, 11, 13	2, 7, 12	–
	pisanie	–	26	–	25.II, 25.III	–
	rozumowanie	–	16, 17, 19, 20, 24	–	4	22
	korzystanie z informacji	–	8, 9	–	10	25.I
	wykorzystywanie wiedzy w praktyce	–	15, 21, 23	18	–	–
Liczba zadań		–	13	6	6	2
Liczba punktów		–	24	6	8	2

Z analizy rozwiązań zadań zamkniętych wynika, że uczniowie umieją porównywać informacje z różnych tekstów kultury (zadanie 2.), porządkować zdarzenia chronologicznie (zadanie 4.), wyszukiwać informacje w tekście (zadanie 7.), ustalać ceny usługi na podstawie informacji z oferty handlowej (zadanie 10.) i rozpoznawać w wierszu osobę mówiącą (zadanie 12.). Najwięcej problemów przysporzyło uczniom napisanie opowiadania w funkcjonalnym stylu (czynność 26.II).

Uczniowie w większości bezbłędnie wskazali ósmą część kwadratu (zadanie 22.). Potrafili wykorzystać informacje z piktogramów (czynność 25.I). Pisząc użyteczną instrukcję, starali się dobierać słownictwo stosownie do celu wypowiedzi (czynności 25.II i 25.III).

Uczniowie z dysfunkcją wzroku redagowali przeważnie niezbyt długie opowiadania (zadanie 26.). Dostyc duzo uczniów (8,7%) napisało opowiadanie nie na temat. Niemal 70% napisało prace na temat, ale ich wypowiedzi nie były rozwinięte. Uczniowie popełnili stosunkowo niewiele błędów językowych, ich prace były na ogół komunikatywne, jasne (57% z nich popełniło nie więcej niż dwa błędy językowe). Natomiast uczniowie mają dosyc duze problemy z poprawnym stosowaniem reguł ortograficznych (tylko 41% z nich popełniło nie więcej niż dwa błędy ortograficzne) i interpunkcyjnych (tylko 39% popełniło nie więcej niż dwa błędy interpunkcyjne). Szczegółowy opis badanych czynności zamieszczono w kartotece (*Aneks*, strony 72-73).

10. WYNIKI UCZNIÓW SŁABOSŁYSZĄCYCH I NIESŁYSZĄCYCH

Do sprawdzianu w formie dostosowanej dla osób słabosłyszących i niesłyszących przystąpiło 47 uczniów. Było to o 9 mniej niż w roku ubiegłym. Osoby słabosłyszące i niesłyszące pobierały naukę w szkołach specjalnych i szkołach masowych z oddziałami integracyjnymi.

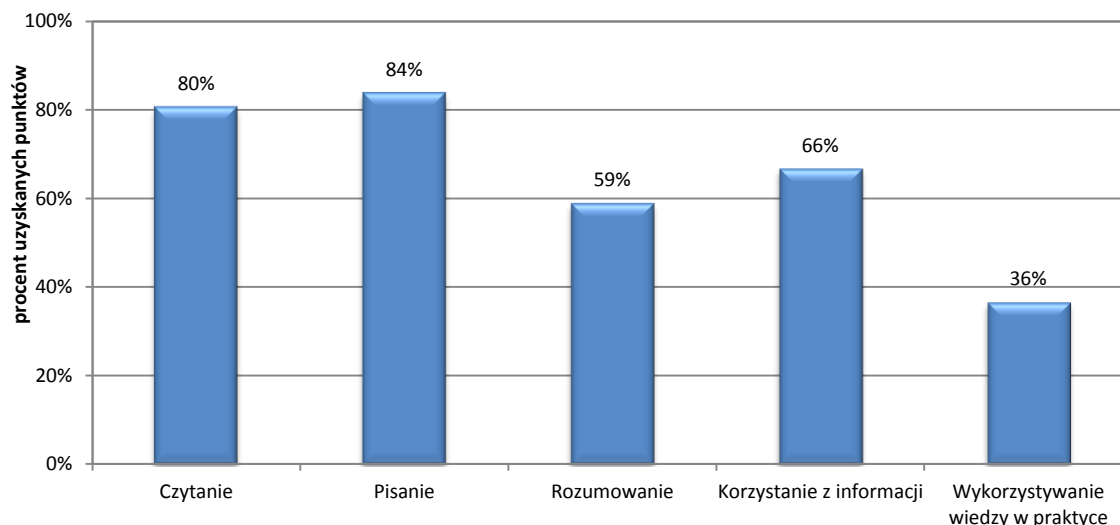
W grupie uczniów z dysfunkcją słuchu jeden szóstoklasista zdobył tytuł laureata konkursu przedmiotowego. W zaświadczeniu o wyniku sprawdzianu osoba ta ma odnotowaną maksymalną notę – 40 punktów.

Uczniowie słabosłyszący i niesłyszący otrzymali zestaw zadań S-7-122 dostosowany do ich dysfunkcji. Arkusz składał się z 20 zadań zamkniętych wielokrotnego wyboru, jednego zadania typu prawda – fałsz (zadanie 25.), czterech zadań krótkiej odpowiedzi (zadania 22., 23., 24. i 26.) i dwóch zadań rozszerzonej odpowiedzi (zadania 21. i 27.). Sprawdzały one umiejętności dotyczące *czytania, pisania, rozumowania, korzystania z informacji i wykorzystywania wiedzy w praktyce*. Można było za nie uzyskać 40 punktów.

Tabela 10.1. Miary opisujące wyniki sprawdzianu (arkusz niestandardowy S-7-122)

Rodzaj wskaźnika	Wartość wskaźnika
Liczebność	47
Wynik średni	26,7 pkt
Procent uzyskanych punktów	67
Wynik najniższy	9 pkt
Wynik najwyższy	40 pkt
Mediana	27,0 pkt
Modalna	27 pkt
Odchylenie standardowe	7,2 pkt
Współczynnik zmienności	0,27

Wykres 10.1. Osiągnięcia uczniów w poszczególnych obszarach umiejętności (arkusz niestandardowy S-7-122)

Wykres 10.2. Poziom wykonania zadań (arkusz niestandardowy S-7-122)

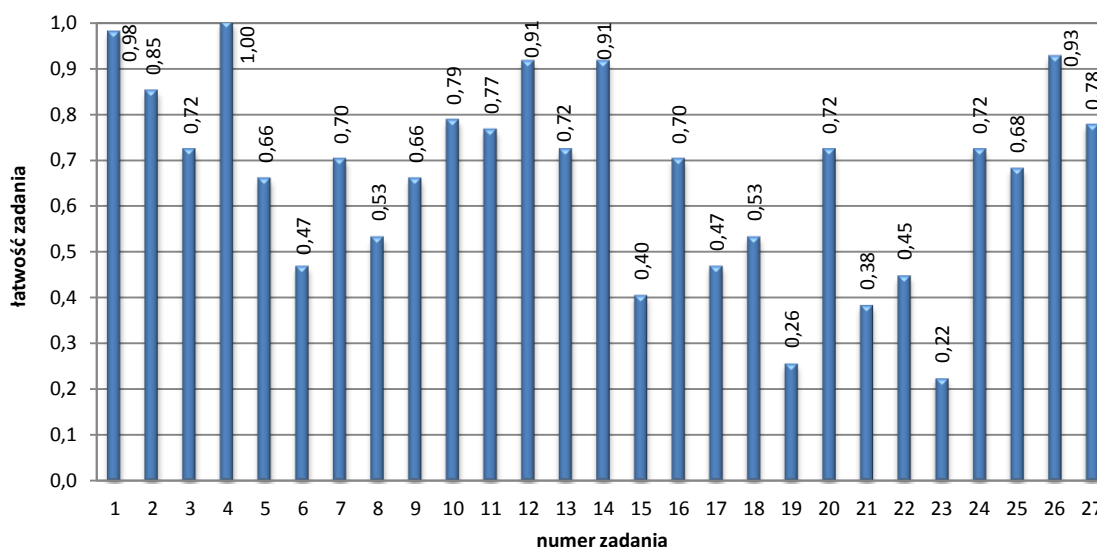

Tabela 10.2. Poziom wykonania zadań (arkusz niestandardowy S-7-122)

Wskaźnik łatwość		0-0,19	0,20-0,49	0,50-0,69	0,70-0,89	0,90-1,00
Interpretacja zadania		bardzo trudne	trudne	umiarkowanie trudne	łatwe	bardzo łatwe
Numery zadań	czytanie	–	6	–	2, 3, 7, 11, 13	1, 4, 12, 14
	pisanie	–	–	–	27	26
	rozumowanie	–	17, 19, 22	5	16, 20, 24	–
	korzystanie z informacji	–	–	8, 9	10, 25	–
	wykorzystywanie wiedzy w praktyce	–	15, 21, 23	18	–	–
Liczba zadań		–	7	4	11	5
Liczba punktów		–	11	4	17	8

Uczniowie nie mieli trudności z wyszukaniem informacji w tekście (zadania 1. i 4.), rozpoznaniem szczegółów fabularnych (zadanie 12.), odczytaniem z kontekstu znaczenia wyrazów użytych w tekście (zadanie 14.) i napisaniem odpowiedzi na pytania (zadanie 26.). Te umiejętności okazały się dla nich bardzo łatwe. Natomiast mieli duże trudności z podzieleniem kwoty na równe części (zadanie 23.), określeniem promienia koła spełniającego warunek podany w zadaniu (zadanie 19.), obliczeniem czasu trwania filmu (zadanie 15.), odczytaniem z kontekstu znaczenia użytego w tekście sformułowania (zadanie 6.), wskazaniem państw leżących nad Bałtykiem (zadanie 17.), wyznaczeniem ceny towarów (zadanie 21.) i wskazaniem ósmej części kwadratu (zadanie 22.). Te umiejętności były dla uczniów trudne.

Na podstawie obserwacji sposobu rozwiązania zadań można wysnuć wniosek, że największą trudnością sprawia uczniom rozwiązanie zadań, w których występują złożone polecenia. Problem stanowi kilkuetapowe dochodzenie do rozwiązania. Potwierdzają to słabe wyniki z obszaru: *wykorzystywanie wiedzy w praktyce*. Szczegółowy opis badanych czynności zamieszczono w kartotece (Aneks, strony 74-75).

11. WYNIKI UCZNIÓW Z UPOŚLEDZENIEM UMYSŁOWYM W STOPNIU LEKKIM

11.1. OPIS ARKUSZA

Celem sprawdzianu było zbadanie, w jakim stopniu uczniowie z orzeczeniami o potrzebie kształcenia specjalnego ze względu na upośledzenie w stopniu lekkim, którzy kończą szóstą klasę szkoły podstawowej, opanowali umiejętności opisane w standardach wymagań egzaminacyjnych i podstawie programowej. Podczas sprawdzianu badano umiejętności:

- czytania,
- pisania,
- rozumowania,
- korzystania z informacji,
- wykorzystywania wiedzy w praktyce.

Arkusz niestandardowy (S-8-122) zastosowany podczas tegorocznego sprawdzianu zawierał 20 zadań zamkniętych i 7 zadań otwartych. Za poprawne rozwiązanie wszystkich zadań uczeń mógł otrzymać 40 punktów. *Ogród* to temat przewodni arkusza.

W arkuszu znajdowało się 20 zadań zamkniętych różnego typu. W 18 zadaniach zamkniętych wielokrotnego wyboru uczeń miał wskazywać jedną odpowiedź spośród trzech zaproponowanych. Pozostałe dwa zadania to jedno typu prawda – fałsz i drugie – na dobieranie. Każde zadanie sprawdzało jedną umiejętność. Za poprawne rozwiązanie wszystkich zadań zamkniętych uczeń mógł otrzymać 21 punktów.

Za zadania otwarte (4 zadania krótkiej odpowiedzi, 1 zadanie z luką i 2 zadania rozszerzonej odpowiedzi) uczeń mógł otrzymać 19 punktów.

Czas pracy przeznaczony na rozwiązanie wszystkich zadań to 60 minut. Uczniowie mieli możliwość skorzystania z wydłużonego o 30 minut czasu na pracę z arkuszem.

Tabela 11.1. Plan zestawu (arkusz niestandardowy S-8-122)

Obszar standardów wymagań	Numery zadań/czynności	Maksymalna liczba punktów	Waga punktów w procentach
Czytanie	1, 2, 3, 4, 5, 14, 19, 20	9	22,5
Pisanie	10, 25.II	8	20
Rozumowanie	8, 9, 13, 16, 18, 23, 24, 25.I	9	22,5
Korzystanie z informacji	6, 15	2	5
Wykorzystywanie wiedzy w praktyce	7, 11, 12, 17, 22, 26, 27	12	30
Łącznie		40	100

Poziom opanowania umiejętności z *czytania* tekstu literackiego i notatki sprawdzano dziewięcioma zadaniami zamkniętymi. Umiejętności z zakresu *pisania* sprawdzano dwoma zadaniami otwartymi. Umiejętności z obszaru *rozumowanie* badano trzema zadaniami otwartymi i pięcioma zadaniami zamkniętymi. *Korzystanie z informacji* sprawdzano dwoma zadaniami zamkniętymi. Poziom opanowania umiejętności z obszaru *wykorzystywanie wiedzy w praktyce* badano trzema zadaniami otwartymi i czterema zadaniami zamkniętymi. Szczegółowy opis badanych czynności zamieszczono w kartotece (*Aneks*, strony 76-77).

11.2. CHARAKTERYSTYKA POPULACJI

Do sprawdzianu przeprowadzonego 3 kwietnia 2012 roku przystąpiło na terenie Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Łomży 164 szóstoklasistów z województwa podlaskiego i 333 z województwa warmińsko-mazurskiego.

W województwie podlaskim zdecydowanie większa grupa uczniów przystępujących do sprawdzianu uczyła się w szkołach masowych, było ich 130, w szkołach specjalnych było 34 piszących. W województwie warmińsko-mazurskim do szkół masowych uczęszczało 210 piszących sprawdzian, do szkół specjalnych 123. Z terenu Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Łomży z obowiązku przystąpienia do sprawdzianu zwolnionych zostało 24 szóstoklasistów z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim.

11.3. WYNIKI SPRAWDZIANU

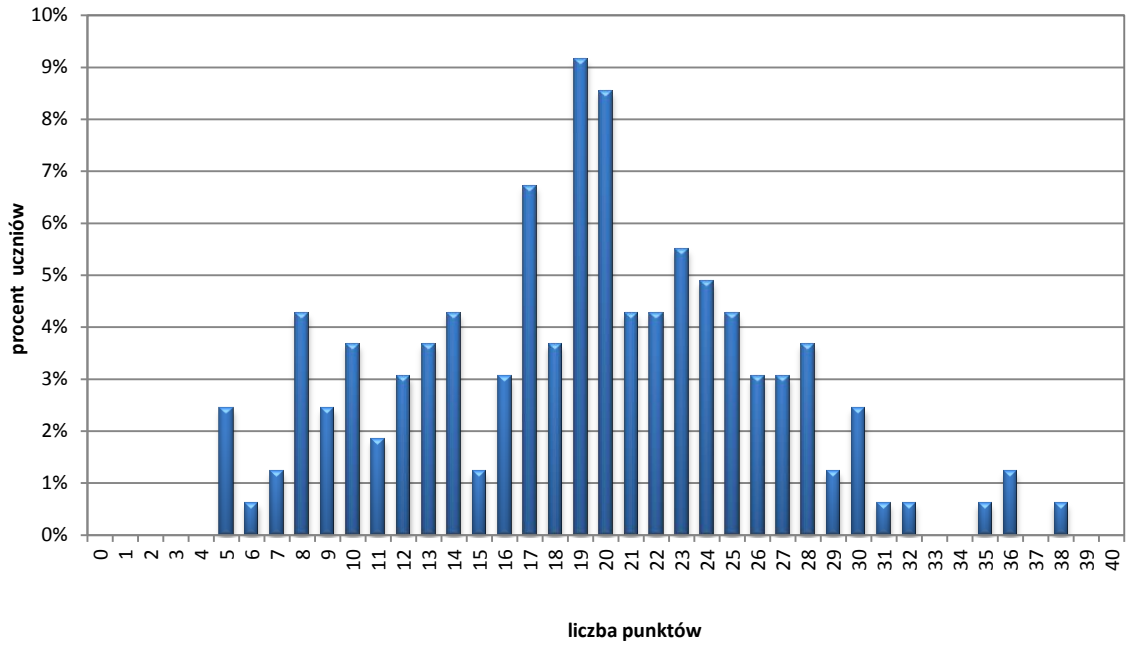
Podstawowe dane dotyczące wyników uczniów w województwach zamieszczono w tabelach 11.2.-11.6. i na wykresach 11.1.-11.8.

Tabela 11.2. Miary opisujące wyniki sprawdzianu (arkusz niestandardowy S-8-122)

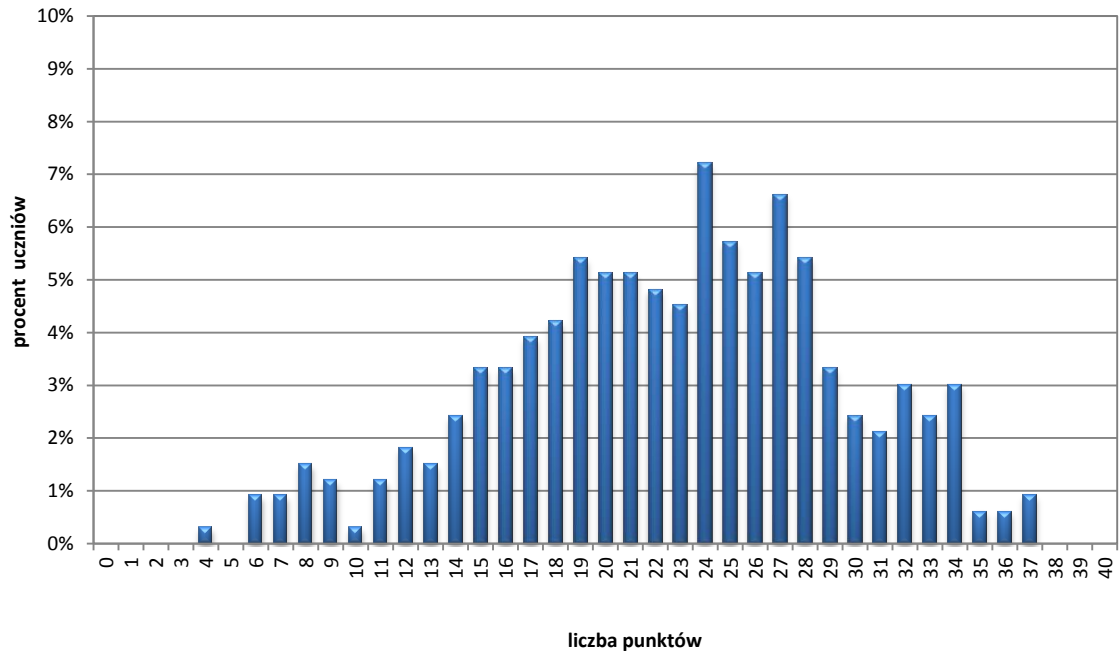
Rodzaj wskaźnika	Wartość wskaźnika	
	woj. podlaskie	woj. warmińsko-mazurskie
Liczebność	164	333
Wynik średni	19,1 pkt	22,6 pkt
Procent uzyskanych punktów	48	56
Wynik najniższy	5 pkt	4 pkt
Wynik najwyższy	38 pkt	37 pkt
Mediana	19 pkt	23 pkt
Modalna	19 pkt	24 pkt
Odchylenie standardowe	6,9 pkt	6,8 pkt
Współczynnik zmienności	0,36	0,30

Arkusz dla uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim z województwa podlaskiego okazał się trudny, dla piszących z województwa warmińsko-mazurskiego – umiarkowanie trudny. Statystyczny uczeń z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim z rejonu OKE w Łomży otrzymał na sprawdzianie 21,4 punktu, co stanowi 54% punktów możliwych do uzyskania. Żaden z uczniów przystępujących do sprawdzianu nie uzyskał maksymalnej liczby punktów. W województwie podlaskim najwyższy wynik (38 punktów) uzyskał 1 piszący. Najwyższy wynik w województwie warmińsko-mazurskim (37 punktów) otrzymało 3 szóstoklasistów. Nikt z uczniów nie otrzymał 0 punktów. Najniższy wynik w województwie podlaskim (5 punktów) uzyskało 4 piszących, w województwie warmińsko-mazurskim (4 punkty) – 1 uczeń.

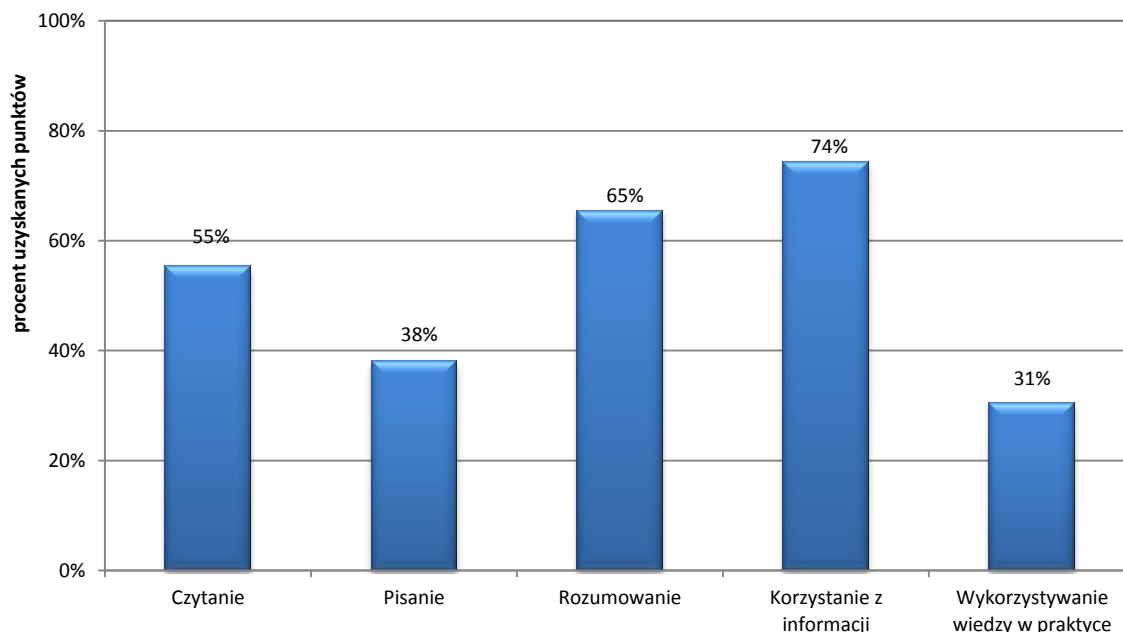
Wykres 11.1. Rozkład wyników sprawdzianu (arkusz niestandardowy S-8-122) – województwo podlaskie

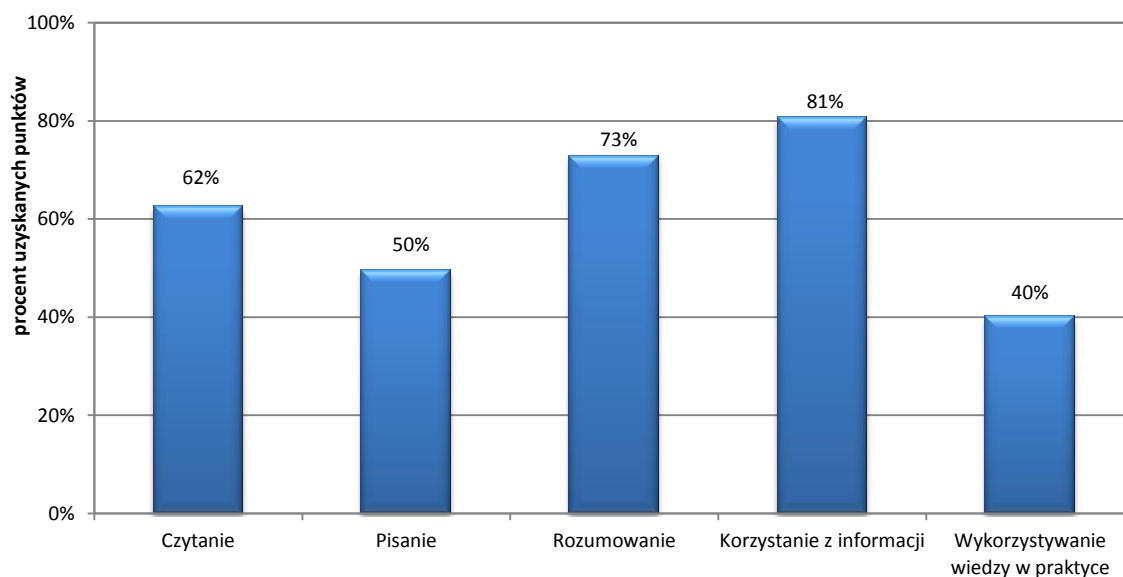
Wykres 11.2. Rozkład wyników sprawdzianu (arkusz niestandardowy S-8-122) – województwo warmińsko-mazurskie

Wykres 11.3. Osiągnięcia uczniów w poszczególnych obszarach umiejętności (arkusz niestandardowy S-8-122) – województwo podlaskie

Wykres 11.4. Osiągnięcia uczniów w poszczególnych obszarach umiejętności (arkusz niestandardowy S-8-122) – województwo warmińsko-mazurskie

Wyniki uczniów w zakresie poszczególnych obszarów umiejętności są zróżnicowane. Najlepiej zostały opanowane przez piszących umiejętności w zakresie *korzystania z informacji* i *rozumowania*. Za zadania sprawdzające te umiejętności uczniowie z województwa podlaskiego otrzymali odpowiednio 74% punktów i 65% punktów; piszący z województwa warmińsko-mazurskiego odpowiednio 81% punktów i 73% punktów. Najbardziej uczniowie z województwa podlaskiego opanowali umiejętności *wykorzystywania wiedzy w praktyce* i *pisania* – uzyskali odpowiednio 31% punktów i 38% punktów. Najwięcej trudności sprawiły szóstoklasistom z województwa warmińsko-mazurskiego zadania badające umiejętności *wykorzystywania wiedzy w praktyce*, za które zdobyli 40% punktów.

Wykres 11.5. Poziom wykonania zadań/czynności (arkusz niestandardowy S-8-122) – województwo podlaskie

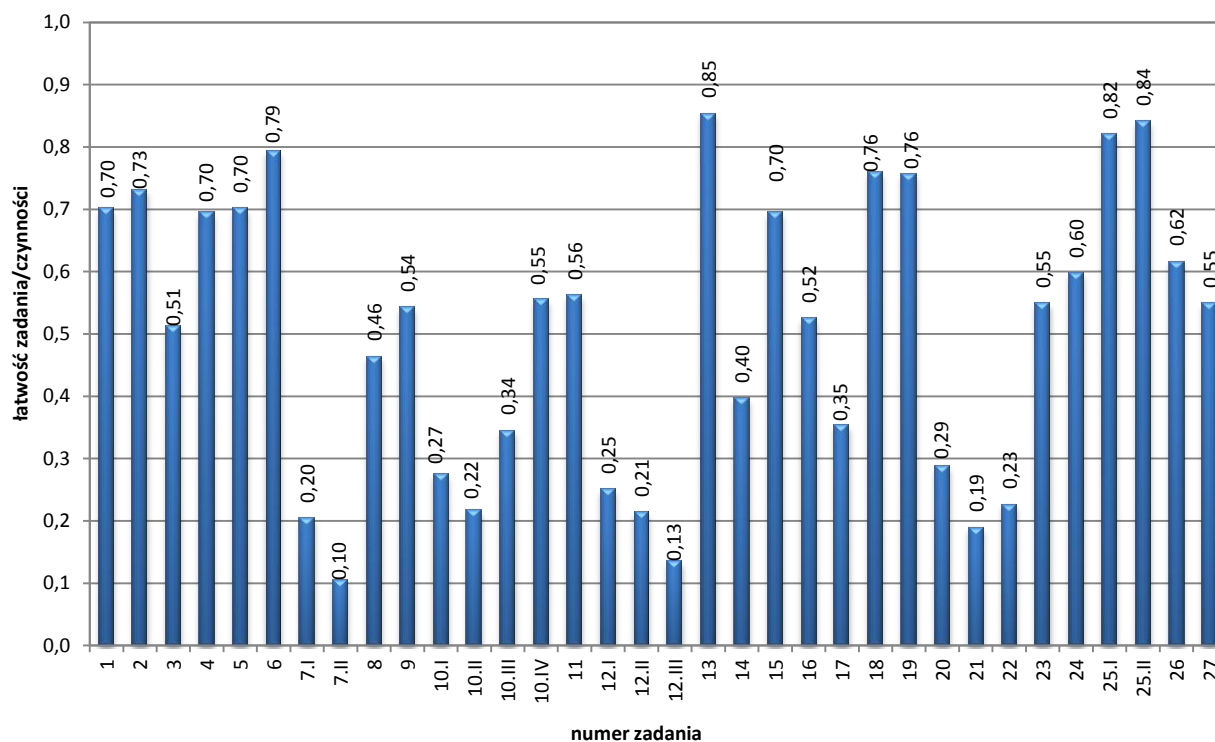

Tabela 11.3. Poziom wykonania zadań/czynności (arkusz niestandardowy S-8-122) – województwo podlaskie

Wskaźnik łatwości		0,00-0,19	0,20-0,49	0,50-0,69	0,70-0,89	0,90-1,00
Interpretacja zadania/czynności		bardzo trudne	trudne	umiarkowanie trudne	łatwe	bardzo łatwe
Numery zadań	czytanie	21	14, 20	3	1, 2, 4, 5, 19	–
	pisanie	–	10.I**, 10.II**, 10.III**	10.IV**	25.II*	–
	rozumowanie	–	8	9, 16, 23, 24	13, 18, 25.I*	–
	korzystanie z informacji	–	–	–	6, 15	–
	wykorzystywanie wiedzy w praktyce	7.II**, 12.III**	7.I**, 12.I**, 12.II**, 17, 22	11, 26, 27	–	–
Liczba zadań		3	8	9	10	–
Liczba punktów		3	16	9	12	–

*Zadanie badające umiejętności z dwóch obszarów

**Zadanie o różnej trudności poszczególnych czynności

Wykres 11.6. Poziom wykonania zadań/czynności (arkusz niestandardowy S-8-122) – województwo warmińsko-mazurskie

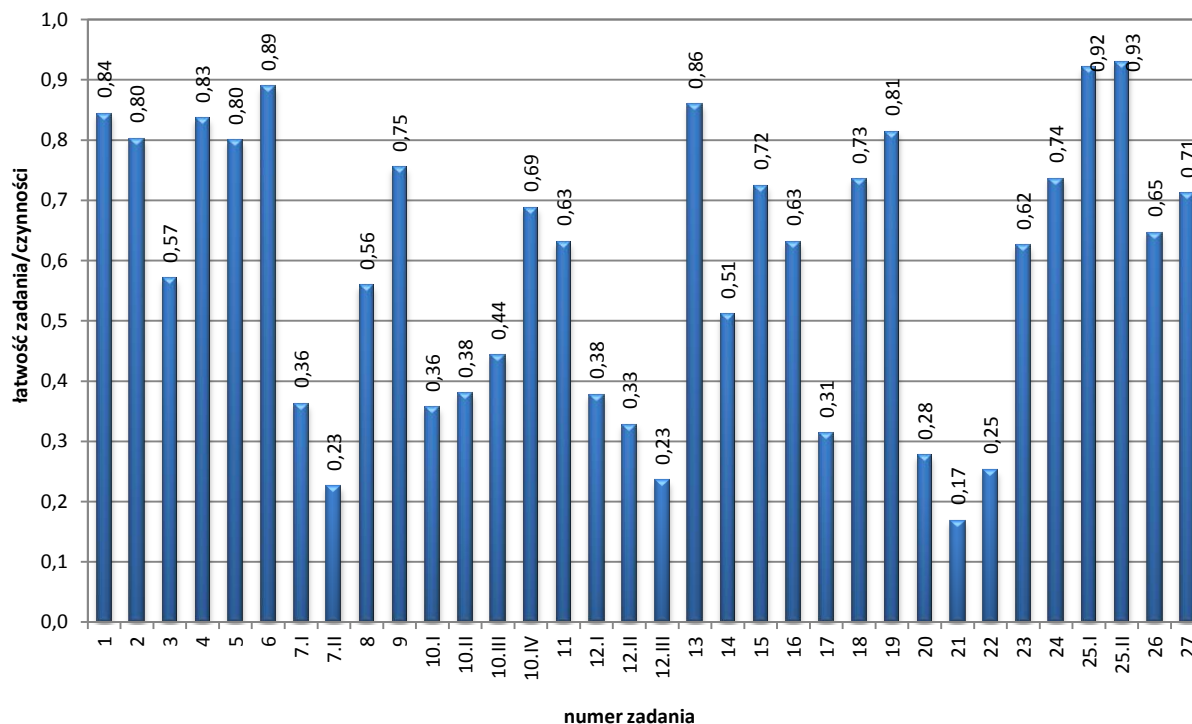

Tabela 11.4. Poziom wykonania zadań/czynności (arkusz niestandardowy S-8-112) – województwo warmińsko-mazurskie

Wskaźnik łatwości		0,00-0,19	0,20-0,49	0,50-0,69	0,70-0,89	0,90-1,00
Interpretacja zadania/czynności		bardzo trudne	trudne	umiarkowanie trudne	łatwe	bardzo łatwe
Numery zadań	czytanie	21	20	3, 14	1, 2, 4, 5, 19	–
	pisanie	–	10.I**, 10.II**, 10.III**	10.IV**	–	25.II*
	rozumowanie	–	–	8, 16, 23	9, 13, 18, 24	25.I*
	korzystanie z informacji	–	–	–	6, 15	–
	wykorzystywanie wiedzy w praktyce	–	7.I, 7.II, 12.I, 12.II, 12.III, 17, 22	11, 26	27	–
Liczba zadań		1	6	8	12	1
Liczba punktów		1	16	8	13	2

*Zadanie badające umiejętności z dwóch obszarów

**Zadanie o różnej trudności poszczególnych czynności

Wykres 11.7. Poziom wykonania zadań/czynności zamkniętych i otwartych (arkusz niestandardowy S-8-122) – województwo podlaskie

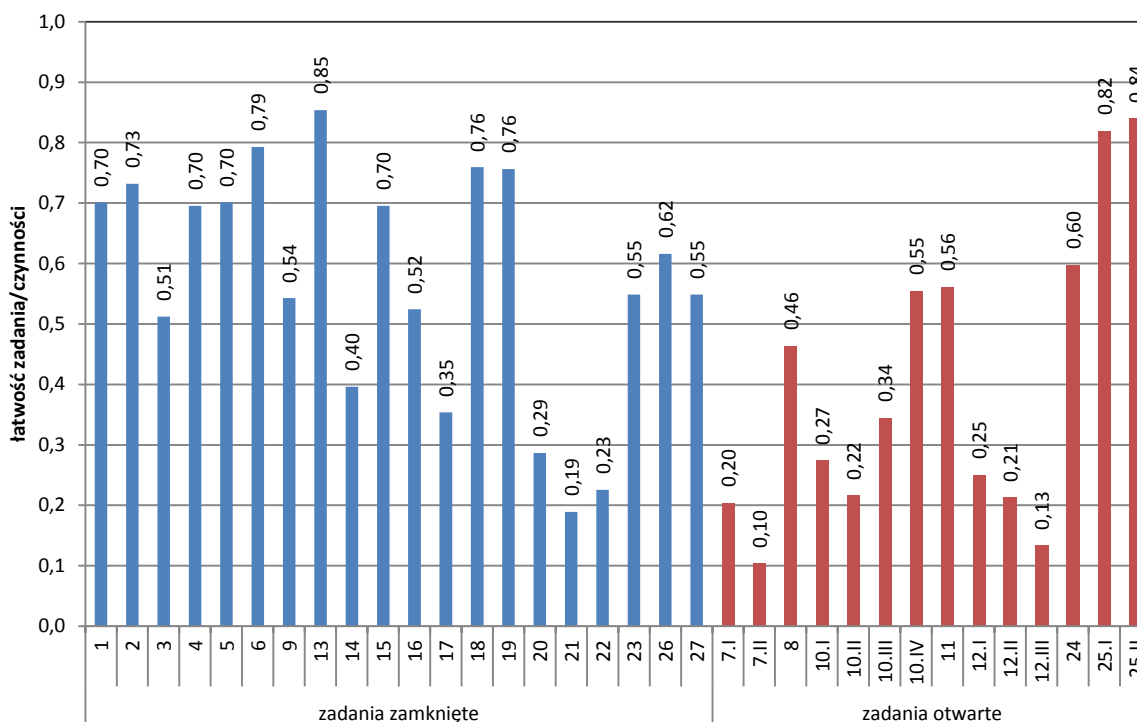

Tabela 11.5. Poziom wykonania zadań/czynności zamkniętych i otwartych (arkusz niestandardowy S-8-122) – województwo podlaskie

Wskaźnik łatwości		0,00-0,19	0,20-0,49	0,50-0,69	0,70-0,89	0,90-1,00
Interpretacja zadania/czynności		bardzo trudne	trudne	umiarkowanie trudne	łatwe	bardzo łatwe
Numery zadań	zadania zamknięte	21	14, 17, 20, 22	3, 9, 16, 23, 26, 27	1, 2, 4, 5, 6, 13, 15, 18, 19	-
	zadania otwarte	7.II, 12.III	7.I, 8, 10.I, 10.II, 10.III, 12.I, 12.II	10.IV, 11, 24	25.I, 25.II	-
Liczba zadań		3	8	9	10	-
Liczba punktów		4	16	9	11	-

Wykres 11.8. Poziom wykonania zadań/czynności zamkniętych i otwartych (arkusz niestandardowy S-8-122) – województwo warmińsko-mazurskie

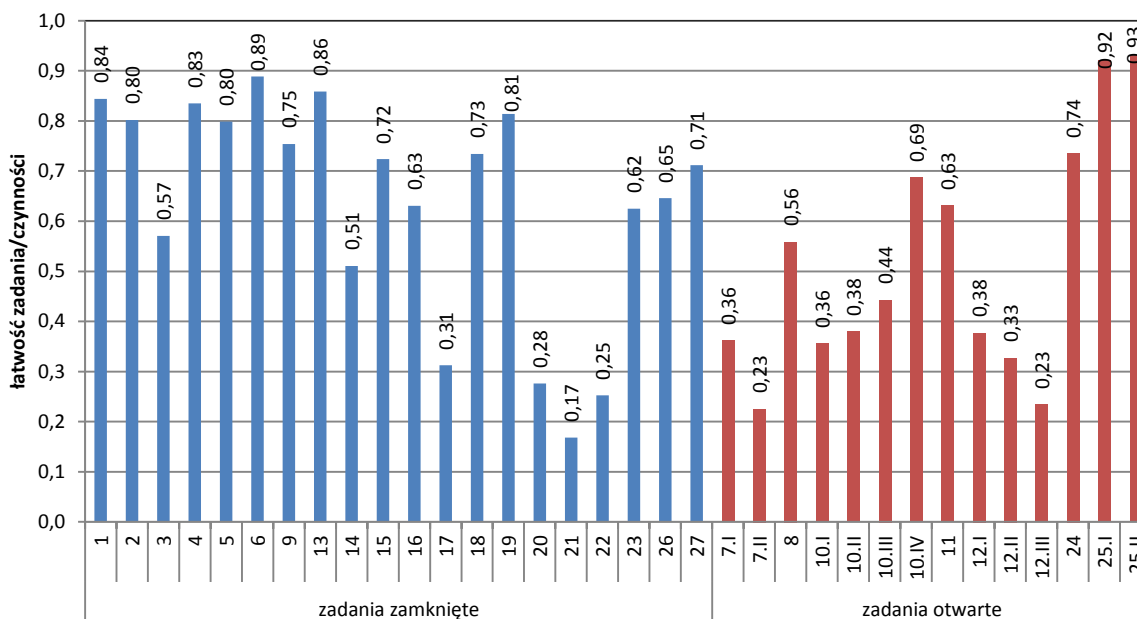

Tabela 11.6. Poziom wykonania zadań/czynności zamkniętych i otwartych (arkusz niestandardowy S-8-122) – województwo warmińsko-mazurskie

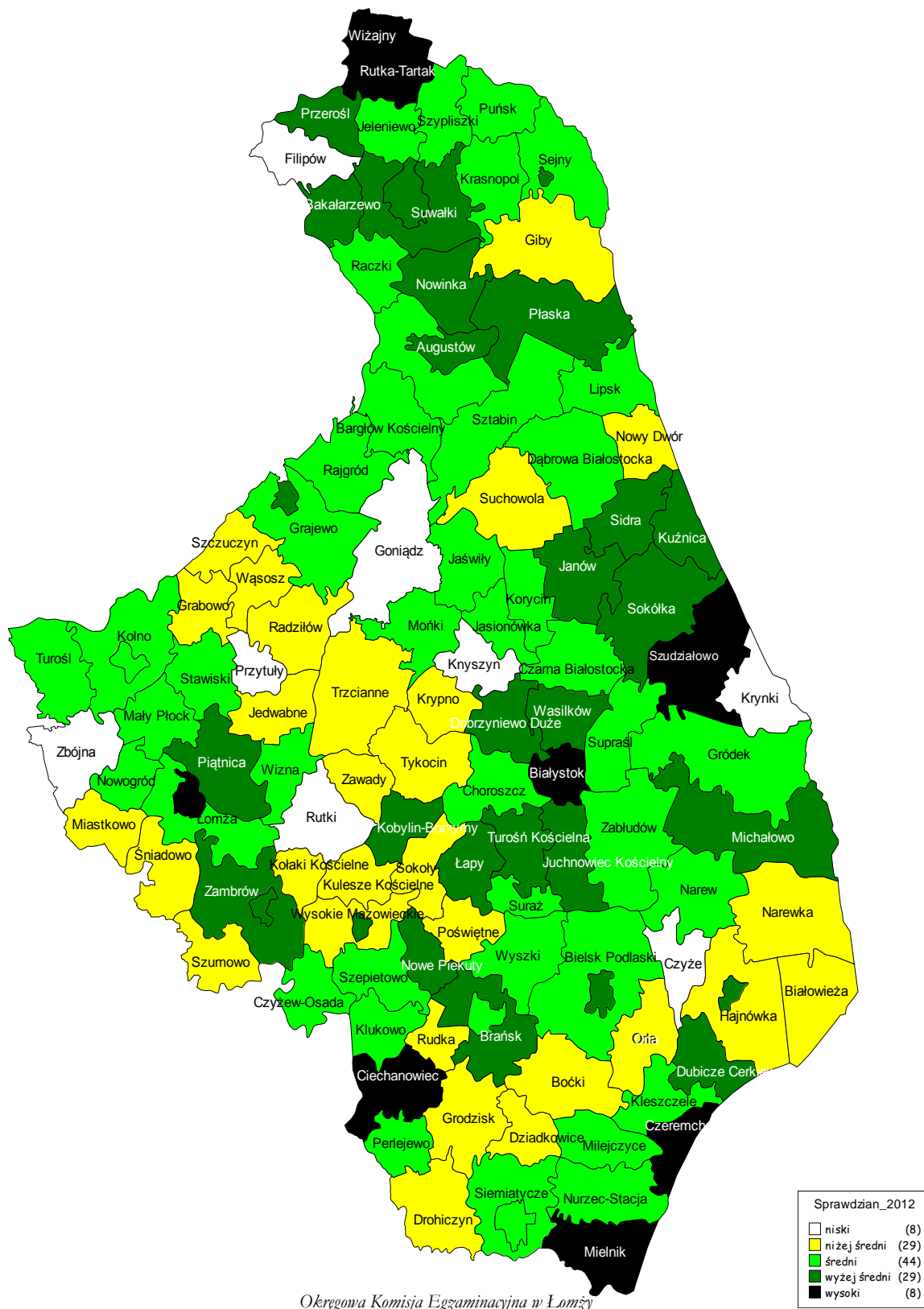
Wskaźnik łatwości		0,00-0,19	0,20-0,49	0,50-0,69	0,70-0,89	0,90-1,00
Interpretacja zadania/czynności		bardzo trudne	trudne	umiarkowanie trudne	łatwe	bardzo łatwe
Numery zadań	zadania zamknięte	21	17, 20, 22	3, 9, 14, 16, 23, 26	1, 2, 4, 5, 6, 13, 15, 18, 19, 27	–
	zadania otwarte	–	7.I, 7.II, 10.I, 10.II, 10.III, 12.I, 12.II, 12.III	8, 10.IV, 11	24	25.I, 25.II
Liczba zadań		1	6	9	11	1
Liczba punktów		1	16	9	12	2

Łatwość poszczególnych zadań zestawu była zróżnicowana. W arkuszu przeważały zadania trudne i umiarkowanie trudne oraz łatwe. Spośród dwudziestu zadań zamkniętych dziewięć było łatwych dla piszących z obu województw. Najwięcej trudności uczniowie mieli z rozwiązaniem zadań zamkniętych: 14., 17., 20., 21. i 22.. Cztery zadania otwarte spośród siedmiu sprawiły kłopot szóstoklasistom z województwa podlaskiego. Najwięcej trudności uczniowie mieli z opisem okładki – zadanie 7. okazało się dla nich bardzo trudne. Łatwe było dla nich zadanie 25. Udzielenie odpowiedzi do większości zadań otwartych nie sprawiło problemów uczniom z województwa warmińsko-mazurskiego. Zadanie 25. okazało się bardzo łatwe dla tej grupy piszących. Trudności sprawiło im rozwiązanie zadań: 7., 10. i 22.

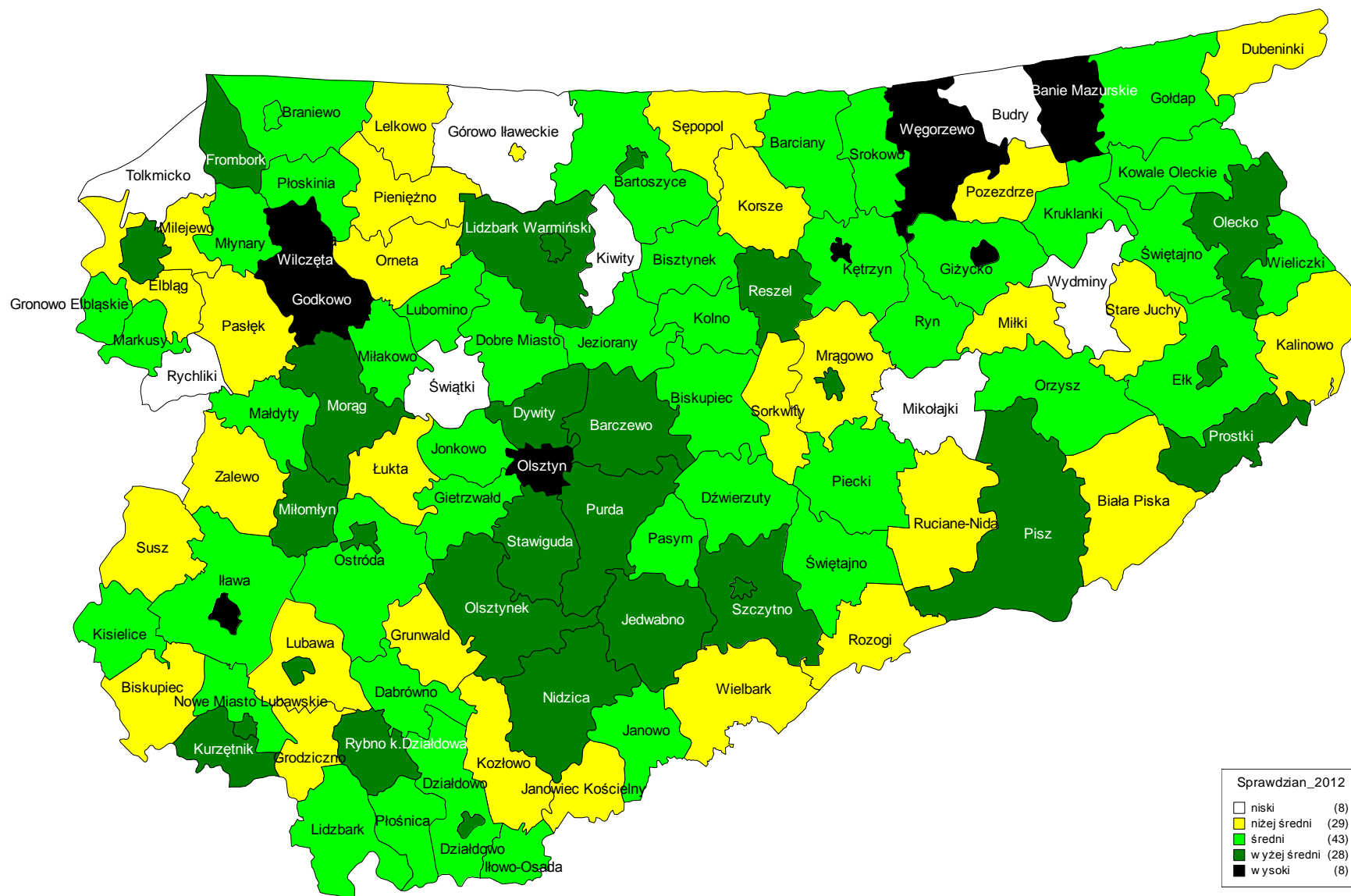
ANEKS

1. MAPY – ŚREDNIE WYNIKI SPRAWDZIANU W GMINACH WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO I WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO

Mapa 1. Średnie wyniki sprawdzianu (arkusz standardowy S-1-122) w gminach województwa podlaskiego

Mapa 2. Średnie wyniki sprawdzianu (arkusz standardowy S-1-122) w gminach województwa warmińsko-mazurskiego

2. SKALE STANINOWE

2.1. SKALE STANINOWE WYNIKÓW UCZNIÓW DLA SPRAWDZIANÓW PRZEPROWADZONYCH W LATACH 2002-2012

Nr przedziału	1	2	3	4	5	6	7	8	9	
Opis wyniku	najniższy	bardzo niski	niski	niżej średni	średni	wyżej średni	wysoki	bardzo wysoki	najwyższy	
Przedziały punktów w roku:	2002	0-15	16-20	21-24	25-28	29-32	33-35	36-37	38	39-40
	2003	0-15	16-19	20-23	24-27	28-31	32-35	35-36	37-38	39-40
	2004	0-10	11-15	16-19	20-23	24-27	28-31	32-34	35-37	38-40
	2005	0-13	14-19	20-24	25-29	30-33	34-35	36-37	38-39	40
	2006	0-9	10-13	14-18	19-23	24-29	30-33	34-36	37-38	39-40
	2007	0-11	12-15	16-20	21-25	26-30	31-33	34-35	36-37	38-40
	2008	0-11	12-15	16-20	21-24	25-28	29-31	32-34	35-36	37-40
	2009	0-9	10-12	13-16	17-20	21-24	25-28	29-32	33-35	36-40
	2010	0-9	10-13	14-17	18-22	23-27	28-31	32-34	35-37	38-40
	2011	0-10	11-14	15-18	19-22	23-27	28-31	32-34	35-37	38-40
	2012	0-9	10-12	13-16	17-20	21-25	26-29	30-32	33-35	36-40

2.2. SKALE STANINOWE ŚREDNICH WYNIKÓW SZKÓŁ DLA SPRAWDZIANÓW PRZEPROWADZONYCH W LATACH 2002-2012

Nr przedziału	1	2	3	4	5	6	7	8	9	
Opis wyniku	najniższy	bardzo niski	niski	niżej średni	średni	wyżej średni	wysoki	bardzo wysoki	najwyższy	
% szkół	4%	7%	12%	17%	20%	17%	12%	7%	4%	
Przedziały punktów w roku:	2002	7,5–24,2	24,3–26,0	26,1–27,4	27,5–28,7	28,8–30,0	30,1–31,3	31,4–32,8	32,9–34,6	34,7–39,5
	2003	7,7–23,1	23,2–24,9	25,0–26,3	26,4–27,6	27,7–28,9	29,0–30,1	30,2–31,3	31,4–32,8	32,9–39,0
	2004	2,0–19,6	19,7–21,4	21,5–22,9	23,0–24,3	24,4–25,7	25,8–27,2	27,3–28,9	29,0–31,2	31,3–39,5
	2005	11,0–23,7	23,8–25,6	25,7–27,0	27,1–28,4	28,5–29,7	29,8–31,0	31,1–32,3	32,4–33,8	33,9–39,2
	2006	4,0–19,1	19,2–20,9	21,0–22,6	22,7–24,1	24,2–25,7	25,8–27,3	27,4–29,0	29,1–31,3	31,4–39,0
	2007	7,2–20,8	20,9–22,6	22,7–24,1	24,2–25,4	25,5–26,8	26,9–28,2	28,3–29,7	29,8–31,7	31,8–39,5
	2008	5,2–20,0	20,1–21,9	22,0–23,3	23,4–24,7	24,8–26,1	26,2–27,5	27,6–29,0	29,1–30,9	31,0–38,0
	2009	7,9–17,0	17,1–18,7	18,8–20,0	20,1–21,3	21,4–22,7	22,8–24,1	24,2–25,6	25,7–27,7	27,8–35,7
	2010	7,6–18,5	18,6–20,3	20,4–21,8	21,9–23,2	23,3–24,8	24,9–26,2	26,3–27,8	27,9–29,9	30,0–37,7
	2011	8,8–19,7	19,8–21,4	21,5–22,8	22,9–24,2	24,3–25,6	25,7–26,9	27,0–28,4	28,5–30,2	30,3–37,0
2012	5,3-17,1	17,2–18,8	18,9–20,1	20,2–21,4	21,5–22,8	22,9–24,2	24,3–25,9	26,0–28,0	28,1–36,2	

3. KARTOTEKI

3.1. KARTOTEKA ZESTAWU S-1-122

Zadanie	Sprawdzana umiejętność (z numerem standardu) Uczeń:	Sprawdzana czynność Uczeń:	Liczba punktów za zadanie	% uzyskanych punktów w województwie	
				podlaskie	warmińsko-mazurskie
1.	odczytuje tekst popularnonaukowy (1.1)	wyszukuje informację w tekście	1	74	75
2.	odczytuje tekst popularnonaukowy (1.1)	porównuje informacje z różnych tekstów kultury	1	83	82
3.	odczytuje tekst popularnonaukowy (1.1)	wnioskuje na podstawie przesłanek w tekście	1	45	42
4.	posługuje się kategoriami czasu i przestrzeni w celu porządkowania wydarzeń (3.1)	porządkuje chronologicznie zdarzenia	1	81	80
5.	odczytuje tekst popularnonaukowy (1.1)	odczytuje z kontekstu znaczenie użytego w tekście sformułowania	1	70	68
6.	określa funkcję elementów charakterystycznych dla danego tekstu (1.2)	na podstawie użytych środków stylistycznych odczytuje intencję autora	1	27	25
7.	odczytuje tekst popularnonaukowy (1.1)	wyszukuje informację w tekście	1	84	83
8.	posługuje się źródłem informacji (4.1)	na podstawie informacji z oferty handlowej ustala minimalną liczbę uczestników wycieczki	1	57	54
9.	posługuje się źródłem informacji (4.1)	na podstawie informacji z oferty handlowej ustala warunki uzyskania najniższej ceny	1	64	62
10.	posługuje się źródłem informacji (4.1)	na podstawie informacji z oferty handlowej ustala cenę usługi	1	82	81
11.	określa funkcje elementów charakterystycznych dla danego dzieła (1.2)	rozpoznaje funkcję stylistyczną porównania	1	66	65
12.	określa funkcje elementów charakterystycznych dla danego dzieła (1.2)	rozpoznaje osobę mówiącą w wierszu	1	86	85
13.	określa funkcje elementów charakterystycznych dla danego dzieła (1.2)	określa funkcję stylistyczną wyrazów dźwiękonaśladowczych	1	59	58
14.	odczytuje tekst poetycki (1.1)	odczytuje z kontekstu znaczenie wyrazu użytego w tekście	1	31	28
15.	wykonuje obliczenia dotyczące czasu (5.3)	oblicza czas trwania filmu	1	41	37
16.	rozpoznaje charakterystyczne cechy i własności liczb (3.6)	wyznacza liczbę spełniającą warunki zadania	1	54	49

17.	rozpoznaje charakterystyczne cechy i własności elementów środowiska (...) oraz porządkuje je (3.6)	nazywa państwa leżące nad Bałtykiem	1		47		44	
18.	wykonuje obliczenia dotyczące długości (5.3)	wyznacza sumę długości odcinków	1		60		56	
19.	rozpoznaje charakterystyczne cechy i własności figur (3.6)	podaje średnicę koła spełniającego warunek określony w zadaniu	1		47		43	
20.	opisuje sytuację przedstawioną w zadaniu za pomocą rysunku (3.5)	wskazuje ilustrację graficzną sytuacji opisanej w zadaniu	1		53		50	
21.	wykonuje obliczenia dotyczące pieniędzy (5.3)	wyznacza ceny towarów	4		53		51	
22.	rozpoznaje charakterystyczne cechy i własności figur (3.6)	wskazuje osiemnastą część kwadratu	1		68		64	
23.	wykonuje obliczenia dotyczące czasu (5.3)	dzieli przedział czasu na równe części	2		35		32	
24.	rozpoznaje charakterystyczne cechy i własności figur (3.6)	ustala liczbę brył o wskazanej własności	2		37		33	
25.	posługuje się źródłem informacji (4.1)	I. wykorzystuje informacje z piktogramów	1	4	81	82	80	81
	pisze na temat i zgodnie z celem (2.1)	II. pisze użyteczną instrukcję (przepis) sporządzenia napoju	2		79		76	
	celowo stosuje środki językowe (2.3)	III. pisze w funkcjonalnym stylu z dbałością o dobór słownictwa	1		90		90	
26.	pisze na temat i zgodnie z celem (2.1)	I. pisze opowiadanie na zadany temat	3	7	62	49	60	46
	celowo stosuje środki językowe (2.3)	II. pisze w funkcjonalnym stylu z dbałością o dobór słownictwa	1		20		23	
	przestrzega norm gramatycznych (2.3)	III. pisze poprawnie pod względem językowym	1		43		32	
	przestrzega norm ortograficznych (2.3)*	IV. pisze poprawnie pod względem ortograficznym*	1		54		51	
	przestrzega norm interpunkcyjnych (2.3)*	V. pisze poprawnie pod względem interpunkcyjnym*	1		38		31	
26.	*Uczeń z dysleksją:							
	przestrzega norm ortograficznych (2.3)	IV. zamyka myśli w obrębie zdań	1		72		65	
	przestrzega norm ortograficznych i interpunkcyjnych (2.3)	V. rozpoczyna zdania wielką literą, a kończy kropką	1		85		83	

3.2. KARTOTEKA ZESTAWÓW ZADAŃ S-4, 5, 6-122

Zadanie	Sprawdzana umiejętność (z numerem standardu)	Sprawdzana czynność	Liczba punktów za zadanie	% uzyskanych punktów w OKE
	Uczeń:	Uczeń:		
1.	odczytuje tekst popularnonaukowy (1.1)	wyszukuje informację w tekście	1	52
2.	odczytuje tekst popularnonaukowy (1.1)	wyszukuje informację w tekście	1	85
3.	odczytuje tekst popularnonaukowy (1.1)	wnioskuje na podstawie przesłanek w tekście	1	52
4.	posługuje się kategoriami czasu i przestrzeni w celu porządkowania wydarzeń (3.1)	ustala datę na podstawie informacji z tekstu	1	85
5.	odczytuje tekst popularnonaukowy (1.1)	odczytuje z kontekstu znaczenie użytego w tekście sformułowania	1	57
6.	określa funkcję elementów charakterystycznych dla danego tekstu (1.2)	odczytuje intencję autora na podstawie użytych środków stylistycznych	1	22
7.	odczytuje tekst popularnonaukowy (1.1)	wnioskuje na podstawie przesłanek w tekście	1	80
8.	posługuje się źródłem informacji (4.1)	na podstawie informacji z oferty handlowej ustala minimalną liczbę uczestników wycieczki	1	41
9.	posługuje się źródłem informacji (4.1)	na podstawie informacji z oferty handlowej ustala warunki uzyskania najniższej ceny	1	41
10.	posługuje się źródłem informacji (4.1)	wyznacza cenę na podstawie informacji z oferty handlowej	1	80
11.	określa funkcje elementów charakterystycznych dla danego dzieła (1.2)	rozpoznaje funkcję stylistyczną porównania	1	63
12.	określa funkcje elementów charakterystycznych dla danego dzieła (1.2)	rozpoznaje osobę mówiącą w wierszu	1	78
13.	określa funkcje elementów charakterystycznych dla danego dzieła (1.2)	określa funkcję stylistyczną wyrazów dźwiękonaśladowczych	1	54
14.	odczytuje tekst poetycki (1.1)	odczytuje z kontekstu znaczenie wyrazu użytego w tekście	1	39
15.	wykonuje obliczenia dotyczące czasu (5.3)	oblicza czas trwania filmu	1	33
16.	rozpoznaje charakterystyczne cechy i własności liczb (3.6)	wyznacza liczbę spełniającą warunki zadania	1	43
17.	rozpoznaje charakterystyczne cechy i własności elementów środowiska (...) oraz porządkuje je (3.6)	wskazuje państwa leżące nad Bałtykiem	1	41
18.	wykonuje obliczenia dotyczące długości (5.3)	wyznacza sumę długości odcinków	1	50
19.	rozpoznaje charakterystyczne cechy i własności figur (3.6)	podaje średnicę koła spełniającego warunek podany w zadaniu	1	33

20.	opisuje sytuację przedstawioną w zadaniu za pomocą rysunku (3.5)	wyznacza odległość między dwoma obiektami	1		43	
21.	wykonuje obliczenia dotyczące pieniędzy (5.3)	wyznacza ceny towarów	4		48	
22.	rozpoznaje charakterystyczne cechy i własności figur (3.6)	wskazuje ósmą część kwadratu	1		91	
23.	wykonuje obliczenia dotyczące czasu (5.3)	dzieli przedział czasu na równe części	2		22	
24.	rozpoznaje charakterystyczne cechy i własności figur (3.6)	S-4, 5: ustala liczbę brył o wskazanej własności S-6: wyznacza wysokość bryły i podaje jej nazwę	2		47	
25.	posługuje się źródłem informacji (4.1)	I. S-4, 5: wykorzystuje informacje z piktogramów S-6: wykorzystuje informacje z tekstu	1	4	93	82
	pisze na temat i zgodnie z celem (2.1)	II. pisze użyteczną instrukcję (przepis) sporządzenia napoju	2		73	
	celowo stosuje środki językowe (2.3)	III. pisze w funkcjonalnym stylu z dbałością o dobór słownictwa	1		87	
26.	pisze na temat i zgodnie z celem (2.1)	I. pisze opowiadanie na zadany temat	3	7	38	36
	celowo stosuje środki językowe (2.3)	II. pisze w funkcjonalnym stylu z dbałością o dobór słownictwa	1		2	
	przestrzega norm gramatycznych (2.3)	III. pisze poprawnie pod względem językowym	1		57	
	przestrzega norm ortograficznych (2.3)*	IV. pisze poprawnie pod względem ortograficznym*	1		41	
	przestrzega norm interpunkcyjnych (2.3)*	V. pisze poprawnie pod względem interpunkcyjnym*	1		39	
26.	*Uczeń z dysleksją:					
	przestrzega norm gramatycznych (2.3)	IV. zamyka myśli w obrębie zdań	1		41	
	przestrzega norm ortograficznych i interpunkcyjnych (2.3)	V. rozpoczyna zdania wielką literą, a kończy kropką	1		39	

3.3. KARTOTEKA ZESTAWU ZADAŃ S-7-122

Zadanie	Sprawdzana umiejętność (z numerem standardu) Uczeń:	Sprawdzana czynność Uczeń:	Liczba punktów za zadanie	% uzyskanych punktów w OKE
1.	odczytuje tekst popularnonaukowy (1.1)	wyszukuje informację w tekście	1	98
2.	odczytuje tekst popularnonaukowy (1.1)	wyszukuje informację w tekście	1	85
3.	odczytuje tekst popularnonaukowy (1.1)	wyszukuje informację w tekście	1	72
4.	odczytuje tekst popularnonaukowy (1.1)	wyszukuje informację w tekście	1	100
5.	posługuje się kategoriami czasu i przestrzeni w celu porządkowania wydarzeń (3.1)	ustala datę na podstawie informacji z tekstu	1	66
6.	odczytuje tekst popularnonaukowy (1.1)	odczytuje z kontekstu znaczenie użytego w tekście sformułowania	1	47
7.	odczytuje tekst popularnonaukowy (1.1)	określa temat tekstu	1	70
8.	posługuje się źródłem informacji (4.1)	na podstawie informacji z oferty handlowej określa, kiedy cena jest najniższa	1	53
9.	posługuje się źródłem informacji (4.1)	na podstawie informacji z oferty handlowej ustala koszt zakupu	1	66
10.	posługuje się źródłem informacji (4.1)	porównuje ceny na podstawie informacji z oferty handlowej	1	79
11.	odczytuje tekst literacki (1.1)	określa temat tekstu	1	77
12.	odczytuje tekst literacki (1.1)	rozpoznaje szczegóły fabularne	1	91
13.	odczytuje tekst literacki (1.1)	rozpoznaje szczegóły opisu	1	72
14.	odczytuje tekst literacki (1.1)	odczytuje z kontekstu znaczenie wyrazów użytych w tekście	1	91
15.	wykonuje obliczenia dotyczące czasu (5.3)	oblicza czas trwania filmu	1	40
16.	rozpoznaje charakterystyczne cechy i własności liczb (3.6)	wyznacza liczbę spełniającą warunki zadania	1	70
17.	rozpoznaje charakterystyczne cechy i własności elementów środowiska oraz porządkuje je (3.6)	wskazuje państwa leżące nad Bałtykiem	1	47
18.	wykonuje obliczenia dotyczące wagi (5.3)	wyznacza sumę masy pieczywa	1	53
19.	rozpoznaje charakterystyczne cechy i własności figur (3.6)	podaje promień koła spełniającego warunek podany w zadaniu	1	26
20.	opisuje sytuację przedstawioną w zadaniu za pomocą rysunku (3.5)	wskazuje ilustrację graficzną sytuacji opisanej w zadaniu	1	72

21.	wykonuje obliczenia dotyczące pieniędzy (5.3)	wyznacza ceny towarów	4		38	
22.	rozpoznaje charakterystyczne cechy i własności figur (3.6)	wskazuje ósmą część kwadratu	1		45	
23.	wykonuje obliczenia dotyczące pieniędzy (5.3)	dzieli kwotę na równe części	2		22	
24.	rozpoznaje charakterystyczne cechy i własności figur (3.6)	ustala ścianę bryły na podstawie siatki	2		72	
25.	posługuje się źródłem informacji (4.1)	wykorzystuje informacje z piktogramów	1		68	
26.	formułuje wypowiedź ze świadomością celu (2.2)	odpowiada na pytania	4		93	
27.	pisze na temat i zgodnie z celem (2.1)	I. pisze na temat	3	6	82	78
	pisze na temat i zgodnie z celem (2.1)	II. pisze komunikatywnie	3		73	

3.4. KARTOTEKA ZESTAWU S-8-112

Zadanie	Sprawdzana umiejętność (z numerem standardu) Uczeń:	Sprawdzana czynność Uczeń:	Liczba punktów za zadanie	% uzyskanych punktów				
				podlaskie		warmińsko-mazurskie		
1.	odczytuje tekst literacki (1.1)	przetwarza informacje z tekstu	1	70		84		
2.	odczytuje tekst literacki (1.1)	wyszukuje informacje w tekście	1	73		80		
3.	odczytuje tekst literacki (1.1)	przetwarza informacje z tekstu	1	51		57		
4.	odczytuje tekst literacki (1.1)	wnioskuje na podstawie przesłanek zawartych w tekście	1	70		83		
5.	odczytuje tekst literacki (1.1)	odczytuje sens przenośny wypowiedzi	1	70		80		
6.	posługuje się źródłem informacji (4.1)	wyszukuje informację na planie miasta	1	79		89		
7.	wykonuje obliczenia dotyczące czasu (5.3)	I. ustala sposób obliczenia czasu	2	20		36		
		II. oblicza tygodniowy czas pracy	1	10		23		
8.	opisuje sytuację przedstawioną w zadaniu za pomocą rysunku (3.5)	zaznacza na tarczy zegara określoną godzinę	1	46		56		
9.	posługuje się kategoriami czasu i przestrzeni w celu porządkowania wydarzeń (3.1)	ustala kolejność czynności	1	54		75		
10.	pisze na temat i zgodnie z celem, posługując się wskazaną formą wypowiedzi (2.1)	I. opisuje ilustrację	2	7	27	32	36	44
	przestrzega norm językowych (2.3)	II. pisze tekst poprawny pod względem językowym	2		22		38	
	przestrzega norm ortograficznych (2.3)	III. pisze tekst poprawny pod względem ortograficznym	2		34		44	
	przestrzega norm interpunkcyjnych (2.3)	IV. pisze tekst poprawny pod względem interpunkcyjnym	1		55		69	
11.	posługuje się poznanymi terminami do opisywania sytuacji spotykanych w środowisku (5.1)	posługuje się słownictwem używanym w praktycznych sytuacjach	1	56		63		
12.	wykonuje obliczenia dotyczące pieniędzy (5.3)	I. ustala sposób obliczenia reszty	2	4	25	21	38	33
		II. poprawnie wykonuje mnożenie z liczbą dziesiętną	1		21		33	
		III. oblicza resztę z banknotu 50-złotowego	1		13		23	
13.	opisuje sytuację przedstawioną w zadaniu za pomocą rysunku (3.5)	wskazuje rysunek odpowiadający opisowi w tekście	1	85		86		
14.	odczytuje dane z tekstu (1.4)	odczytuje informację o temperaturze	1	40		51		
15.	posługuje się źródłem informacji (4.1)	ustala termin na podstawie informacji z tabeli	1	70		72		
16.	posługuje się kategoriami czasu i przestrzeni (3.1)	porównuje czas trwania wskazanych czynności	1	52		63		
17.	wykorzystuje w sytuacjach praktycznych własności liczb (5.5)	wskazuje pozostałą część powierzchni	1	35		31		

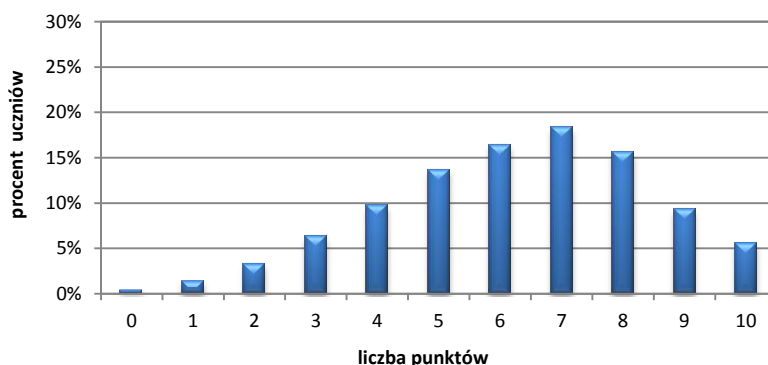
18.	rozpoznaje charakterystyczne cechy elementów środowiska (3.6)	nazywa elementy budowy kwiatu	2		76		73
19.	odczytuje tekst literacki (1.1)	wyszukuje informację w wierszu	1		76		81
20.	odczytuje tekst literacki (1.1)	wyszukuje informację w wierszu	1		29		28
21.	określa funkcje elementów charakterystycznych dla tekstu (1.2)	wskazuje w wierszu epitet	1		19		17
22.	wykonuje obliczenia dotyczące powierzchni (5.3)	wyznacza powierzchnię kwadratowej działki	1		23		25
23.	opisuje sytuację przedstawioną w zadaniu za pomocą planu (3.5)	wskazuje różnice w wielkości figur	1		55		62
24.	rozpoznaje charakterystyczne cechy i własności figur (3.6)	nazywa figurę przedstawioną na rysunku	1		60		74
25.	używa odpowiednich argumentów (3.4)	I. używa argumentu	1	2	82	83	92
	formułuje wypowiedź ze świadomością celu (2.2)	II. odpowiada na pytanie	1		84		93
26.	rozumie potrzebę stosowania zasad higieny (5.8)	uzasadnia potrzebę stosowania zasad higieny	1		62		65
27.	rozumie potrzebę stosowania zasad zdrowego trybu życia (5.8)	wybiera produkt zgodnie z zasadą zdrowego trybu życia	1		55		71

4. SZCZEGÓLNE WYNIKI UCZNIÓW W POSZCZEGÓLNYCH OBSZARACH UMIEJĘTNOŚCI – ARKUSZ STANDARDOWY (S-1-122)

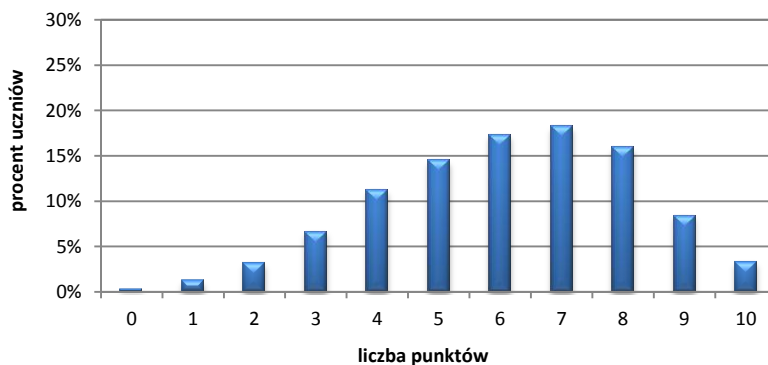
4.1. CZYTANIE

Średni wynik uzyskany przez uczniów w województwie podlaskim w obszarze *czytanie* wyniósł 6,2 pkt, natomiast w województwie warmińsko-mazurskim – 6,1 pkt, czyli odpowiednio 62% i 61% punktów możliwych do uzyskania. Najniższy wynik (0 pkt) otrzymało 80 uczniów piszących sprawdzian w obu województwach, wynik maksymalny (10 pkt) – około 4% uczniów. Rozkład wyników w poszczególnych województwach przedstawiono na wykresach 4.1. i 4.2.

Wykres 4.1. Rozkład wyników w *czytaniu* (arkusz standardowy S-1-122) – województwo podlaskie

Wykres 4.2. Rozkład wyników w *czytaniu* (arkusz standardowy S-1-122) – województwo warmińsko-mazurskie

Zadania sprawdzające stopień opanowania umiejętności z obszaru *czytanie* badano na podstawie dwóch tekstów. Pierwszy to tekst popularnonaukowy – dotyczył historii filmu. Drugi to utwór poetycki – wiersz Leopolda Staffa pt. „Burza nocna”. *Czytanie* sprawdzono dziesięcioma zadaniami zamkniętymi. Opis sprawdzanych czynności oraz poziom ich wykonania przedstawia tabela 4.1.

Tabela 4.1. Poziom wykonania zadań z czytania (arkusz standardowy S-1-122)

Zadanie	Sprawdzana umiejętność (z numerem standardu) Uczeń:	Sprawdzana czynność Uczeń:	Liczba punktów za zadanie	% uzyskanych punktów w województwie	
				podlaskim	warmińsko- mazurskim
1.	odczytuje tekst popularnonaukowy (1.1)	wyszukuje informację w tekście	1	74	75
2.	odczytuje tekst popularnonaukowy (1.1)	porównuje informacje z różnych tekstów kultury	1	83	82
3.	odczytuje tekst popularnonaukowy (1.1)	wnioskuje na podstawie przesłanek w tekście	1	45	42
5.	odczytuje tekst popularnonaukowy (1.1)	odczytuje z kontekstu znaczenie użytego w tekście sformułowania	1	70	68
6.	określa funkcję elementów charakterystycznych dla danego tekstu (1.2)	na podstawie użytych środków stylistycznych odczytuje intencję autora	1	27	25
7.	odczytuje tekst popularnonaukowy (1.1)	wyszukuje informację w tekście	1	84	83
11.	określa funkcje elementów charakterystycznych dla danego dzieła (1.2)	rozpoznaje funkcję stylistyczną porównania	1	66	65
12.	określa funkcje elementów charakterystycznych dla danego dzieła (1.2)	rozpoznaje osobę mówiącą w wierszu	1	86	85
13.	określa funkcje elementów charakterystycznych dla danego dzieła (1.2)	określa funkcję stylistyczną wyrazów dźwiękonaśladowczych	1	59	58
14.	odczytuje tekst poetycki (1.1)	odczytuje z kontekstu znaczenie wyrazu użytego w tekście	1	31	28

Szóstoklasiści opanowali dobrze umiejętności związane z czytaniem i rozumieniem tekstu popularnonaukowego, które były sprawdzane zadaniami 1., 2., 3., 5. i 7. Zadania te dotyczyły umiejętności określonych w standardzie 1.1. Uczniowie potrafili wyszukać informacje w tekście popularnonaukowym, właściwie określali znaczenia dosłowne tekstu: w większości poprawnie wskazywali datę pierwszej publicznej projekcji filmu, dostrzegali, że dostarczane widzom przez kino emocje i wrażenia są jedną z ważniejszych przyczyn jego popularności. Na ogół umiejętnie porównywali informacje z tekstu popularnonaukowego i fotografii oraz rozumieli na podstawie kontekstu znaczenie wyrażenia *magia kina*. Trudność sprawiło im wywnioskowanie na podstawie przesłanek zawartych w tekście, czym różniły się filmy braci Lumière od filmów wcześniejszych (zadanie 3.).

Szóstoklasiści mieli także dość duże problemy z określeniem intencji autora tekstu na podstawie użytych przez niego środków językowych (zadanie 6. – dotyczyło umiejętności określonych w standardzie 1.2). Wynikały one głównie z braku świadomości tego, o jakim charakterze relacji pomiędzy nadawcą a odbiorcą informuje użyta przez nadawcę forma 1. osoby liczby mnogiej czasowników.

Uczniowie mieli duże trudności z czytaniem tekstu poetyckiego. Nie przysporzyło im problemu jedynie rozpoznanie osoby mówiącej w wierszu na podstawie formy czasownika. Większość z nich wskazywała, że osoba mówiąca bierze udział w wydarzeniach, o których jest mowa w wierszu (zadanie 12.). Uczniowie mieli trudność z określeniem funkcji porównania i wyrazów dźwiękonaśladowczych (zadania 11. i 13.). To pozwala stwierdzić, że wielu z nich nie potrafi określić cech właściwych dla języka poetyckiego i nie umie rozpoznać celu użycia środków stylistycznych w tekście lirycznym.

Uczniowie lepiej radzili sobie z rozwiązaniem zadań dotyczących tekstu popularnonaukowego niż z rozwiązaniem zadań związanych z tekstem poetyckim.

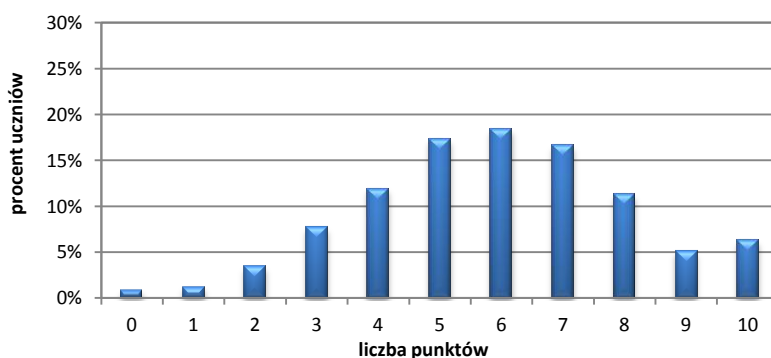
Przyczyną tego stanu rzeczy mogą być tematyka i język obu tekstów. Pierwszy z nich dotyczył historii filmu, a więc tematu bliskiego szóstoklasistom. Drugi to poetycki obraz burzy kojarzącej się osobie mówiącej z najazdem wroga w czasie wojny. Wiele występujących tu wyrazów nie należy do czynnego słownika uczniów, wymaga więc od nich większego wyrobienia czytelniczego oraz rozumienia przenośnego sensu tekstu.

4.2. PISANIE

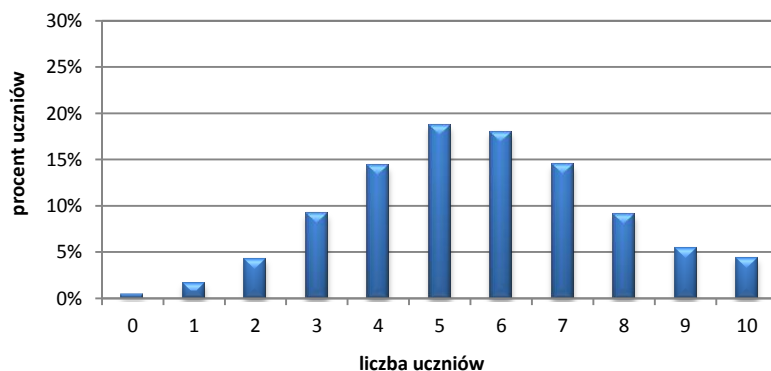
Średni wynik w *pisaniu* w województwie podlaskim to 5,9 pkt, w województwie warmińsko-mazurskim – 5,6 pkt, czyli odpowiednio 59% i 56% punktów możliwych do uzyskania. Wynik najniższy (0 pkt) otrzymało 149 uczniów, wynik maksymalny (10 pkt) – ponad 5% uczniów.

Rozkład wyników w poszczególnych województwach przedstawiono na wykresach 4.3. i 4.4.

Wykres 4.3. Rozkład wyników w *pisaniu* (arkusz standardowy S-1-122) – województwo podlaskie

Wykres 4.4. Rozkład wyników w *pisaniu* (arkusz standardowy S-1-122) – województwo warmińsko-mazurskie

Umiejętności szóstoklasistów związane z obszarem *pisanie* były sprawdzane dwoma zadaniami. Zadanie 25.¹⁵ – krótkiej odpowiedzi – wymagało napisania instrukcji sporządzenia napoju. Zadanie 26.¹⁶ – rozszerzonej odpowiedzi – wymagało napisania opowiadania. Za zadanie 25. uczeń mógł uzyskać 4 punkty (w tym 1 punkt za korzystanie z informacji), za 26. – 7 punktów. Opis sprawdzanych czynności oraz poziom ich wykonania przedstawia tabela 4.2.

Tabela 4.2. Poziom wykonania czynności z *pisania* (arkusz standardowy S-1-122)

Czynność	Sprawdzana umiejętność (z numerem standardu) Uczeń:	Sprawdzana czynność Uczeń:	Liczba punktów za czynność	% uzyskanych punktów w województwie	
				podlaskim	warmińsko-mazurskim
25.II	pisze na temat i zgodnie z celem (2.1)	pisze użyteczną instrukcję (przepis) sporządzenia napoju	2	78	76
25.III	celowo stosuje środki językowe (2.3)	pisze w funkcjonalnym stylu z dbałością o dobór słownictwa	1	90	90
26.I	pisze na temat i zgodnie z celem (2.1)	pisze opowiadanie na zadany temat	3	61	59
26.II	celowo stosuje środki językowe (2.3)	pisze w funkcjonalnym stylu z dbałością o dobór słownictwa	1	19	22
26.III	przestrzega norm gramatycznych (2.3)	pisze poprawnie pod względem językowym	1	42	31
26.IV	przestrzega norm ortograficznych (2.3)	pisze poprawnie pod względem ortograficznym	1	56	52
26.V	przestrzega norm interpunkcyjnych (2.3)	pisze poprawnie pod względem interpunkcyjnym	1	43	37

Zadanie 25. sprawdzało umiejętności pisania na temat i zgodnie z celem oraz celowego stosowania środków językowych. Zadanie to okazało się dla uczniów łatwe. Uzyskali oni za nie średnio 81% punktów możliwych do zdobycia, czyli 3,2 pkt. Maksymalną liczbę punktów otrzymało 59,2% piszących. Wypowiedzi 2,4% szóstoklasistów oceniono na 0 pkt.

Zadanie 26. sprawdzało następujące umiejętności: redagowania wypowiedzi pisemnej w formie opowiadania, celowego stosowania środków językowych służących funkcjonalności stylu oraz formułowania wypowiedzi poprawnej pod względem językowym, ortograficznym i interpunkcyjnym. Zadanie to okazało się dla uczniów trudne. Uzyskali oni za nie średnio 47% punktów możliwych do zdobycia, czyli 3,3 pkt. Maksymalną liczbę punktów otrzymało 6% piszących. Wypowiedzi 4,8% szóstoklasistów oceniono na 0 pkt.

Prace uczniowskie powstałe w związku z **zadaniem 25.** oceniano według trzech kryteriów.

Wykonanie pierwszej czynności sprawdzanej w tym zadaniu (**kryterium I**) omówiono w części dotyczącej *korzystania z informacji* (str. 96).

Kryterium II związane było z oceną treści i funkcjonalności instrukcji. Odnosiło się ono do użyteczności, komunikatywności i logicznego uporządkowania instrukcji przygotowania czekolady w odpowiednim naczyniu. Uczeń, rozwiązując zadanie 25., powinien był uwzględnić wszystkie informacje dotyczące kolejnych czynności i składników związanych z przygotowaniem napoju. Za spełnienie tego kryterium mógł otrzymać 2 pkt.

¹⁵ Treść zadania 25.: Na podstawie rysunków z opakowania czekolady w proszku napisz instrukcję przygotowania czekolady do picia.

¹⁶ Treść zadania 26.: Napisz opowiadanie o tym, jak ktoś zrobił miłą niespodziankę swoim domownikom.

Oto przykłady prac uczniowskich¹⁷, które można uznać za komunikatywne, w pełni użyteczne, logicznie uporządkowane, spełniające kryterium II.

Praca 1.

1. *Weź kubek i wsyp do niego osiem łyżeczek czekolady w proszku.*
 2. *Zalej wsypaną czekoladę 200 ml mleka lub wody o temperaturze 90°C.*
 3. *Zamieszaj.*
- Gotowe.*

Praca 2.

Do niedużej filiżanki wsyp 8 łyżeczek czekolady w proszku. Następnie wlej mleko lub wodę 200 ml w 90°C. Na koniec zamieszaj i już gotowe.

Prace te świadczą o tym, że niektórzy szóstoklasiści nie tylko potrafią stosować schematy pism użytkowych, ale także posiadają umiejętność funkcjonalnego i twórczego ich przekształcania. Mają świadomość, jak należy tworzyć proste, zwarte komunikaty. Umieją pisać uporządkowane, zrozumiałe instrukcje, które można zastosować w praktyce. W powyższych instrukcjach przedstawiono we właściwej kolejności czynności niezbędne, aby sporządzić napój (wsypanie, wlanie, mieszanie). Wymieniono we właściwych proporcjach wszystkie składniki potrzebne do przygotowania czekolady do picia.

Niestety, niektórzy uczniowie tworzyli instrukcje niekompletne, sporządzone chaotycznie i nie w pełni komunikatywne.

Praca 3.

Żeby zrobić napój, trzeba wlać 200 ml wody do szklanki i wsypać do niej czekoladę.

Praca 3. to instrukcja przedstawiająca niewłaściwą kolejność czynności, które trzeba wykonać, aby przygotować gorącą czekoladę (najpierw trzeba wsypać proszek, a nie wlać wodę do szklanki). Została pominięta w niej czynność, jaką jest wymieszanie czekolady. Zatem instrukcja ta nie jest w pełni użyteczna.

¹⁷ W cytowanych pracach zachowano zapis zgodny z zapisem autorów.

Praca 4.

Instrukcja
Najpierw trzeba zagotować wodę i wlać do filirzanki potem wsypać czekoladę do filirzanki i zalać mlekiem po zalaniu pomieszać i gotowe.

Powyższa instrukcja składa się z niespójnego i niewłaściwie zbudowanego zdania. Jest ona nieudaną próbą określenia porządku sporządzania napoju z czekolady w proszku. Uczeń skupił się w niej na przedstawieniu czynności (*zagotować-wlać-wsypać-zalać-pomieszać*), zignorował jednak informacje zawarte w instrukcji rysunkowej. Praca 4. to także przykład instrukcji zawierającej błędy logiczne.

Kryterium III związane było z oceną jednorodności stylistycznej instrukcji. Uczeń, tworząc instrukcję, powinien posłużyć się wybranym rodzajem wypowiedzi – równoważnikami zdań lub zdaniami z orzeczeniem w tej samej formie gramatycznej. Za spełnienie kryterium III można było uzyskać 1 pkt.

Praca 1.

Trzeba przygotować łyżeczkę, filiżankę, mleko i opakowanie czekolady.
Sposób przygotowania:

- 1. Do filiżanki wsypać 8 łyżeczek czekolady.*
- 2. Następnie wlać 200 ml mleka lub wody o temperaturze 90°C.*
- 3. Wymieszać dokładnie.*

Praca 2.

Na początku wsypujemy 8 łyżeczek czekolady w proszku. Następnie zalewamy czekoladę 200 ml mleka lub wody w temperaturze 90°C. Jak już zalejemy, musimy wszystko wymieszać.

Praca 3.

Do filiżanki wsypiecie osiem łyżeczek czekolady. Następnie wlejecie 200 ml wody lub mleka o temperaturze 90°C. Pod koniec wymieszacie napój, aż czekolada nabierze smaku.

Praca 4.

Wsypuję do filiżanki 8 łyżeczek czekolady w proszku. Potem zalewam ją 200 ml mleka o temperaturze 90°C. Pamiętam o tym, że czekoladę trzeba wymieszać.

Przykłady dowodzą, że instrukcje były zapisywane przez uczniów w różny sposób – tekstem ciągłym albo przez wymienienie w punktach kolejnych etapów przygotowywania napoju. Swoje wypowiedzi uczniowie najczęściej tworzyli przy pomocy równoważników zdań, przeważnie posługując się bezokolicznikami, nieco rzadziej przy pomocy zdań z czasownikami w trybie rozkazującym. Zdarzały się też instrukcje w formie zdań z czasownikami w trybie oznajmującym. Uczniowie swoje instrukcje kierowali do różnych określonych odbiorców – niekiedy odbiorcą była pojedyncza osoba, niekiedy bliżej

nieokreślona grupa osób, czasami był to ktoś, z kim autor instrukcji utożsamiał się, o czym świadczą stosowanie formy 1. osoby liczby mnogiej czasowników.

Podane wyżej instrukcje są właściwie zredagowane pod względem stylistycznym. Autor pierwszej konsekwentnie stosuje równoważniki zdań i posługuje się formą bezokolicznika.

Druga instrukcja jest zbudowana ze zdań z czasownikami w trybie oznajmującym. Użyte w niej czasowniki określające czynności, które ma wykonać osoba przygotowująca napój, występują w formie 1. osoby liczby mnogiej. Autor tej instrukcji funkcjonalnie stosuje czasowniki dokonane i niedokonane. Warto zauważyć, że umiejętnie stosuje środki służące określeniu relacji czasowych zachodzących pomiędzy poszczególnymi czynnościami.

Stylistyczna wartość trzeciej instrukcji wynika z konsekwentnego stosowania w niej czasowników w formie 2. osoby liczby mnogiej czasu przyszłego oraz z tego, że podobnie jak w przypadku dwóch wcześniejszych instrukcji, wypowiedź jest napisana stylem jasnym, prostym, zwięzłym.

Te same walory stylistyczne, co poprzednie instrukcje, ma praca czwarta, z tą różnicą, że użyto w niej czasowników niedokonanych w formie 1. osoby liczby pojedynczej czasu teraźniejszego.

Jakie błędy popełniali uczniowie, redagując instrukcję? Błędy te polegały głównie na tworzeniu wypowiedzi niejednorodnych stylistycznie, na stosowaniu skrótów myślowych i na „wzbogacaniu” instrukcji dodatkowymi, zbędnymi informacjami. Instrukcji z błędami stylistycznymi było co prawda niewiele, ale należy pamiętać, że forma wypowiedzi, której skonstruowanie wymagało zadanie 25., była krótka i nie wymagała napisania rozbudowanego tekstu.

Praca 5.

Przygotowanie czekolady do picia nie jest trudne. Żeby przygotować czekoladę do picia najpierw wsypujemy 8 łyżeczek czekolady do filiżanki. Potem musisz zalać czekoladę gorącym mlekiem i ją wymieszać dookoła.

Bogactwo stylistyczne tekstu jest niekiedy zaletą, ale niekiedy wadą, bowiem wartość stylistyczna tekstu zależy nie tylko od jego bogactwa językowego, ale też od funkcji tekstu, celowości użytych w nim środków stylistycznych. Autor powyższej pracy zamiast napisać wypowiedź zwięzłą i jednocześnie jasną, stworzył tekst, w którym występują zbędne sformułowania, np. *Przygotowanie czekolady do picia nie jest trudne*. W pracy niepotrzebnie wielokrotnie powtórzył słowo *czekolada*. Popełnił błąd w postaci pleonazmu – *wymieszać dookoła*. Zastosował też czasowniki w różnych formach gramatycznych (*wsypujemy – musisz*).

Praca 6.

Najpierw wsyp 8 łyżeczek czekolady w proszku. A potem musisz
1. Wlać mleko albo wodę do kubka
2. Dobrze wymieszać czekoladę z mlekiem o temperaturze 90°C

W tej instrukcji stylistyczny błąd wynika z niekonsekwencji w stosowaniu jednego rodzaju wypowiedzi. Obok zdań występują równoważniki zdań, a poza tym tekst ciągły został zestawiony z punktowym wyliczeniem czynności koniecznych, by sporządzić czekoladę do picia. Uczeń, który napisał tę instrukcję, prawdopodobnie nie ma świadomości, że niejednorodność stylistyczna tekstu w dużym stopniu utrudnia odbiór wypowiedzi i rodzi

problemy związane z właściwym rozpoznaniem funkcji tekstu. Tekst niejednorodny stylistycznie, rozpatrywany w szerszym kontekście, to tekst, który nie pomaga odbiorcy w jego wysiłku porządkowania świata, klasyfikowania oraz wartościowania zachodzących w świecie zjawisk. Taki tekst może prowadzić do odbierania świata jako rzeczywistości nieuporządkowanej, pozbawionej harmonii. Zależność w tym przypadku jest obopólna, bo często nieuporządkowane, pobieżne patrzenie człowieka na świat powoduje, że człowiek wypowiada się, tworząc teksty niejednorodne pod względem stylistycznym. Uczniowie jednak często tej świadomości nie mają i nie przywiązują wagi do stylistycznych walorów tekstu.

Praca 7.

1. *Nasyp do filiżanki osiem łyżeczek czekolady w proszku.*
 2. *Zawartość filiżanki zalać gorącymi 200 ml mleka lub wody.*
 3. *Wymieszaj.*
- Uwaga!*
Nie poparz się gorącą wodą!

Charakter pracy 7. może wywoływać życzliwy uśmiech, co nie zmienia faktu, że wystąpiły w niej istotne błędy stylistyczne. Wypowiedź świadczy o empatii jej autora, jest wyrazem jego troskliwości. Jednak, biorąc pod uwagę, że jego wypowiedź jest instrukcją, sformułowania: *Uwaga!* czy też *Nie poparz się gorącą wodą!* należy uznać za stylistyczne potknięcie. Sformułowania te stanowią dodatkowe informacje, które nadają wypowiedzi nie rzeczowy, a emocjonalny charakter. Błędem jest także to, że w instrukcji pomieszano czasowniki w trybie oznajmującym z czasownikami w trybie rozkazującym.

Na podstawie analizy prac szóstoklasistów, które zostały zredagowane w związku z zadaniem 25., oraz popełnionych przez uczniów błędów można wysnuć wniosek, że kształtując pisanie uczniów, należy nie tylko rozwijać je dzięki dłuższym wypowiedziom stylistycznym, ale i poprzez wypowiedzi krótkie, które wymagają precyzji języka, zwięzłego i logicznego wyrażenia myśli, których funkcjonalność wiąże się głównie z praktyczną stroną życia człowieka i sprawnym organizowaniem jego działania.

Zadanie 26. wymagało napisania opowiadania, które oceniano według pięciu kryteriów.

Kryterium I dotyczyło treści opowiadania. Uczniowie mogli za nie uzyskać maksymalnie 3 punkty, a średnio uzyskali 1,8 pkt (60%). Najwyższą liczbę punktów możliwą do zdobycia za spełnienie tego kryterium otrzymało 15,4% piszących, 2 punkty – 55,3%, a 1 punkt – 24%. Natomiast 5,3% uczniów nie otrzymało ani jednego punktu.

Maksymalną liczbę punktów za realizację tego kryterium mogli otrzymać uczniowie, którzy w swoich opowiadaniach przedstawili ciąg wydarzeń mówiących o kimś, kto zrobił komuś miłą niespodziankę, i którzy zredagowali logicznie uporządkowane wypowiedzi o rozbudowanej, ciekawej fabule.

Oto przykłady prac uczniowskich, które odznaczają się pełną realizacją tematu.

Praca 1.

„Miła niespodzianka”

Pewnego pięknego, słonecznego dnia, chłopiec przechodząc przez park, zobaczył pięknego małego pieska, który wyglądał na porzuconego. Piesek był chudy i przestraszony. Chłopiec pomyślał, że trzeba się nim zaopiekować. Wahał się przez chwilę, ale wziął go ze sobą, bo pomyślał o swojej mamie, która kocha psy. Był pewien, że mama na pewno ucieszy

się z nowego członka rodziny.

Gdy wszedł do domu, mamy nie było. Spojrzał na kalendarz i przypomniał sobie, iż dziś są mamy urodziny. Pomyślał, że da jej jako prezent pieska. Lecz po dłuższym namyśle stwierdził, że zwierzątko to za mało. Wymyślił, że zrobi mamie pyszną kolację, a na koniec podaruje jej pieska. Poszedł do restauracji i kupił na kolację spaghetti. Po długich przygotowaniach, wszystko było już zrobione.

Kiedy nagle chłopiec usłyszał brzęk kluczy, ucieszył się, zgasił światło, schował się i czekał z niecierpliwością, aż mama otworzy drzwi. Po chwili mama włączyła światło, a chłopiec wyskoczył zza kanapy i krzyknął: „Niespodzianka!” Chłopiec złożył życzenia mamie i powiedział, że ma dwa prezenty. Mama z wielkim uśmiechem na twarzy, dała synkowi buziaka i powiedziała: „To moje najlepsze urodziny w życiu!”

Przedstawiona w pracy 1. historia składa się z szeregu zdarzeń powiązanych przyczynowo-skutkowo, jest logicznie uporządkowana (spacer po parku – znalezienie porzuconego psa – myśl o przygarnięciu psa – wahanie się chłopca – myśl chłopca o mamie – powrót chłopca do domu i przypomnienie o urodzinach mamy – zrodzenie się pomysłu na prezent urodzinowy – pójście do restauracji po spaghetti – powrót mamy – ukrycie się chłopca – złożenie mamie życzeń – obdarowanie mamy prezentem – podziękowanie mamy). Konsekwentnie realizowana trzecioosobowa narracja, próba opisu świata przedstawionego (dzień był *piękny i słoneczny*; piesek był *chudy i przestraszony*), fabularność tekstu, konsekwentne rozwijanie wątku, jednorodność tożsamości bohaterów na przestrzeni całego tekstu i próby ich charakteryzowania oraz zawarty w tekście dialog sprawiają, że praca jest dobrze skonstruowanym opowiadaniem. Jest to jednocześnie ciekawe opowiadanie. Decyduje o tym jego wiarygodność, rozbudowana fabuła, dynamiczność akcji (osiągana m.in. poprzez nagromadzenie czasowników), napięcie towarzyszące zdarzeniom (bohater jest kilkakrotnie ukazany jako ktoś, kto staje wobec wyboru; nie wiadomo, jak zareaguje mama na widok przyprowadzonego do domu psa). Na uwagę zasługuje umiejętność autora pracy związana z kształtowaniem przestrzeni, w jakiej rozgrywają się zdarzenia. Przestrzeń ta jest złożona, zmienna (park – dom – restauracja – dom), a jednocześnie kształtowana zgodnie z zasadą stosowności. Jej charakter to także czynnik, który dynamizuje akcję.

Element niespodzianki budowany jest w tym opowiadaniu nie tylko poprzez użycie środka werbalnego (okrzyk „Niespodzianka!”), nie tylko dzięki sytuacji, która polega na zaskoczeniu mamy przez jej syna, ale poprzez zwroty zdarzeń (chłopiec po powrocie do domu raz jeszcze z niego wychodzi) i wykorzystanie rekwizytów (chłopiec spogląda na kalendarz i uświadamia sobie szczególność dnia).

Wielość powiązanych przyczynowo-skutkowo zdarzeń prowadzących do niespodzianki sprawia, że zawarta w pracy fabuła jest rozbudowana. Walorem wypowiedzi jest także chronologiczne uporządkowanie zdarzeń, m.in. poprzez konsekwentne stosowanie czasowników w czasie przeszłym i używanie sformułowań sygnalizujących następstwo czasowe.

Opowiadanie jest ciekawe również ze względu na próbę psychologizowania jego bohaterów, a także ze względu na emocjonalny charakter wypowiedzi budowany przez takie środki, jak zdrobnienia i zdania wykrzyknikowe. Opowiadanie wzrusza i ujmuje zawartą w niej optymistyczną tonacją.

Jeżeli uczeń w swoim opowiadaniu przedstawił ciąg wydarzeń, które doprowadziły do zrobienia komuś niespodzianki, i jeżeli tę historię opowiadał poprawnie z zachowaniem zasad logiki, ale niezbyt ciekawie, otrzymywał za opowiadanie 2 punkty. Kolejna praca jest przykładem tego rodzaju wypowiedzi.

Praca 2.

Pewnego zimowego wieczora rodzice Antka i Basi pojechali na przyjęcie urodzinowe swoich przyjaciół. Basia i Antek bardzo się nudzili.

Po trzydziestu minutach Basi poszła oglądać bajki w telewizorze a jej brat grać w gry komputerowe. Niestety szybko się tym znudzili i poszli do kuchni pomyśleć co mogliby zrobić. Dziewczynka wpadła na pomysł, który niezbyt się spodobał jej bratu czyli wielkie sprzątanie domu. Basia pobiegła do łazienki wzięła kilka szmatek i zaczęła zmywać podłogę, wcześniej umyła przez swojego braciszka. Sprzątali tak i sprzątali do czasu, aż zobaczyli, że rodzice wjeżdżają do garażu. Antek szybko dokończył zmywać naczynia, Basia wypolerowała okna i oboje czekali na wejście rodziców. Usłyszeli trzask drzwi. Basia usiadła na kanapie jakby nigdy nic, a Antek przed komputerem. Rodzice wchodzą po schodach i widzą czystą podłogę umyte, i błyszczące okna, i dzieci biegnące się z nimi przywitać.

Rodzeństwo wszystko im opowiedziało, a rodzice w zamian następnego dnia zabrali ich na sanki i łyżwy.

Praca ma wyraźnie zaznaczony punkt wyjścia zawartej w niej historii (*Pewnego zimowego wieczora*) i moment jej zakończenia (*następnego dnia*). W tak określonej ramie czasową wpisane są zdarzenia (oglądanie bajek i gra na komputerze – pójście do kuchni – sprzątanie podłogi – powrót rodziców – udawanie przez dzieci, że nic się nie zmieniło od czasu wyjazdu rodziców – zaskoczenie rodziców – rozmowa dzieci z rodzicami – nagrodzenie dzieci przez rodziców). W pracy można dostrzec elementy dynamizujące historię w niej zawartą. Poza tym zawiera ona motyw niespodzianki. Jest opowiadaniem. Z pozoru może wydawać się, że nie różni się od pracy wcześniej przytoczonej i ocenionej na trzy punkty, ale tak nie jest – różni się w kilku elementach.

Przebieg zdarzeń nie jest tak złożony, jak w opowiadaniu ocenionym na trzy punkty – ograniczono ją do przestrzeni domu opisanej pobieżnie. Bohaterowie tego opowiadania zostali ukazani schematycznie, konturowo, bez próby pogłębionego przedstawienia ich psychiki. Motywacje działań bohaterów są niespójne i w pewnym stopniu nie wiążą się z chęcią sprawienia niespodzianki rodzicom – z początkowej części opowiadania wynika przecież, że dzieci zrobiły domowe porządki z potrzeby przewyciężenia nudy; Antkowi pomysł zrobienia domowych porządków nie spodobał się, a mimo to z dalszej części opowiadania czytelnik dowiaduje się, że ochoczo w nich uczestniczył i że wcześniej umył podłogę. Nie wiadomo, dlaczego dzieci poszły akurat do kuchni, żeby zastanowić się nad tym, co mogłyby zrobić, dlaczego Basia raz jeszcze umyła podłogę już umyła przez jej brata, i to *kilkoma szmatkami*. Kiedy rodzice wracają, dzieci jak gdyby nic siedzą w pokoju i nie reagują na ich przyjazd, a po chwili czytelnik tego opowiadania dowiaduje się, że dzieci biegną przywitać się z nimi. W opowiadaniu tym są też niespójności, zaburzenia związane z kreowanym w nim czasem – czas trzydziestu minut od wyjazdu rodziców do chwili, kiedy Basia zaczęła oglądać bajki w telewizorze, a Antek zaczął grać na komputerze, jest *pusty*. W czasie, kiedy rodzice wstawiali samochód do garażu, Antek dokończył zmywanie naczyń, Basia wypolerowała okna, a jednocześnie oboje czekali na wejście rodziców. Dostrzegając te wszystkie uchybienia w opowiadaniu, trzeba jednak zauważyć, że nie ograniczają one rażąco jego komunikatywności. Autor pracy podejmuje próby nadawania jej logicznego porządku. Wyraża się to chociażby przez powiązania przyczynowo-skutkowe, które w dużej części pracy występują, poprzez funkcjonalne powtarzanie niektórych elementów świata przedstawionego (*zmyta podłoga*). Służy temu też funkcjonalne powtarzanie wyrazów, np. żeby ukazać upływ czasu, a zarazem podkreślić wielki trud bohaterów opowiadania, uczeń użył sformułowania *Sprzątali tak i sprzątali*.

Opowiadanie nie jest ciekawe z tego względu, że jego narracja jest monotonna – tekst składa się z szeregu zdań o podobnej konstrukcji składniowej, w których zostały wymienione kolejne czynności wykonane przez dzieci. Zdarzenia przedstawione zostały w pracy ogólnikowo. Nie ma też w niej dialogu. Opowiadanie to nie niesie ze sobą jakiegoś szczególnego przesłania, nie dostarcza wiedzy ani nie porusza emocjonalnie.

W przypadku, gdy praca ucznia była ogólnikowym opowiadaniem, zawierała zdarzenia przedstawione w zarysie, jej treść oceniano na 1 punkt. W tym kryterium oceny mieści się praca 3.

Praca 3.

Żeby zrobić niespodziankę wyjadę z rodzicami nad wodę. Zabiorę ich tam, ponieważ one bardzo lubią spędzać wolny czas nad wodą, szczególnie mama. Pójdziemy się poopalać i popływać w jeziorze. Rodzeństwo na pewno będzie robić babki z piasku i zamki. Siostra z bratem uwielbiają robić ogromne fortece, są w tym mistrzami.

Wieczorem przygotuję wspaniałą kolację na tarasie. Przyrządze spaghetti, które mama nauczyła mnie robić. Tylko muszę coś innego zrobić dla siostry, ponieważ ona nie cierpi tego dania. Spróbuje zrobić także pizzę. Na pewno wszyscy ze smakiem zjedzą te jedzenie.

Po miłej kolacji przyniosę albumy z dzieciństwa. Powspominamy stare czasy.

Mam nadzieje, że mój plan się powiedzie.

Wypowiedź przedstawia szereg zdarzeń, ale nie są one ze sobą połączone przyczynowo-skutkowo. Łączą się poprzez czas, przestrzeń i bohaterów (zdarzenia dzieją się nad jeziorem, w wolnym czasie, bierze w nich udział rodzina). Gdyby nie przeskok czasowy (*Wieczorem przygotuję*), tekst można by potraktować jako opis sytuacji, a nie jako opowiadanie. W każdym bądź razie akcja w tej wypowiedzi jest ledwie zarysowana. Tekst jest przede wszystkim próbą opisu niespodzianki, przedstawienia jej charakteru, a nie spójnym ciągiem zdarzeń, które do niej doprowadziły. Oceniając pracę, można mieć wątpliwość, czy jej autor rozumie, czym jest *niespodzianka*, bo przecież informacja, że ktoś przygotowuje z myślą o innych wspaniałą kolację wcale niespodzianki nie musi oznaczać. Niespodzianka w tej pracy to zdarzenie, które należy rozpatrywać w kategorii domysłu – np. można się tylko domyślać, że wyjazd autora tekstu z rodzicami nad wodę będzie dla nich niespodzianką, bo wcześniej z rodzicami nad wodę nie chciał wyjeżdżać. Poza tym przedstawione w pracy zdarzenia zostały umieszczone w czasie przyszłym, a więc innym, niż wymagało tego polecenie.

Prace tworzone w związku z zadaniem 26., które mówiły o niemiłej niespodziance, były oceniane na 0 pkt. Warto podkreślić, że takich prac było mało. Uczniowie w przeważającej części redagowali swoje wypowiedzi, pisząc o miłych niespodziankach, wykazując się przy tym często dużą wrażliwością, nastawieniem na potrzeby innych. Widać było, że są ludźmi, którzy czerpią dużą przyjemność z niesienia pomocy, dawania szczęścia innym – zwłaszcza tym, którzy należą do ich kręgu rodzinnego.

Kryterium II dotyczyło stylu. Za jego realizację zdający mogli otrzymać 1 punkt. Kryterium to spełniło zaledwie 21% szóstoklasistów.

Punkt za realizację tego kryterium otrzymywali uczniowie, którzy zrehabilitowali opowiadanie w funkcjonalnym stylu, środki językowe stosowali w sposób celowy i zamierzony, a zróżnicowane słownictwo i składnia służyły w ich pracach do budowania napięcia, dynamizowania akcji, opisywania przeżyć i emocji.

Praca 1.

„Miła niespodzianka”

W Warszawie, przy ulicy Wesolej mieszkała pewna dziewczynka o imieniu Asia. Pewnego dnia postanowiła ona zrobić rodzicom miłą niespodziankę.

W sobotę wstała wcześniej rano. Tata dziewczynki oznajmił, że jedzie do pracy, a mama właśnie wychodziła do sklepu.

– Asiu, bądź grzeczna – powiedziała przed wyjściem mama.

Gdy tylko drzwi się zamknęły, Asia przystąpiła do pracy. Wyjęła odkurzacz i odkurzyła wszystkie pomieszczenia. Potem wytarła kurze i wyczyściła plamy na kanapie i krzesłach. Pozmywała naczynia po śniadaniu oraz wytrzeptała serwetę z okruszków. Na koniec włożyła świeże kwiaty do wazonu w salonie. Kiedy mama Asi wróciła z zakupów nie mogła uwierzyć własnym oczom. Cały dom lśnił czystością!

Przytuliła do siebie córkę i powiedziała:

– Jaka miła niespodzianka! Co za szczęście, że mam taką wspaniałą córeczkę!

Praca 1. jest przykładem opowiadania utrzymanego w funkcjonalnym stylu. Jej autor celowo zastosował środki językowe. W pierwszych trzech zdaniach pojedynczych zarysował miejsce i czas zdarzeń, wprowadził bohatera i nawiązał do tematu, czyli wspominał o miłej niespodziance. Dopiero po tym następuje zawiązanie akcji. Pojawia się tu właściwie wprowadzony dialog. Fragment dotyczący sprzątanego zbudowany jest z niezbyt rozbudowanych, dynamizujących akcję zdań współrzędnie złożonych. Dzięki nim można odczuć atmosferę gorączkowych porządków. Bohaterka chce zakończyć pracę przed powrotem mamy. Ostatnią czynnością jest wstawienie kwiatów do wazonu. W tym momencie niemal można odetchnąć z ulgą – mieszkanie zostało posprzątane przed powrotem domowników. W zakończeniu pracy ponownie występuje dialog, z którego dzięki wypowiedziom wykrzyknikowym dowiadujemy się, że niespodzianka w pełni się udała. Wypowiedź mamy ładnie zamyka opowiadanie. Tak więc w pracy 1. słownictwo i składnia pozwoliły na zbudowanie napięcia, zdynamizowanie akcji i oddanie związanych z niespodzianką emocji.

Większość tegorocznych szóstoklasistów (prawie 80%) nie opanowała umiejętności posługiwania się środkami językowymi prowadzącymi do określonego celu. Powtarzającą się cechą ich opowiadań jest monotonia składniowa oraz mało urozmaicone słownictwo.

Kryterium III związane było z oceną poprawności wypowiedzi szóstoklasistów pod względem językowym. Za to kryterium można było otrzymać 1 pkt. 36% uczniów spełniło to kryterium (poppełniło nie więcej niż dwa błędy).

Oto przykład wypowiedzi poprawnej pod względem językowym.

Praca 2.

Pewnego dnia Asia była sama w domu, ponieważ jej rodzice z młodszą siostrą byli w szpitalu. Siostra Asi chorowała, dlatego dziewczynka była smutna. Pomyślała, że zrobi niespodziankę swojej siostrze i rodzicom, ponieważ kiedy wrócą ze szpitala będą wreszcie wszyscy razem. Asia wzięła się do pracy. Przygotowała dużą kartkę, mazaki, farby i błyszczące długopisy. Zaczęła pisać i ozdabiać kartkę. Po

chwili wzięła krzesło i powiesiła w przedpokoju dużą kartkę z napisem „WITAJCIE W DOMU”. Później zaczęła robić ulubione babeczki młodszej siostry. Przygotowała ich bardzo dużo. Kiedy Asia spojrzała na zegarek była godzina dwunasta trzydzieści. Wszystko było już gotowe i akurat przyjechali jej rodzice z siostrą. Kiedy weszli do domu Asia krzyknęła „Niespodzianka”. Rodzice i siostra Asi byli bardzo zaskoczeni, bo po długim pobycie w szpitalu nie wiedzieli, że ktoś im robi taką niespodziankę. Dziewczynka zaprosiła siostrę mamę i tatę do stołu na którym stały babeczki i wszyscy zadowoleni i szczęśliwi, że są razem jedli i rozmawiali o tym jak było w szpitalu.

W pracy tej uczeń posłużył się bardzo urozmaiconą składnią. Obok zdań pojedynczych, występujących w środkowej części opowiadania i dynamizujących je, zastosował poprawnie zbudowane zdania współrzędnie oraz podrzędnie złożone. Zbudował też trzy zdania wielokrotnie złożone, których użycie było celowe w statycznych fragmentach opowiadania. W tekście nie ma naruszenia związków wyrazowych. Autor opowiadania dobrał właściwie słownictwo. Posłużył się wyrazami i wyrażeniami ukazującym upływ czasu (*pewnego razu, po chwili, później*), co wpłynęło na spójność i logiczne uporządkowanie wypowiedzi. Temu celowi zostało też podporządkowane użycie zdań podrzędnie złożonych okolicznikowych czasu. Poprzez wprowadzenie elementów opisu przeżyć i stworzenie nastroju zaskoczenia nadany został wypowiedzi emocjonalny charakter.

64% uczniów nie uzyskało punktu za poprawność językową. Popelnili więc w swych pracach co najmniej trzy błędy językowe. Nie oznacza to niekomunikatywności uczniowskich wypowiedzi. Warto pamiętać, że wielu szóstoklasistów napisało długie prace. Konsekwencją tego jest większa niż w pracach krótszych liczba popelnionych błędów.

Na czym polegały błędy językowe w opowiadaniach uczniów? Najczęściej były to błędy w budowie zdań. Pojawiały się one przede wszystkim w tych pracach, w których występowały zdania złożone i wielokrotnie złożone. Oto kilka przykładów zaczerpniętych z uczniowskich wypowiedzi:

- *Po przybyciu mamy do domu zobaczyliśmy łzy w oczach, które spływały mamie z zadowolenia...*
- *Rodzina Kowalskich ruszyła w wiosenny las i razem świetnie się bawili...*
- *Spytali kim jesteś.*
- *Słuchaliśmy taty, jak jest w Anglii.*
- *Zrobiła sobie bransoletkę z jej imieniem z prawdziwego złota.*
- *W szkole zastanawiałem się co mam zrobić aż w końcu wymyśliłem.*

Kolejnym wielokrotnie popelnianym błędem były powtórzenia wyrazów, np. często używano czasowników: *pójść, być i robić* w różnych formach, nadużywano też zaimków wskazujących. Rzadziej uczniowie powtarzali struktury składniowe, np.:

- *Poszedłem otworzyć drzwi. Gdy otworzyłem drzwi zobaczyłem tatę ...,*
- *po zmyciu zjedliśmy (...), po zjedzeniu...,*
- *jak przyjechał..., to... jak zapalił światło..., to...*

Niektórzy z szóstoklasistów nie dostrzegali zależności gramatycznej pomiędzy wyrazem określanym i określającym. Świadczyły o tym następujące błędy: *dzieci się ucieszyli, dziewczynki zauważyli, dziewczynki kupili, dziecko te, tą wiadomość, te jedzenie, był zawody, mam koleżanek itp.*

Dosyć częstym językowym błędem występującym w wypowiedziach uczniów było niewyznaczenie granicy zdania lub błędne jej wyznaczenie, np.:

- *Zaciekał mnie liścik który leżał obok otworzyłem go a w nim napisane było...*
- *Pewnego dnia mama poprosiła Michała, aby poszedł do sklepu i zrobił zakupy on jednak powiedział że mu się nie chce i nie pójdzie, gdy tata poprosił syna żeby mu pomógł przy samochodzie on także nie chciał pomóc.*
- *Po tym śnie chłopak stał się bardzo miły i uczynny, rodzice ogromnie się zdziwili widząc taką przemianę ich syna, ale także się ucieszyli.*
- *Była godzina 15⁰⁰ wciąż czekaliśmy na wieczór.*
- *Wrócili rodzice zobaczyłem co mi przywieźli bardzo ucieszyłem się z prezentu.*
- *...zbliżała się rocznica ślubu moich rodziców. Więc ja z moim bratem postanowiliśmy zrobić im miłą niespodziankę.*
- *Gdy mama wróciła do domu była bardzo zła. Gdyż sama musiała wszystko posprzątać.*

W niektórych pracach można dostrzec błędy polegające na rozpoczynaniu zdań pojedynczych od spójników *więc*, *albo*, *ale*, *lecz*, które na ogół łączą zdania składowe w zdaniu złożonym współrzędnie, np.:

- *Albo zrobi ktoś taki prezent mi.*
- *Lecz nie to zainteresowało ich najbardziej.*

W uczniowskich pracach pojawiały się też niepoprawne formy gramatyczne wyrazów, np.: *som*, *przyszłem*, *zaczęłem*, *weszedł*, *na wieczór* (*wieczorem*), *talerzyk na torta*, *upiekła torta*, *dużo słodyczów*, *czekawszy*, *na spaktakrze* (*na spektaklu*) itp.

Duża grupa szóstoklasistów niewłaściwie użyła w swych opowiadaniach przyimka *dla* z dopełniaczem (zamiast celownika bez przyimka), np.: *dla kota*, *przypomniałem dla stryjka*, *zrobić niespodziankę dla sąsiada*, *zaniósłem dla mamy śniadanie*, *dla rodziny Nowaków urodził się nowy członek rodziny*, *dałem dla rodziców*, *zrobić dla rodziców i siostry deser...*

W wielu pracach można było też dostrzec sformułowania potoczne, np.: *po szkole*; *takie coś zrobić*; *rzuciła się na szyję na swojego wujka*; *wielki wybuch śmiechu*; *prawie co zawału nie dostała*; *rozwalili je*; *powiedzieli, że niesamowita niespodzianka*; też takie coś się powtórzy.

Kryterium IV to ocena tekstu pod względem poprawności ortograficznej. Maksymalną liczbę punktów za spełnienie tego kryterium (1 pkt) dostało 54% uczniów. W swoich pracach popełnili oni najwyżej dwa błędy ortograficzne.

W pracach szóstoklasistów najczęściej występującymi błędami było naruszenie zasad pisowni:

- końcówek fleksyjnych rzeczowników, przymiotników i zaimków
- *ą*, *ę* w różnych formach czasowników
- *ó* – *u*, *rz* – *ż*, *ch* – *h*
- wyrażen przyimkowych
- *nie* z różnymi częściami mowy (głównie z czasownikami).

Kryterium V wiąże się z oceną tekstu pod względem poprawności interpunkcyjnej.

Za spełnienie tego kryterium można było uzyskać 1 pkt i 40% szóstoklasistów zdobyło ten punkt, a więc w swoich pracach popełnili oni najwyżej 2 błędy interpunkcyjne.

Najczęściej występującym błędem interpunkcyjnym w wypowiedziach uczniowskich jest brak przecinka rozdzielającego zdania składowe w zdaniu złożonym podrzędnie i w zdaniu wielokrotnie złożonym, np.:

- *Mama poprosiła tatę aby kupić wiele składników chyba do jakiegoś ciasta.*
- *Dziadkowie wiedzieli co maluch zrobił.*
- *Babcia pytała kto to wszystko urządził.*
- *Kiedy skończyło się śniadanie wyszliśmy do kościoła.*
- *Jak wszyscy już napisali sprawdzian Marek podszedł do kolegi i się przywitał.*
- *Gdy był w drodze do domu rozmyślał co planuje jego mama.*
- *Pomyślała, że zrobi niespodziankę swojej siostrze i rodzicom, ponieważ kiedy wrócą ze szpitala będą wreszcie wszyscy razem.*

Czasem też uczniowie nie pamiętają o postawieniu przecinka przy wyliczeniu, np.:

- *Dziewczynka zaprosiła siostrę mamę i tatę...*

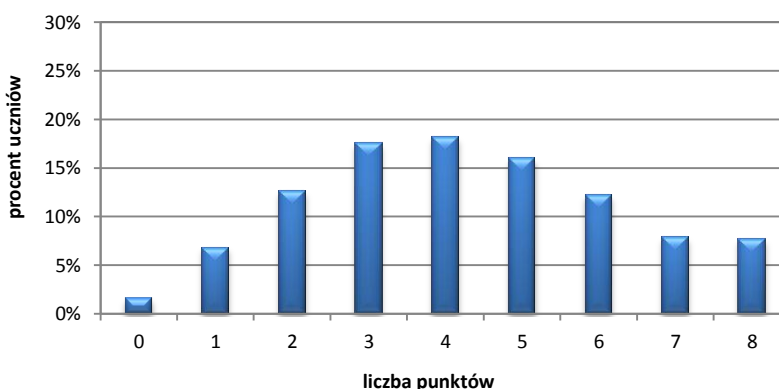
Niewielka grupa uczniów pomija kropkę na końcu zdania.

W kryteriach oceniania wypowiedzi pisemnej nie uwzględniono oceny estetyki zapisu. Warto jednak pokusić się o krótką refleksję na temat sposobu, w jaki uczniowie zapisują swoje wypowiedzi. Ponad połowa szóstoklasistów właściwie wydzieliła akapity oraz zachowała margines. W większości prac występowały liczne skreślenia i poprawki, co było z pewnością związane z krótkim czasem przeznaczonym na realizację zadania. Może to też jednak świadczyć o pracy uczniów nad językiem własnej wypowiedzi. Niewielka grupa szóstoklasistów napisała swoje prace niemal nieczytelnie.

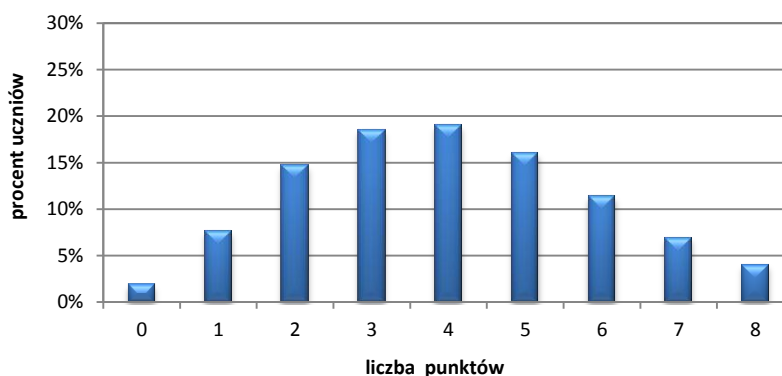
4.3. ROZUMOWANIE

Średni wynik w rozumowaniu w województwie podlaskim to 4,2 pkt, w województwie warmińsko-mazurskim – 4,0 pkt, czyli odpowiednio 53% i 50% punktów możliwych do uzyskania. Wynik zerowy otrzymało niespełna 2% uczniów, natomiast wynik maksymalny (8 pkt) – prawie 6% uczniów. Rozkład wyników w poszczególnych województwach przedstawiono na wykresach 4.5. i 4.6.

Wykres 4.5. Rozkład wyników w rozumowaniu (arkusz standardowy S-1-122) – województwo podlaskie

Wykres 4.6. Rozkład wyników w rozumowaniu (arkusz standardowy S-1-122) – województwo warmińsko-mazurskie

W zakresie *rozumowania* sprawdzono umiejętności: posługiwania się kategoriami czasu i przestrzeni w celu porządkowania wydarzeń (uczeń mógł otrzymać 1 punkt), opisanie sytuacji przedstawionej w zadaniu za pomocą rysunku (1 punkt) i rozpoznania charakterystycznych cech i własności liczb, figur oraz elementów środowiska (6 punktów). Opis sprawdzanych czynności oraz poziom ich wykonania przedstawia tabela 4.3.

Tabela 4.3. Poziom wykonania zadań z rozumowania (arkusz standardowy S-1-122)

Zadania	Sprawdzana umiejętność (z numerem standardu) Uczeń:	Sprawdzana czynność Uczeń:	Liczba punktów za zadanie	% uzyskanych punktów w województwie	
				podlaskim	warmińsko-mazurskim
4	posługuje się kategoriami czasu i przestrzeni w celu porządkowania wydarzeń (3.1)	porządkuje chronologicznie zdarzenia	1	81	80
16	rozpoznaje charakterystyczne cechy i własności liczb (3.6)	wyznacza liczbę spełniającą warunki zadania	1	54	49
17	rozpoznaje charakterystyczne cechy i własności elementów środowiska (...) oraz porządkuje je (3.6)	nazywa państwa leżące nad Bałtykiem	1	47	44
19	rozpoznaje charakterystyczne cechy i własności figur (3.6)	podaje średnicę koła spełniającego warunek określony w zadaniu	1	47	43
20	opisuje sytuację przedstawioną w zadaniu za pomocą rysunku (3.5)	wskazuje ilustrację graficzną sytuacji opisanej w zadaniu	1	53	50
22	rozpoznaje charakterystyczne cechy i własności figur (3.6)	wskazuje osiemnastą część kwadratu	1	68	64
24	rozpoznaje charakterystyczne cechy i własności figur (3.6)	ustala liczbę brył o wskazanej własności	2	37	33

W *rozumowaniu* najłatwiejsze dla uczniów było posługiwanie się kategoriami czasu i przestrzeni w celu porządkowania wydarzeń (zadanie 4.). Wszystkie wydarzenia zaproponowane jako odpowiedzi miały miejsce między 1889 a 1928 rokiem, ale tylko jedno z nich należało powiązać z rokiem 1917. Potrzebna informacja podana była, nie wprost, w tekście popularnonaukowym. Wśród niepoprawnych odpowiedzi uczniowie wybierali najczęściej *Pokaz pierwszego filmu dźwiękowego* (prawie 8% wskazań), mimo że w tekście

jednoznacznie określono datę tego wydarzenia. Zadanie wyróżniało się nietypową stroną graficzną.

Umiarkowanie trudna okazała się umiejętność opisanie za pomocą rysunku sytuacji przedstawionej w zadaniu (zadanie 20.). Prawie jedna czwarta piszących wskazała rysunek, na którym odległość między piłkami Pawła i Witka wynosi 1 kratkę (czyli 0,5 m zamiast 1 m). W praktyce szkolnej warto zwracać uwagę na rysunki pomocnicze sporządzane przez uczniów, np. czy nie wprowadzają dodatkowych założeń.

Umiejętność rozpoznawania charakterystycznych cech i własności liczb, figur i elementów środowiska okazała się dla szóstoklasistów trudna. Badana była pięcioma zadaniami. Miały one zróżnicowaną łatwość – były trudne (zadania 24., 17. i 19.) i umiarkowanie trudne (zadania 16. i 22.). Najlepiej uczniowie poradzili sobie z zamalowaniem osiemnastej części kwadratu podzielonego na 36 jednakowych trójkątów (zadanie 22.). Jednak poziom wykonania tego zadania nie przekroczył 70%, co może zaskakiwać, ponieważ zadania tego typu są powszechnie wykorzystywane do kształtowania pojęcia ułamka zwykłego. Trudniejsze było wyznaczenie liczby spełniającej warunki zadania (zadanie 16.) – rozpoznanie liczby podzielnej przez 2 i 3, ale niepodzielnej przez 4. Prawie co trzeci uczeń błędnie odczytał zadanie i wskazał liczbę 12, która jest podzielna zarówno przez 2 i 3, jak i przez 4. Jeszcze trudniejsze było rozpoznanie państw leżących nad Bałtykiem (zadanie 17.). Część uczniów do państw nadbałtyckich zaliczyła Francję (około 30%) i Czechy (ponad 28%). Na podobnym poziomie uczniowie poradzili sobie ze wskazaniem największej średnicy koła, które można wyciąć z prostokątnej płyty o podanych wymiarach (zadanie 19.). Prawie połowa uczniów wybrała odpowiedzi 15 cm i 20 cm, co może świadczyć o tym, że nie rozróżniają pojęć *promień* i *średnica* koła.

Najtrudniejsze w zakresie *rozumowania* było dla uczniów ustalenie liczby brył o wskazanej własności (zadanie 24.¹⁸). Uczeń miał odpowiedzieć na dwa pytania. Ponad 45% szóstoklasistów na żadne pytanie nie odpowiedziało poprawnie, przy czym opuściło to zadanie niespełna 8% piszących¹⁹. Prawie 38% uczniów udzieliło jednej poprawnej odpowiedzi (uzyskując 1 punkt), a nieco ponad 16% – dwóch (uzyskując maksymalną liczbę punktów, czyli 2 punkty). Łatwiejsze dla uczniów było pytanie pierwsze niż drugie.

Uczniowie najczęściej redagowali odpowiedzi w formie zdania, rzadziej wpisywali same liczby.

*Jedną ścianę pomalowaną na zielono mają 4 małe sześciany.
Trzy ściany mają pomalowane 2 sześciany.*

Trudność sprawiło uczniom nie tylko ustalenie liczby małych sześcianów, mających wskazaną cechę, ale także zredagowanie odpowiedzi w sposób poprawny pod względem językowym. Często wypowiedzi uczniów były sformułowane nieporadnie, czasem wręcz niekomunikatywnie.

*Pomalowaną na zielono ścianę 4 małych sześcianów.
Pomalowaną na żółto 4 mały sześcianów.*

*sześcian ma pomalowano tylko jedną ścianę
sześcian ma pomalowano ścian na żółto cztery*

¹⁸ Treść zadania 24.: Dwie sąsiednie ściany drewnianego klocka w kształcie sześcianu pomalowano na zielono, a pozostałe na żółto. Następnie klocek ten rozcięto na osiem jednakowych małych sześcianów. Ile małych sześcianów ma tylko jedną ścianę pomalowaną na zielono? Ile małych sześcianów ma trzy ściany pomalowane na żółto?

¹⁹ Frakcja opuszczeń oszacowana na podstawie 860 prac wybranych losowo.

*Jedną ścianę pomalowaną zajmuje 4
Małych sześciątów ma 12*

Niektóre odpowiedzi uczniów nie miały związku z zadanymi pytaniami:

*Pomalowano trzy ścianki
Pomalowano jedną ściankę*

*Na zielono ma pomalowaną tylko dwie trzy ściany.
Na żółto ma pomalowane dwie ściany.*

Zdarzały się wypowiedzi, które powtarzały informacje z zadania:

*Na zielono pomalowano dwie ściany.
Małych sześciątów pomalowano osiem.*

W niektórych pracach pojawił się problem poprawnego stosowania pojęć matematycznych i mylenia *ściany* z *sześcianiem*.

*Na zielono pomalowano 2 sześciiany
Na żółto pomalowano 6 sześciatów*

Niektóre odpowiedzi mogą sugerować, że uczeń skoncentrował się na podziale jednej ściany klocka na cztery kwadraty (na tym, co widział na rysunku).

*W Jednej ścianie są 4
W trzech Jest 12.*

Prawie 30% uczniów podało w odpowiedzi (zwłaszcza na drugie pytanie) liczbę większą niż 8, mimo że w zadaniu podana była informacja, że klocek rozcięto na osiem małych sześciatów.

*Małych sześciatów mała ściana liczy 32.
Małych sześciatów małe 3 ściany liczą 96.*

*Sześciatów ma 20
Sześciatów ma 12*

Na tegorocznym sprawdzianie zadania sprawdzające umiejętności uczniów z zakresu *rozumowania* postawiły uczniów w nietypowych sytuacjach, które wymagały od nich twórczego podejścia, znajomości i rozumienia pojęć z zakresu arytmetyki i geometrii oraz wyobraźni przestrzennej. Analizując wyniki tegorocznych szóstoklasistów i planując pracę z kolejnymi rocznikami uczniów, warto sięgnąć do nowej podstawy programowej, która zwraca uwagę na następujące kwestie:

1) czynny udział w zdobywaniu wiedzy matematycznej przybliża dziecko do matematyki, rozwija kreatywność, umożliwia samodzielne odkrywanie związków i zależności; duże możliwości samodzielnych obserwacji i działań stwarza geometria, ale także w arytmetyce można znaleźć obszary, gdzie uczeń może czuć się odkrywcą; [...]

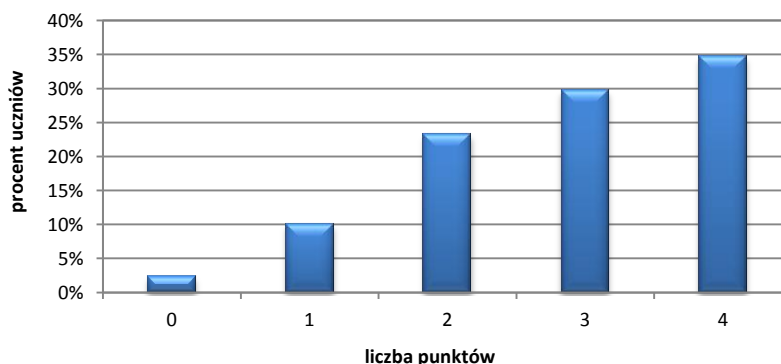
4) nie powinno się oczekiwać od ucznia powtarzania wyuczonych reguł i precyzyjnych definicji; należy dbać o poprawność języka matematycznego, uczyć dokładnych

sformułowań, ale nie oczekiwać, że przyniesie to natychmiastowe rezultaty; dopuszczenie pewnej swobody wypowiedzi bardziej otworzy dziecko, zdecydowanie wyraźniej pokaże stopień zrozumienia zagadnienia [...]”²⁰.

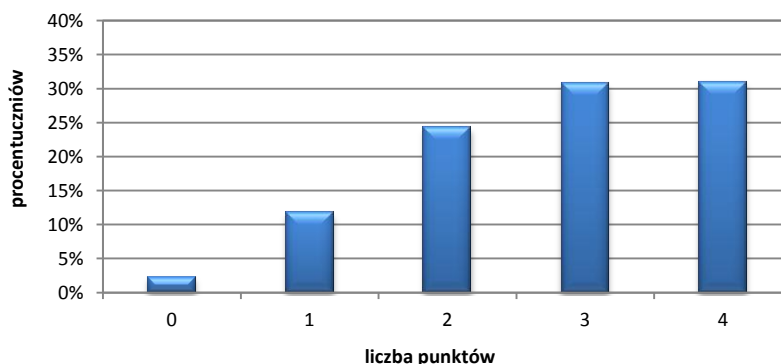
4.4. KORZYSTANIE Z INFORMACJI

Średni wynik w *korzystaniu z informacji* i w województwie podlaskim, i w warmińsko-mazurskim to 2,8 pkt, czyli 70% punktów możliwych do uzyskania. Wynik najniższy (0 pkt) otrzymało 2,3% uczniów, wynik maksymalny (4 pkt) – ponad 30% uczniów. Rozkład wyników w poszczególnych województwach przedstawiono na wykresach 4.7. i 4.8.

Wykres 4.7. Rozkład wyników w *korzystaniu z informacji* (arkusz standardowy S-1-122) – województwo podlaskie

Wykres 4.8. Rozkład wyników w *korzystaniu z informacji* (arkusz standardowy S-1-122) – województwo warmińsko-mazurskie

Umiejętność, jaką jest *korzystanie z informacji*, sprawdzono trzema zadaniami zamkniętymi i jednym zadaniem otwartym. Dotyczyły one posługiwania się źródłem informacji (tabelą i piktogramami). Opis sprawdzanych w tym przypadku czynności oraz poziom ich wykonania przedstawia tabela 4.4.

²⁰ Podstawa programowa z komentarzami. Tom 6. Edukacja matematyczna i techniczna w szkole podstawowej, gimnazjum i liceum, s.34.

Tabela 4.4. Poziom wykonania zadań z korzystania z informacji (arkusz standardowy S-1-122)

Zadanie	Sprawdzana umiejętność (z numerem standardu) Uczeń:	Sprawdzana czynność Uczeń:	Liczba punktów za zadanie	% uzyskanych punktów w województwie	
				podlaskim	warmińsko-mazurskim
8.	posługuje się źródłem informacji (4.1)	na podstawie informacji z oferty handlowej ustala minimalną liczbę uczestników wycieczki	1	57	54
9.	posługuje się źródłem informacji (4.1)	na podstawie informacji z oferty handlowej ustala warunki uzyskania najniższej ceny	1	64	62
10.	posługuje się źródłem informacji (4.1)	na podstawie informacji z oferty handlowej ustala cenę usługi	1	82	81
25.1	posługuje się źródłem informacji (4.1)	wykorzystuje informacje z piktogramów	1	81	80

Rozwiązując zadania 8. – 10., uczniowie musieli skorzystać z tabeli przedstawiającej ofertę wycieczki jednodniowej. Dobrze poradzi sobie z ustaleniem ceny usługi (zad. 10.), nieco gorzej z ustaleniem zależności pomiędzy liczbą uczestników a ceną wycieczki (zad. 8. i 9.).

W większości umiejętnie wykorzystali informacje zawarte w trzech piktogramach przedstawiających czynności niezbędne, by przygotować napój (zad. 25.1).

Oto przykład pracy ucznia, który do napisania instrukcji wykorzystał wszystkie zaprezentowane na piktogramach informacje.

Instrukcja czekolady do picia

1. Wsypujemy 8 małych łyżeczek czekolady do filiżanki.
2. Wlewamy 200 ml mleka lub wody gotowanej w temperaturze 90°C.
3. Potem mieszamy i czekamy, aż czekolada wystygnie.

Smacznego.

Poszczególne punkty tej instrukcji odpowiadają kolejnym rysunkom. Jej walorem jest to, że odwzorowano w niej porządek przedstawienia znaków w poszczególnych piktogramach. Uczeń umiejętnie wykorzystał zawarte w piktogramach informacje, właściwie nazywając czynności niezbędne, by przygotować napój, i właściwie określając ich charakter, np. Wsypujemy 8 małych łyżeczek.

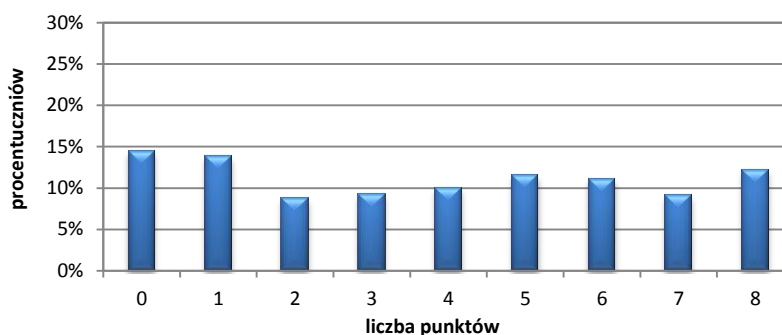
Tylko niewielka grupa szóstoklasistów pominęła w swoich instrukcjach niektóre dane z piktogramów. Najczęściej brak było informacji o naczyniu, w którym należało przygotować napój. Niektórzy uczniowie nie wykorzystywali informacji dotyczącej objętości i temperatury płynu; sporadycznie pomijano informację o liczbie łyżeczek proszku, które trzeba wsypać do naczynia, i informacje o rodzaju proszku, z którego należało przygotować napój. Niewielka część uczniów nie zauważyła informacji o tym, że piktogramy pochodzą z opakowania czekolady w proszku. Ci uczniowie proponowali w swoich instrukcjach, żeby do naczynia wsypać kakao, kawę. Niektórzy chcieli sporządzić napój jedynie z cukru.

Uczniowie na ogół potrafią korzystać z informacji. Dostrzegają logiczne zależności istniejące pomiędzy poszczególnymi elementami informacji. Potrafią odczytywać je we właściwym porządku i tak stosować, by rozwiązać stojący przed nimi problem. Większość uczniów nie ma trudności z przekładaniem języka obrazkowego na komunikatywne proste wypowiedzenia.

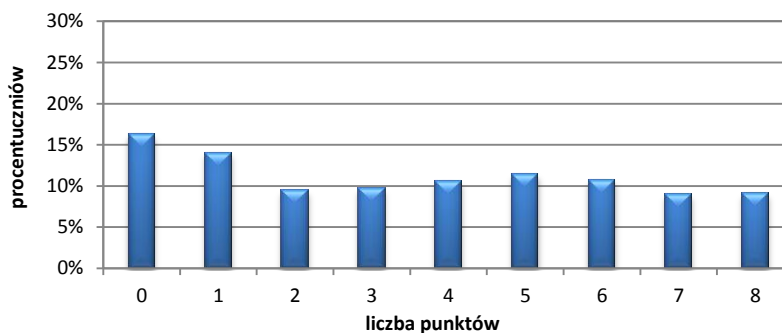
4.5. WYKORZYSTYWANIE WIEDZY W PRAKTYCE

Średni wynik w *wykorzystywaniu wiedzy w praktyce* w województwie podlaskim to 3,8 pkt, w województwie warmińsko-mazurskim – 3,6 pkt, czyli odpowiednio 48% i 45% punktów możliwych do uzyskania. Wynik zerowy otrzymało około 15% uczniów, wynik maksymalny (8 pkt) – co dziesiąty uczeń. Rozkład wyników w poszczególnych województwach przedstawiono na wykresach 4.9. i 4.10.

Wykres 4.9. Rozkład wyników w *wykorzystywaniu wiedzy w praktyce* (arkusz standardowy S-1-122) – województwo podlaskie

Wykres 4.10. Rozkład wyników w *wykorzystywaniu wiedzy w praktyce* (arkusz standardowy S-1-122) – województwo warmińsko-mazurskie

W zakresie *wykorzystywania wiedzy w praktyce* sprawdzono umiejętność wykonywania obliczeń dotyczących czasu, długości i pieniędzy. Opis sprawdzanych czynności oraz poziom ich wykonania przedstawia tabela 4.5.

Tabela 4.5. Poziom wykonania zadań z *wykorzystywania wiedzy w praktyce* (arkusz standardowy S-1-122)

Zadania	Sprawdzana umiejętność (z numerem standardu) Uczeń:	Sprawdzana czynność Uczeń:	Liczba punktów za zadanie	% uzyskanych punktów w województwie	
				podlaskim	warmińsko-mazurskim
15	wykonuje obliczenia dotyczące czasu (5.3)	oblicza czas trwania filmu	1	41	37

18	wykonuje obliczenia dotyczące długości (5.3)	wyznacza sumę długości odcinków	1	60	56
21	wykonuje obliczenia dotyczące pieniędzy (5.3)	wyznacza ceny towarów	4	53	51
23	wykonuje obliczenia dotyczące czasu (5.3)	dzieli przedział czasu na równe części	2	35	32

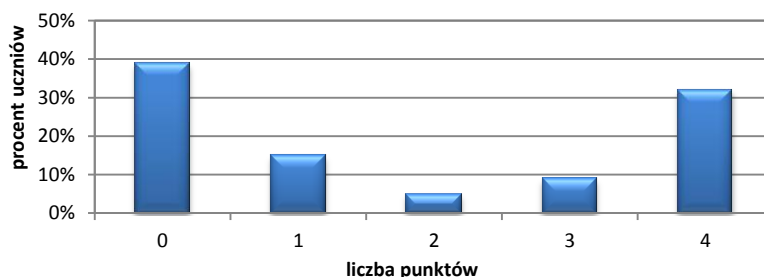
W wykorzystywaniu wiedzy w praktyce uczniowie najlepiej poradzi sobie z wyznaczeniem sumy długości odcinków (zadanie 18.). Nieco słabiej wypadło wyznaczenie cen towarów (zadanie 21.). Mniej niż 50% punktów piszący uzyskali za obliczenie czasu trwania filmu (zadanie 15.). Najtrudniejsze było dla szóstoklasistów podzielenie przedziału czasu na równe części (zadanie 23.).

Zadanie 18. pokazało trudności uczniów z wykonywaniem obliczeń na liczbach dziesiętnych. Co czwarty piszący wybrał długość $1,09\text{ m}$, co mogło być wynikiem błędu w dodawaniu $1,05\text{ m} + 0,4\text{ m}$ lub w mnożeniu $2 \cdot 0,2\text{ m}$ (jeśli uczeń uznał, że jest to $0,04\text{ m}$).

Stosunkowo wysoka wybieralność odpowiedzi 106 minut w zadaniu 15. (prawie 30% wskazań) świadczyć może o pobieżnym przeczytaniu zadania i poprawnym obliczeniu upływu czasu od rozpoczęcia do zakończenia filmu bez odliczenia przerw na reklamy.

Umiejętność wykonywania obliczeń dotyczących pieniędzy badana była zadaniem otwartym rozszerzonej odpowiedzi²¹. Za rozwiązanie tego zadania uczeń mógł otrzymać 4 punkty. Na wykresie 4.11. przedstawiono rozkład wyników uzyskanych przez szóstoklasistów za to zadanie.

Wykres 4.11. Rozkład wyników za zadanie 21. (arkusz standardowy S-1-122)

Ponad połowa²² piszących przedstawiła sposób wyznaczenia cen obu artykułów, długopisu i zeszytu, uzyskując od 2 do 4 punktów w zależności od poprawności rachunkowej: uczeń otrzymywał 4 punkty, jeśli bezbłędnie obliczył obie ceny, 3 punkty, jeśli tylko jedna cena była obliczona poprawnie, lub 2 punkty, jeśli błędy rachunkowe wystąpiły przy wyznaczaniu cen obu artykułów.

Uczniowie najczęściej stosowali sposób przedstawiony w kluczu punktowania zadania jako przykład 1., chociaż zwykle uczniowie nie komentowali wykonywanych obliczeń:

3 długopisy kosztują razem
 $(61,60 - 52,00)\text{ zł}$, czyli $9,60\text{ zł}$
 Jeden długopis kosztuje
 $9,60\text{ zł} : 3$, czyli $3,20\text{ zł}$
 5 długopisów kosztuje
 $5 \cdot 3,20\text{ zł} = 16\text{ zł}$
 8 zeszytów kosztuje

²¹ Treść zadania 21.: Za 8 jednakowych zeszytów i 5 jednakowych długopisów Marek zapłacił 52 zł. Gdyby kupił o 3 długopisy więcej, to zapłaciłby 61,60 zł. Ile kosztuje jeden długopis, a ile jeden zeszyt?

²² Wielkość oszacowana na podstawie analizy 860 prac.

(52,00 – 16,00) zł czyli 36,00 zł

Jeden zeszyt kosztuje

36,00 zł : 8, czyli 4,50 zł

Odp.: Zeszyt kosztuje 4,50 zł, a długopis 3,20 zł.

Prawie co dziesiąty uczeń opuścił to zadanie. Spośród pozostałych piszących, którzy otrzymali 0 punktów, wielu wykonało odejmowanie $61,60 - 52,00$, jednak nie można było tego uznać za istotny postęp w rozwiązaniu. Tym bardziej, że pojawiały się rozwiązania świadczące o tym, że ten pierwszy krok był wykonany nieświadomie, np.

$$61,60 - 52,00 = 9,60$$

$$52 : 5 = 14$$

Odpowiedź: Jeden długopis kosztował 9,60 zł, a jeden zeszyt 14 zł.

Większość rozwiązań zerowych zawierała przypadkowe obliczenia, np.

$$8 + 5 = 13$$

$$52 : 13 = 4$$

Odpowiedź: Jeden długopis kosztował 4 zł, a jeden zeszyt też 4 zł.

$$52 : 8 = 6,50$$

$$52 : 5 = 10,40$$

Odpowiedź: Jeden długopis kosztował 10,40 zł, a jeden zeszyt 6,50 zł.

Z analizy prac uczniowskich wynika, że słabą stroną wielu piszących jest wykonywanie obliczeń pamięciowych i stosowanie algorytmów działań pisemnych. Na podstawie wyników sprawdzianu nie można oszacować skali tego problemu, jednak warto odnotować, że poniższe przykłady zostały wzięte z losowej próbki 25 prac.

$$\begin{array}{r} 1 \\ 61,60 \\ + 52 \\ \hline 62,12 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 61,50 \\ \cdot 52 \\ \hline 127,52 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 510 \\ 8 \times 60 \\ \hline 57 \\ 260 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 1 \quad 1 \\ 189 \\ \times 52 \\ \hline 378 \\ + 955 \\ \hline 1333 \end{array}$$

$$52 - 61,60 = 11,00$$

Zapisz wszystkie obliczenia.

$$52 + 9,40 = 61,60$$

Gdyby kupił o 3 długopisy więcej, to zapłaciłby 61,60 zł. Ile kosztuje jeden długopis, a ile jeden zeszyt?

Zapisz wszystkie obliczenia.

Odpowiedź: Długopis kosztuje 2,96 a zeszyt 4,71

Najtrudniejsze w tym roku spośród zadań sprawdzających umiejętność *wykorzystywania wiedzy w praktyce* było zadanie krótkiej odpowiedzi (zadanie 23.²³), w którym uczeń wykonywał obliczenia dotyczące czasu i zamieniał jednostki czasu. Niespełna 30% uczniów uzyskało maksymalny wynik za to zadanie, czyli 2 punkty. Nieco ponad 12% piszących uzyskało 1 punkt za poprawne podzielenie przedziału czasu na równe części lub za poprawne przeliczenia minut na sekundy. Frakcja opuszczeń tego zadania przekroczyła 40%²⁴.

Uczniowie najczęściej rozwiązywali zadanie sposobem przedstawionym w kluczu punktowania jako przykład 1.:

$$15 \text{ min} = 15 \cdot 60 \text{ s} = 900 \text{ s}$$

$$900 : 25 = 36$$

Zdecydowanie rzadziej rozpoczynali rozwiązanie zadania od wykonania dzielenia:

$$15 : 25 = 0,6$$

$$0,6 \text{ min} = 0,6 \cdot 60 \text{ s} = 36 \text{ s}$$

Sporadycznie uczniowie przedstawiali inne rozwiązania:

<p>50 stron → 30 min 100 stron → 1 h 10 stron → 6 min = 360 s 1 strona → 36 s</p>
<p>5 stron → 3 min = 180 s 1 strona → 180 : 5 = 36 s</p>

Najczęstszym błędnym rozwiązaniem było wykonanie dzielenia $25 : 15$, rzadziej uczniowie wykonywali mnożenie tych liczb $25 \cdot 15$, a także dodawanie $25 + 15$ i odejmowanie $25 - 15$. To nie są właściwe modele matematyczne dla sytuacji przedstawionej w zadaniu. Uczniowie, którzy wybrali dzielenie, uznali, że powinno się dzielić liczbę większą przez mniejszą. Taka strategia mogła zakończyć się sukcesem, gdyby uczeń zaczął od zamiany jednostek.

Zadanie 23., podobnie jak zadanie 21., ujawniło trudności uczniów z wykonywaniem obliczeń.

²³ Treść zadania 23.: Skanowanie 25 stron trwało 15 minut. Ile sekund zajęło średnio skanowanie jednej strony?

²⁴ Oszacowano na podstawie 860 prac.

Może warto w tym miejscu ponownie zacytować fragment nowej podstawy programowej z matematyki dla II etapu edukacyjnego:

Zadaniem szkoły jest podwyższenie poziomu umiejętności matematycznych uczniów. Należy zwrócić uwagę na następujące kwestie: [...]

2) *znajomość algorytmów działań pisemnych jest konieczna [...]*

3) *umiejętność wykonywania działań pamięciowych ułatwia orientację w świecie liczb [...]*²⁵.

4.6. REFLEKSJE EGZAMINATORÓW

NAJWAŻNIEJSZA CZĘŚĆ DZIECIĘCEGO ŚWIATA – RODZINA

Barbara Ewa Grabińska

Autorka jest nauczycielką języka polskiego w Szkole Podstawowej nr 1 w Węgorzewie

Arkusze zastosowany na sprawdzianie w 2012 roku zawierał polecenie napisania opowiadania o tym, jak ktoś zrobił miłą niespodziankę swoim domownikom. Jak polecenie to zostało zrealizowane przez uczniów?

Najczęstszą niespodzianką przygotowywaną przez domowników, o której pisały dzieci w swoich opowiadaniach, było posprzątanie mieszkania, rzadziej domu. Okazją, która do tego skłaniała, były zwykle urodziny kogoś bliskiego: rodziców, rodzeństwa, dziadków. Czasem była to rocznica ślubu rodziców. Na ogół chodziło o to, aby zrobić coś, co zaskoczy domowników, sprawi, że jakiś dzień stanie się wyjątkowy. Przyznaję, że zastanawiało mnie, czy tak często wyrażana w opowiadaniach chęć robienia domowych porządków wynikała z potrzeby dzieci sprawienia niespodzianki bliskim, czy raczej z poczucia winy, że nie sprząta się na co dzień, nie pomaga się w codziennych obowiązkach.

Przy okazji lektury opowiadań pojawia się również pytanie: co uczniom sprawia radość? Okazuje się, że często jest to samodzielnie przygotowany tort, ciasto, sałatka. Tego rodzaju odpowiedzi nieco zaskakują – czyżbyśmy byli tak niezamożnym społeczeństwem, że na smaczne, w naszym mniemaniu luksusowe, jedzenie możemy pozwolić sobie tylko przy specjalnej okazji? Bywa, że rodzinnemu świętowaniu towarzyszy wspólna modlitwa, pójście do kościoła, zamówienie mszy świętej w intencji jubilatów. Jeden z uczniów napisał, że do kościoła zaniósł okazałe zboże, które udało mu się wyhodować. Pojawiające się wypowiedzi dotyczące sfery religijnej mają szczerzy autentyczny charakter i świadczą o prostocie serca wypowiadających się młodych ludzi.

W kilku sprawdzanych przeze mnie pracach niespodzianką sprawioną domownikom stawała się rodzinna wyprawa do kina lub do ciotki w innym mieście. Radość wynikała wówczas z bycia razem, bo w codziennym pośpiechu wspólne spędzanie czasu zdarza się bardzo rzadko.

A na kogo możemy liczyć w razie kłopotów? Zwykle na babcię, dziadka, ciocię, wujka, rodzeństwo. W szczególnej chwili nas nie zawiodą, pomogą, poświęcą czas, bez wahania pożyczą pieniądze.

W opowiadaniach pojawiał się jeszcze jeden wątek: przyjazd babci zza granicy. Babcię trudno czasem poznać, bo jest zadbana, nowoczesna, odchudzona. Cieszymy się z jej przyjazdu, a prezenty nie są najistotniejsze. Ważne jest spotkanie, rozmowa, bycie ze sobą. Lektura kilkudziesięciu opowiadań prowadzi mnie do wniosku, że najważniejszą częścią świata dziecka, wartością nie do przecenienia, jest rodzina.

²⁵ Podstawa programowa z komentarzami. Tom 6. Edukacja matematyczna i techniczna w szkole podstawowej, gimnazjum i liceum, s.34.

PRZYGOTUJ NIESPODZIANKĘ, A POWIEM CI, KIM JESTEŚ...

Jolanta Walenciej

Autorka jest nauczycielką języka polskiego w Szkole Podstawowej w Olszewie

Najpopularniejszą niespodzianką wymienianą w uczniowskich opowiadaniach było sprzątanie domu. Odbywało się najczęściej pod nieobecność rodziców. Dzieci przeważnie wycierały kurze, myły naczynia, czasami podłogi, odkurzały. Jeden z uczniów napisał: *Wysprzątałem dom od deski do deski*. Kiedy rodzice wracali z pracy, nie wierzyli własnym oczom: *Janku, i ty to sam zrobiłeś? Niemożliwe?* Wykonawca czynności, a jednocześnie pomysłodawca niespodzianki był z siebie dumny. Niejednokrotnie otrzymywał od rodziców nagrodę.

Czytając takie prace, zastanawiałam się, czy w obecnych czasach dzieci nie mają żadnych obowiązków domowych. Dlaczego większość rodziców uważa za wyjątkowe zachowanie, które w naturalny sposób przygotowuje młodego człowieka do życia w społeczeństwie, i które powinno być normalne? Trudno oprzeć się rozważaniom o tym, czy przyczyny takiej sytuacji wynikają z lenistwa dzieci, czy też nadopiekuńczości rodziców.

W niektórych pracach uczniowie podkreślali, że chcieli, aby mama była zadowolona, kiedy wróci zmęczona z pracy. Z jednej strony cieszy to, że dziecko chce matce pomóc i sprawić jej przyjemność, ale z drugiej strony martwi rodzące się pytanie: *Dlaczego takie zachowanie jest tak wyjątkowe, niezwykle?*

Kilkoro uczniów wzbogaciło treści dotyczące sprzątania domu o opis przygotowania jakiegoś posiłku i dekoracji (np. balony, serpentyny). Zaskakująca była znajomość przepisów kulinarnych. Być może dzieci często same przyrządzają posiłki lub pomagają w ich przygotowaniu?

Kilka razy w pracach pojawiła się tematyka rodzinnego spędzania wolnego czasu, np. w czasie wakacyjnych wyjazdów czy wspólnych wyjść do kina. Niespodziankami bywały także nieplanowane przyjazdy bliskich (głównie z zagranicy) i prezenty otrzymywane z tej okazji. W takich wypracowaniach *czuje się* tęsknotę dzieci za rodzicami. Wynika z nich, że dorośli poświęcają się głównie pracy (niektórzy pracują za granicą), wiele godzin przebywają poza domem, a ich pociechy marzą, aby rodzina więcej czasu spędzała wspólnie. Radość próbują znaleźć w prezentach otrzymywanych od dorosłych, którzy w ten sposób chcą pokazać, że dzieci są dla nich ważne.

Podobną wymowę ma poruszany w niektórych opowiadaniach problem posiadania zwierzęcia w domu. Dzieci chcą mieć kogoś bliskiego, chcą się nim opiekować i obdarzać uczuciami, nie chcą być samotne.

Treść jednej pracy zaskoczyła mnie wrażliwością jej autora, który przeżył naprawdę niezwykłą niespodziankę – brat pracujący za granicą przeznaczył duże środki finansowe na pokrycie kosztów operacji ciężko chorej siostry.

Wśród sprawdzanych przeze mnie prac pojawiały się i takie, w których niespodzianki miały związek z urodzinami, imieninami, rocznicami. Treść takich prac często ograniczała się do opisu oczekiwania na prezenty. Narrator przeważnie opowiadał o swoich oczekiwaniach, ujawniał swój materializm, interesowną postawę.

Czytałam także kilka prac, w których niespodzianki miały charakter nietypowy. W takich wypowiedziach niespodzianka była pomocą w *oczyszczeniu* złej atmosfery w domu, rodzinie (kłótnie między członkami rodziny); polegała na zmianie niewłaściwego zachowania (*bałaganiarz* zaskakuje wszystkich zrobieniem porządku w swoim pokoju); wiązała się z obiecaną *za coś* (np. za pójście na szczepionkę) nagrodą; wynikała z odwdzięczenia się *za coś* (np. za poprawienie humoru, przygotowanie śniadania).

Wszystkie opisywane przez dzieci niespodzianki były miłe i sprawiały radość zarówno ich twórcom, jak i odbiorcom.

ŚWIAT WARTOŚCI DZIECKA WYRAŻONY W UCZNIOWSKICH OPOWIADANIACH

Iza Biały

Autorka jest nauczycielką języka polskiego w Zespole Szkół Kształtowania Środowiska i Agrobiznesu w Giżycku

Pojęcie wartości jest wieloznaczne i może być różnorodnie interpretowane. J. Szczepański na przykład wartością określa *dowolny przedmiot materialny lub idealny, ideę lub instytucję, przedmiot rzeczywisty lub wyimaginowany, w stosunku do którego jednostki lub zbiorowości przyjmują postawę szacunku, przypisują mu ważną rolę w swoim życiu*²⁶. Wartości odgrywają rolę regulatorów ludzkich dążeń i postępowań. Wytarczają kierunki kształcenia i wychowania człowieka. Wyznaczają poziom jego aspiracji życiowych. W końcu są wyznacznikami światopoglądu.

Na podstawie analizy prac uczniów ze sprawdzianu w klasie szóstej szkoły podstawowej przeprowadzonego w kwietniu 2012 r. można dokonać próby określenia i oceny systemu wartości preferowanego przez młodych ludzi, którzy przystąpili do sprawdzianu. Najczęściej wymieniane są wartości afiliacyjne związane z posiadaniem szczęśliwej rodziny i serdecznych przyjaciół. Wartości bytowe łączone są zwykle z aspiracjami materialnymi – potrzebą posiadania, np. wymarzonego zwierzątka, nowego domu, roweru, komputera, PSP. Najrzadziej zaś wymieniane są wartości związane z chęcią ciekawego, kulturalnego spędzania czasu.

Najczęściej wymienianą przez uczniów sytuacją świadczącą o realizowaniu przez nich wartości społecznych jest pomoc członkom rodziny w wypełnianiu domowych obowiązków lub wyręczanie ich w określonych pracach. Zastanawiający jest w tym przypadku fakt, że młodzi ludzie sprzątanie pokoju, mieszkania, odkurzanie, zmywanie itp. traktują jako wyjątkową sytuację, która ma im zaskoczyć domowników. W niektórych przypadkach sprzątanie czy gotowanie staje się też formą *zapracowania* na zmniejszenie czy odwołanie kary (*szlabanu*). Świadczyć to może o tym, że poczucie obowiązku u wielu uczniów nie zostało dostatecznie wykształcone, a właściwy podział ról w ich rodzinie nie jest regułą. Zdecydowana większość autorów prac poruszających ten temat wykazywała większą wrażliwość społeczną dopiero w momencie wyraźnego kryzysu w rodzinie (takiego jak np. kłótnia) czy zmęczenia fizycznego rodziców (najczęściej mamy).

W wielu pracach pojawiały się odniesienia do więzi rodzinnych. Autorzy opowiadań podkreślali, jak ważne są dla nich relacje z członkami bliższej i dalszej rodziny. Odwiedziny rzadko widywanych kuzynów, krewnych stają się źródłem bardzo miłych przeżyć (nie tylko ze względu na otrzymywane prezenty). Na uwagę zasługuje także fakt – podkreślany przez uczniów – że są świadomi tego, że mogą zawsze liczyć na pomoc swoich bliskich, krewnych, dziadków, wujków, starszego rodzeństwa. Ważne są dla nich także rocznice i święta rodzinne, tj. urodziny, imieniny, rocznice ślubu czy nawet wprowadzenie się do nowego domu. W kilku opowiadaniach poruszono temat pracy za granicą któregoś z członków najbliższej rodziny. Smutek z powodu rozstania i radość z niespodziewanych powrotów świadczą o dużym poczuciu wartości więzi rodzinnych.

Bardzo często poruszano temat gotowania i spożywania posiłków. Schabowy z ziemniakami, mielone, a na deser ciasto lub babeczki to powód do radości dla wielu autorów prac. To cel i zasada, które określają godne uczczenie rodzinnego święta, przyjęcia gości, sąsiadów czy odwdzięczenia się komuś za coś.

Zaspokajanie potrzeb materialnych stanowi dla wielu uczniów wyznacznik szczęścia osobistego lub rodzinnego. Nowy rower, PSP, ubrania, gry komputerowe, upragnione zwierzątko to najczęściej wymieniane desygnaty zrealizowanych prezentów urodzinowych dzieci. Mamy obdarowywane są najczęściej kwiatami, koralami i ciastem. Na tatę zazwyczaj czeka tort.

²⁶ Z. Lubowicz, G. Pańtak, *Młodzież o sobie i swojej przyszłości*, Warszawa 1988, s.11.

Cechą wspólną większości prac jest duża świadomość wartości postrzeganych przez młodych ludzi jako ważne i przyjemne. Sporadycznie zdarzyło się, że uczniowie uważali zrobienie komuś przykrości (*kawału*) czy straszenie (np. babci) za pozytywną rzecz. Trudno ocenić, na ile przedstawienie tego rodzaju historii w opowiadaniach odzwierciedla rzeczywisty system wartości młodych dowcipnisiów. W wielu pracach można było zauważyć, że ich autorzy rozumieją, które wartości i zachowania są dobre i oczekiwane, ale nie mają pojęcia o sposobie ich realizowania w praktyce. Na przykład opowiadają, jak w ciągu 2-3 godzin sprzątają cały dom; odkurzają, ścierają kurze, zmywają, idą po zakupy, gotują obiad, przygotowują deser, nakrywają do stołu. Zdążą jeszcze kupić prezenty i zerwać kwiaty dla mamy. Martwić może także fakt, że tylko nieliczni uczniowie czerpią przyjemność z obcowania z kulturą, sztuką. Cieszy ich możliwość zwiedzania innego miasta, kraju, wyjazd do kina, teatru czy choćby do wesołego miasteczka. Jednak zdecydowana większość ogranicza się do wykonywania prac domowych lub polowych oraz świętowania z okazji różnych uroczystości (głównie przez jedzenie).

Z analizowanych podczas pracy zespołu opowiadań uczniowskich wynika, że świat wartości bardzo młodych ludzi nie jest ostatecznie ukształtowany. Na jego obraz wpływa środowisko, z którego pochodzą (wiejskie – w przypadku analizowanych przeze mnie prac), rodzina, relacje panujące między jej członkami, przyjaciele i koledzy, aspiracje życiowe (kim będę w przyszłości, co dobrego zrobię), autorytety (najczęściej rodziców, cici lub wujka, starszego rodzeństwa), a także religia.

WOLĄ DAWAĆ NIŻ BRAĆ

Anna Ciesielska

Autorka jest nauczycielką języka polskiego w Szkole Podstawowej w Olsztynku

Stres, 60 minut na pokazanie świata, co potrafi policzyć, zrozumieć, napisać... I niestety 10 – 15 minut na zredagowanie sensownego (najlepiej barwnego) opowiadania na temat niespodzianki. Chaos myśli, drżące, spocone dłonie i nagle słowa, które zaczynają płynąć jak potok (oby zalały chociaż 12 linijek).

Tak w wielkim skrócie przedstawia się problem napisania opowiadania, na podstawie którego nam, egzaminatorom, przychodzi oceniać młodych ludzi, poznawać umiejętności, a nawet ich osobowość oraz świat wartości. Z uwagi na okoliczności wymienione wyżej, trudno traktować prace uczniowskie jako jedyne źródło wiedzy o ich umiejętnościach i postawach, jednak z drugiej strony prace pisane w zawrotnym tempie, pod wpływem emocji i pierwszych skojarzeń zestresowanych szóstoklasistów, wiele mogą o nich powiedzieć.

Najczęściej niespodzianki robił autor opowiadania swoim rodzicom bądź rodzeństwu (nierzadko z pomocą członka rodziny czy kolegi). Dotyczyły one spraw codziennych – posprzątania mieszkania, przygotowania imprezy imieninowej, rocznicy ślubu. Bohater angażował się w przygotowania, działał z wielkim zapałem i czerpał satysfakcję z reakcji obdarowanych. Czasem ktoś wygrywał los na loterii i wówczas zapraszał rodzinę do restauracji czy do kina. Zdecydowanie rzadziej to autor opowiadania był miło zaskakiwany zwierzątkiem, które otrzymał od rodziców, wyjazdem, pomocą w trudnej sytuacji.

Niezatarte wrażenie zrobiła na mnie praca ucznia, który pisał w obrazowy i przejmujący sposób o nawale obowiązków domowych i szkolnych, obciążeniu stresem egzaminacyjnym. Niespodziankę sprawili mu domownicy, wyręczając go w posprzątaniu pokoju i wyprowadzeniu psa. Sposób, w jaki pisał o rodzinie, był niezwykle ciepły i pełen miłości.

Po lekturze wielu prac dochodzę do wniosku, że trzynastolatek to osoba wrażliwa, silnie związana z rodziną i życzliwie nastawiona do otoczenia. W pracach, które sprawdzałam, na ogół nikt nie pisał o niespodziankach niemiłych. Czasem sprawiano je kolegom, a nawet sąsiadom (choć temat sugerował wyraźnie inne rozwiązania). Szóstoklasista z pewnością nie jest materialistą – bohaterowie czytanych przez mnie opowiadań nie byli zasypywani drogimi prezentami. Niespodzianką najczęściej spełniano po prostu czyjeś marzenia.

Jaki zatem obraz świata wartości wyłania się z uczniowskich opowiadań? Taki, którego wartość ukazujemy uczniom niemal na każdej lekcji języka polskiego. Młodzi ludzie na pierwszym miejscu stawiają rodzinę, przyjaźń, miłość, więzi międzyludzkie. Z łatwością odróżniają dobro od zła. Wbrew pozorom od komputera ważniejsze są dla nich miłe chwile spędzane w gronie najbliższych, uśmiech na twarzach rodziców oraz zwierzątko, którym mogą się opiekować. Cenią także zdrowie i uwielbiają podróże. Wolą dawać niż brać.

Wychowaliśmy mądrych młodych ludzi. Szkoda, że większość z nich *nie mieści się* w limicie błędów ortograficznych i interpunkcyjnych. Ale przecież nie liczba popełnionych błędów ortograficznych świadczy o wartości człowieka!

PRZYCZYNY ZAKŁÓCENIA KOMUNIKATYWNOŚCI W PRACACH UCZNIOWSKICH NA SPRAWDZIANIE W 2012 ROKU

Ewa Kiryła

Autorka jest nauczycielką języka polskiego w Zespole Szkół w Kolnie

Kształcenie umiejętności budowania spójnych, logicznie uporządkowanych, poprawnych pod względem językowym, stylistycznym i ortograficznym wypowiedzi nie jest rzeczą łatwą. Przypominam, że – zgodnie z nową podstawą programową II etapu egzaminacyjnego – uczniowie powinni umieć napisać: opowiadanie z dialogiem (twórcze i odtwórcze), pamiętnik i dziennik (pisane z perspektywy bohatera literackiego lub własnej), list oficjalny, proste sprawozdanie, opis postaci, przedmiotu, krajobrazu, ogłoszenie, zaproszenie, notatkę. Standardy (obowiązujące jeszcze w nowym roku szkolnym klasy: V, VI) również obejmują te formy wypowiedzi. Spodziewać się ich możemy na sprawdzianie po VI klasie.

Niewątpliwie sprawdzanie tegorocznych opowiadań (*Napisz opowiadanie o tym, jak ktoś zrobił miłą niespodziankę domownikom*) utwierdziło mnie w przekonaniu, że z formami wypowiedzi pisemnej (wymienionymi szczegółowo w podstawie programowej) należy zapoznawać uczniów w klasie IV, a nabywane umiejętności doskonalić w klasach: V, VI. Na początku pracy warto chyba poświęcić lekcję (lub chociaż jej części) na przygotowanie naszych podopiecznych do napisania wypracowania, aby nie słyszeć potem powtarzającego się pytania: *Jak zacząć?*. Trzeba zapobiec sytuacji, w której uczeń, zamiast redagowania tekstu spójnego pod względem logicznym i składniowym, będzie rozpaczliwie liczył zdania, powiększał marginesy lub będąc już w całkowitej rozpacz, ściągnie wypracowanie z Internetu czy przepisze z bryku pt. *100 gotowych wypracowań*. Należy też zastanowić się, z czego wynikają zakłócenia komunikatywności w pracach uczniowskich i jak takich zakłóceń unikać. Kontakt z uczniowskimi *wytworami wyobraźni* jest dla wszystkich egzaminatorów – polonistów kopalnią wiedzy na temat błędów, które popełniamy, ucząc (w tym przypadku umiejętności zredagowania opowiadania zgodnego z tematem sformułowanym w poleceniu).

Niezrozumienie tematu to jedna z ważniejszych przyczyn zakłóceń komunikatywności w pracach. Temat sformułowany w poleceniu wyraźnie dotyczył konieczności snucia opowieści o przygotowaniu niespodzianki oraz o szeregu zdarzeń, których była ona wynikiem. Tymczasem w wielu opowiadaniach mieliśmy do czynienia z faktem dokonany: *Ktoś Komuś zrobił niespodziankę*. Ta natomiast była początkiem jakiejś przygody, w której brali udział domownicy. Niespodzianka, przedstawiana w tegorocznych wypracowaniach uczniowskich, stawała się czasami przyczyną tsunami emocji domowników, a praca – swoją treścią i stylistyką – bardziej przypominała opis przeżyć wewnętrznych niż opowiadanie. Wyraźnie widać, że uczniowie często rozmijali się z tematem pracy. Uczniów należy więc *oswajać* z różnorodnymi tematami wypracowań, uczyć ich interpretacji, aby uzyskiwali więcej punktów za realizację tematu.

Szóstoklasistom, mimo rozwiniętego już w tym wieku myślenia abstrakcyjnego, wiele problemów sprawia wykorzystywanie w opowiadaniu retrospekcji. Duża część uczniów zaczynała swoją opowieść od *nie spodzianki*, następnie – zatrzymując fabułę w miejscu

– opisywała ciąg zdarzeń, który do niej doprowadził. Potem następował opis reakcji obdarowanych (lub obserwatorów zdarzenia) i powrót do wspomnień dotyczących przygotowywania. Daje się również zauważyć brak konsekwencji czasowej w snuciu opowieści. Nieudane *zabiegi* kompozycyjne prowadziły do ogólnego chaosu oraz zakłócenia komunikatywności w pracach. Podczas doskonalenia umiejętności redagowania różnorodnych form wypowiedzi należy zwrócić uczniom uwagę na potrzebę konsekwentnego budowania narracji w jednym czasie i zachęcać, aby ich opowiadania były urozmaicane dialogiem (niewielu uczniów zdecydowało się na tego rodzaju zabieg), elementami barwnych opisów. Retrospekcję pozostawmy wytrawnym pisarzom.

Ważnym problemem – bardzo niepokojącym – jest nieumiejętność odróżnienia czegoś miłego (tu: niespodzianka) od niemiłego. Tematem prac uczniowskich były na przykład takie niespodzianki, jak: wykupienie lodówki ze składowiska złomu (trzeba było oddać, bo nie zadziałała mimo transportu ekskluzywnym autem), wysmarowanie klamek całego domu klejem Kropelka, oblanie kogoś wiadrzem wody w Poniedziałek Wielkanocny, przygotowanie kolacji z przeterminowanych składników (*śmiechu było co niemiara*), podpalenie choinki w czasie Wigilii. Autorom tych prac nie zabrakło wyobraźni, ale w wirze tworzenia zapomnieli o empatii. Łatwo zrozumieć i ocenić pracę, która od początku do końca opowiada o przygotowaniu niemiłej niespodzianki. Gorzej – jeśli o b i e niespodzianki: miła i niemiła przeplatały się nawzajem. Odbiorca musiał wyłożyć uwagę i użyć swojej intuicji, aby rozstrzygnąć, czy uznać za niespodziankę niespodziewane podpalenie choinki, czy może przygotowywanie wieczerzy wigilijnej przez domowników. Aby uniknąć takich sytuacji, dobrze byłoby nauczyć naszych podopiecznych oceniania postępowania bohaterów literackich czy postaci historycznych w kontekście dobra i zła.

Wiele prac uczniowskich cechował brak spójności, co również zakłócało ich komunikatywność. Uczniowie mieli problemy z przelewaniem myśli na papier. Nie potrafili poprawnie *zamykać* myśli w obrębie zdania. Konstruowali zbyt długie wypowiedzenia, a to powodowało brak logiczności. Ubogi zasób słów (liczne powtórzenia), nadużycie kolokwializmów były przyczyną dużej liczby błędów językowych.

Sądzę, że wnioski, jakie nasunęły się podczas sprawdzania, i zdobyte w czasie pracy w zespole doświadczenia należy przełożyć na swoją codzienną pracę. To spowoduje, że pisemne wypowiedzi naszych uczniów będą bardziej komunikatywne. Nie stanie się to na pewno już jutro, ale konsekwencja i systematyczność w działaniu potrafią zdziałać cuda, zresztą... *Nie od razu Kraków zbudowano!*

BLASKI I CIENIE PRACY MATEMATYKA

Janina Markowska-Wróbel

Autorka jest nauczycielką matematyki w Szkole Podstawowej Nr 7 w Giżycku

Jestem egzaminatorem i wielokrotnie sprawdzałam prace uczniów piszących sprawdzian po szkole podstawowej. Cieszę się, że powstało narzędzie do diagnozowania osiągnięć uczniów na koniec drugiego etapu kształcenia, które dostarcza informacji nie tylko na temat jakości mojej pracy, ale również porównania jej z pracą moich koleżanek. Dzięki temu mamy możliwość określenia swoich mocnych i słabych stron. Jako egzaminator mam okazję nie tylko poznać różne sposoby rozwiązań uczniowskich zadań otwartych, ale również przeanalizować błędy najczęściej popełniane. W mojej szkole pełnię funkcję przewodniczącej zespołu matematyczno-przyrodniczego. Nieodzownym elementem pracy zespołu jest podniesienie jakości pracy szkoły. Wnioski ze sprawdzianu omawiamy szczegółowo podczas posiedzeń zespołu.

Pomimo długiego już stażu pracy stale myślę o doborze prezentowanych uczniom treści nauczania i poszukuję właściwych metod pracy z uczniem. Zależy mi na rozwijaniu intuicji, wyobraźni i myślenia uczniów. Staram się pobudzać uczniów do samodzielnego poszukiwania odpowiedzi na problemy. Mam świadomość jednak, że każdy uczeń musi mieć

odpowiedni zasób wiedzy i umiejętności, aby się nimi posługiwać. Przez cały czas próbuję aktywizować uczniów, aby kształtować w nich postawy twórcze. Nagradzam dodatkowe sposoby rozwiązań zadań omawianych podczas lekcji. Często uczniowie zaskakują mnie swoją pomysłowością, a wypowiedź jednego ucznia uruchamia lawinę skojarzeń u innych. Takie zachowania cieszą nauczyciela. Wdrażam również uczniów do samokontroli na każdym etapie rozwiązania zadania.

Z mojej inicjatywy uczniowie klas IV-VI w naszej szkole piszą po każdym dziale matematyki krótkie sprawdziany dotyczące czytania ze zrozumieniem. Odpowiedzi do zadań kodują na specjalnych kartach odpowiedzi w sposób identyczny jak na sprawdzianie zewnętrznym. Uczniowie szybko odkrywają techniki rozwiązywania zadań zamkniętych i nie „otwierają” niepotrzebnie każdego zadania. Wiedzą, że jest to pracochłonne. Testy to ulubione przez uczniów narzędzie, z którym większość nie ma problemów.

A zadania otwarte?

Analizując rozwiązania zadań otwartych po sprawdzianie w klasie szóstej, po raz kolejny doszłam do wniosku, że wiele jest jeszcze do zrobienia w tym obszarze. Rozwiązać zadanie otwarte – to sprostać pewnemu wyzwaniu, co jest możliwe po dokonaniu dokładnej analizy zadania. Uczniowie nie opisują danych i nie wykonują rysunków, które ułatwiłyby rozwiązanie zadania. Zapisują jedynie działania, czasami przypadkowe, które świadczą o tym, że uczeń nie wie, co liczy. Widząc dwie liczby i wiedząc, że należy wykonać dzielenie, często dzielą większą przez mniejszą, nie zwracając uwagi na występujące miana.

W tym roku na sprawdzianie pojawiło się zadanie, które wymagało od uczniów wyobraźni przestrzennej. Na podstawie rysunku i opisu należało odpowiedzieć na dwa (wydawałby się nieskomplikowane) pytania. A jednak... Pomalowanie na dwa kolory ścian sześcianu i dodatkowo podział na mniejsze sześciany zaburzyły wyobrażenie sytuacji.

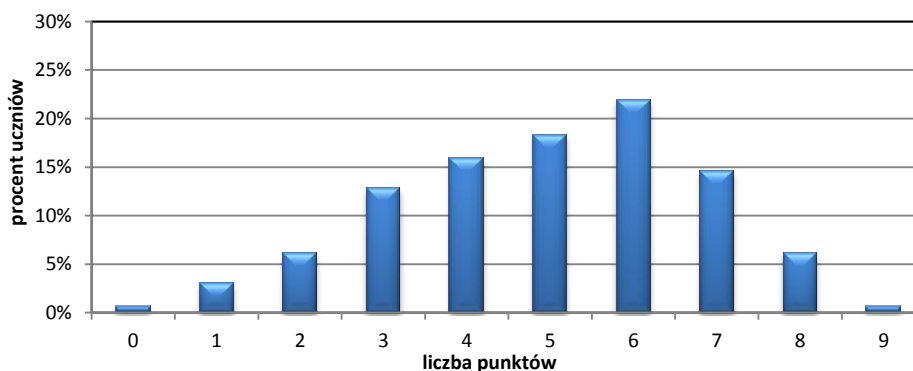
Wykonywanie obowiązków egzaminatora za każdym razem pobudza mnie do refleksji, mobilizuje do działania na rzecz rozwijania myślenia matematycznego uczniów, które z kolei wpływa na średni wynik szkoły ze sprawdzianu.

5. SZCZEGÓLWE WYNIKI UCZNIÓW W POSZCZEGÓLNYCH OBSZARACH UMIEJĘTNOŚCI – ARKUSZ NIESTANDARDOWY (S-8-122)

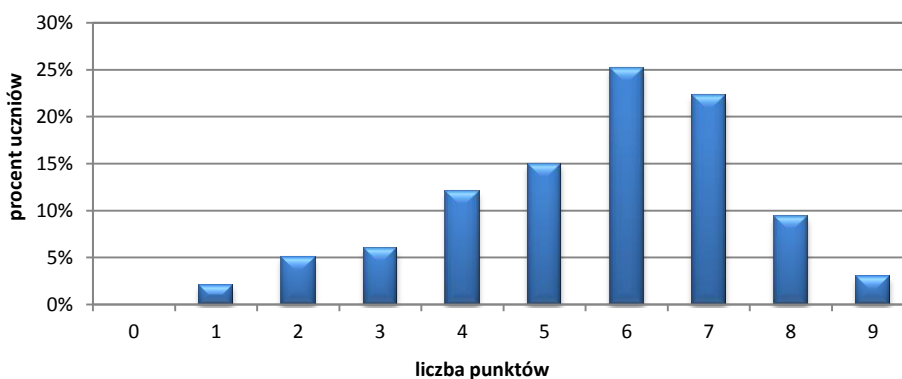
5.1. CZYTANIE

Za poprawne rozwiązanie zadań w tym obszarze umiejętności szóstoklasista mógł otrzymać 9 punktów. Średni wynik w czytaniu w województwie podlaskim to 5 pkt, w województwie warmińsko-mazurskim – 5,6 pkt, czyli odpowiednio 55% i 62% punktów możliwych do uzyskania. Wynik najwyższy (9 pkt) uzyskało 11 uczniów, wynik najniższy (0 pkt) – 1 piszący. Rozkład wyników w poszczególnych województwach przedstawiono na wykresach 5.1 i 5.2.

Wykres 5.1. Rozkład wyników w czytaniu (arkusz niestandardowy S-8-122) – województwo podlaskie

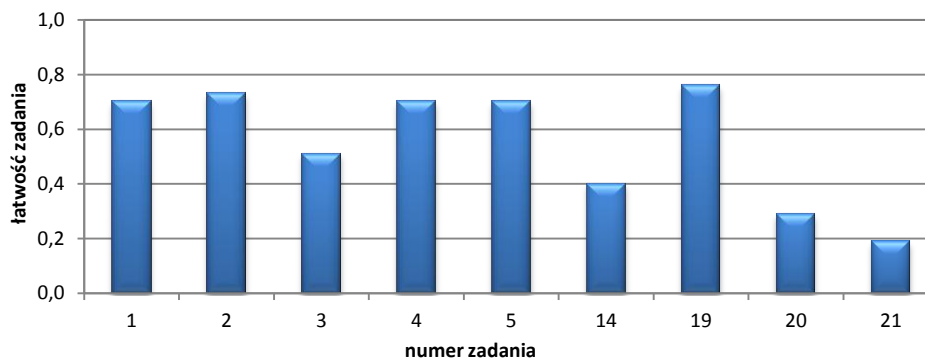

Wykres 5.2. Rozkład wyników w czytaniu (arkusz niestandardowy S-8-122) – województwo warmińsko-mazurskie

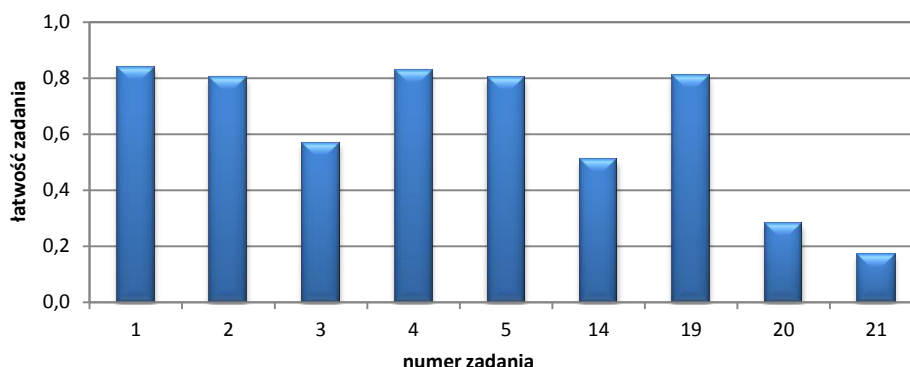

Umiejętności z obszaru czytanie badane były dziewięcioma zadaniami wielokrotnego wyboru, w oparciu o fragment *Tajemniczego ogrodu* Frances Burnett i wiersz Hanny Zdzitowieckiej *W naszym ogródeczku* oraz notatki sporządzonej na potrzeby arkusza. Większość zadań okazała się dla uczniów łatwa i bardzo łatwa. Tylko trzy spośród dziewięciu zadań sprawiły piszącym kłopot. Poziom wykonania wszystkich zadań z obszaru czytanie przedstawiono na wykresach 5.3 i 5.4.

Wykres 5.3. Poziom wykonania zadań z czytania (arkusz niestandardowy S-8-122) – województwo podlaskie

Wykres 5.4. Poziom wykonania zadań z czytania (arkusz niestandardowy S-8-122) – województwo warmińsko-mazurskie

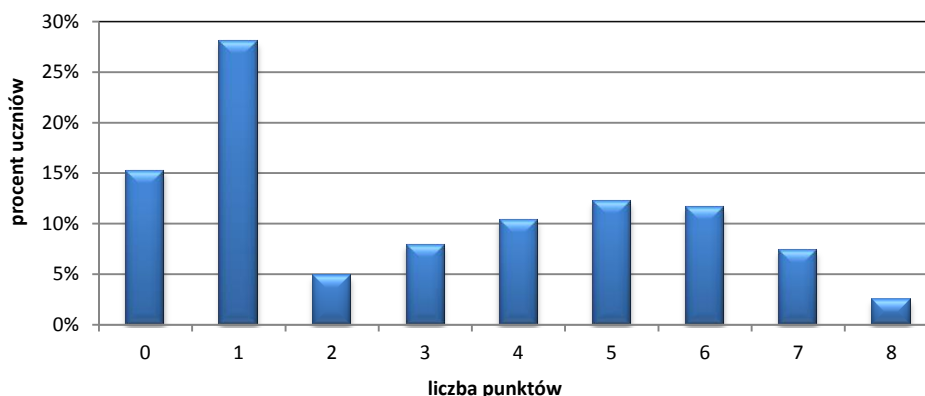
Szóstoklasiści nie mieli trudności z odczytywaniem tekstu literackiego, na podstawie którego poprawnie przetwarzali i wyszukiwali informacje (zadania: 1., 2. i 3.). Uczniom nie sprawiło kłopotu wnioskowanie na podstawie przesłanek zawartych w tekście i odczytywanie sensu przenośnego wypowiedzi (zadanie 4. i 5.). Zadanie 19. również okazało się łatwe dla piszących. Większość z nich poprawnie wskazała zwrotkę, w której znajdowały się określone w poleceniu informacje. Można stwierdzić, że uczniowie dobrze poradzili sobie z odczytywaniem informacji podanych wprost.

Trudne i bardzo trudne okazały się dla szóstoklasistów pozostałe trzy zadania z omawianego obszaru. Zadanie 14. polegało na przeczytaniu krótkiego tekstu i analizie informacji w nim zawartych. Następnie należało wybrać dane dotyczące temperatury, w jakiej kiełkują ogórki, odczytać wartości zaznaczone na termometrach i wybrać termometr, który wskazywał określoną w poleceniu temperaturę. Ze względu na charakter zaburzeń procesów myślenia, analizowania i spostrzegania niektórym uczniom zadanie to mogło sprawiać trudności. Trzeba jednak podkreślić, że w tej grupie szóstoklasistów znaleźli się piszący, którzy wskazali poprawne rozwiązanie. Zadanie 20. również było trudne dla większości piszących. Nie poradzili oni sobie z wyszukaniem informacji, która w wierszu nie była podana wprost. Zadanie 21. okazało się jednym z najtrudniejszych w tegorocznym arkuszu. Polegało ono na pokreśleniu w zwrotce wersu, w którym występuje epitet. Wielu uczniów podkreślało wszystkie 4 wersy. Miało to wpływ na bardzo niski wynik zadania. Przyczyny tego można upatrywać w innej od dotychczas stosowanych na sprawdzianach budowie zadania. W tegorocznym arkuszu uczeń musiał sam wybrać i podkreślić wers, w którym występuje epitet. Tylko 24 szóstoklasistów z obszaru OKE w Łomży odniosło sukces, poprawnie rozwiązując to zadanie.

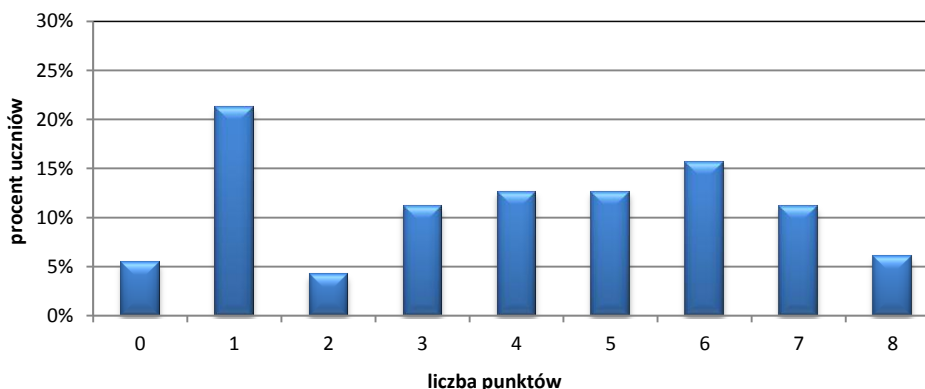
5.2. PISANIE

Za poprawne rozwiązanie dwóch zadań, które badały poziom opanowania umiejętności z *pisania*, szóstoklasista mógł otrzymać 8 pkt. Średni wynik w województwie podlaskim to 3 pkt. (38% punktów możliwych do uzyskania), w województwie warmińsko-mazurskim odpowiednio 4 pkt (50%). Wynik najwyższy zdobyło 24 piszących, wynik najniższy otrzymały 43 osoby. Tylko 1 pkt uzyskało 117 piszących spośród wszystkich szóstoklasistów. Rozkład wyników w poszczególnych województwach przedstawiono na wykresach 5.5 i 5.6.

Wykres 5.5. Rozkład wyników w *pisaniu* (arkusz niestandardowy S-8-122) – województwo podlaskie

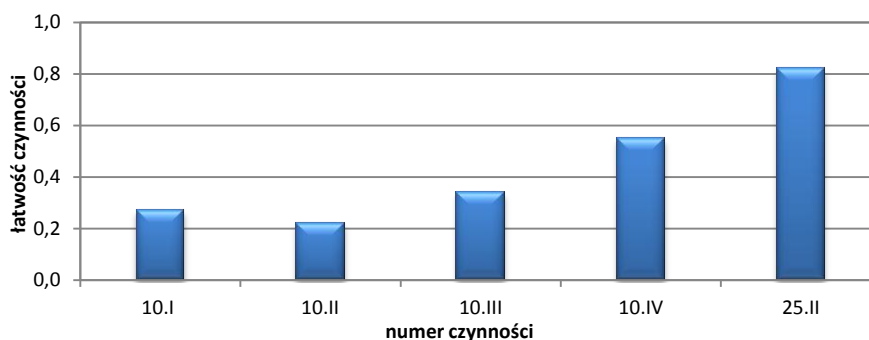
Wykres 5.6. Rozkład wyników w *pisaniu* (arkusz niestandardowy S-8-122) – województwo warmińsko-mazurskie

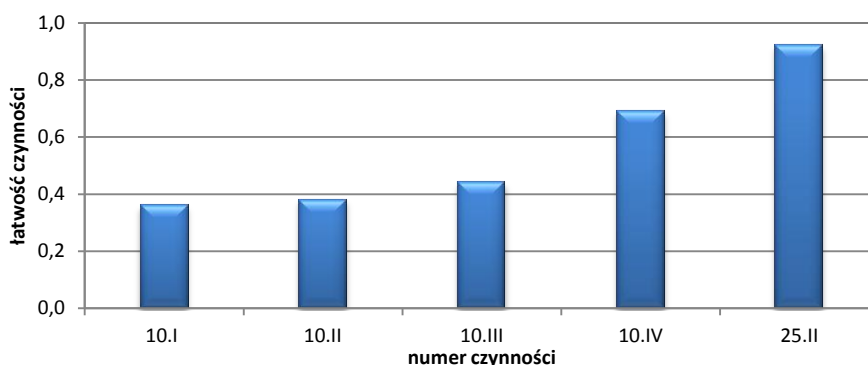
Zadanie 10. – rozszerzonej odpowiedzi – okazało się trudne dla uczniów zarówno z województwa podlaskiego, jak i warmińsko-mazurskiego. Z obszaru OKE w Łomży 38 piszących (7,6%) nie podjęło próby zredagowania wypowiedzi pisemnej.

Zadanie 26. – krótkiej odpowiedzi – badało poziom opanowania umiejętności z *pisania* i *rozumowania*. Było to zadanie łatwe dla piszących z województwa podlaskiego i bardzo łatwe dla uczniów z warmińsko-mazurskiego. Tylko 19 uczniów (3,8%) z obszaru OKE w Łomży nie podjęło próby rozwiązania zadania. Poziom wykonania czynności badanych tymi dwoma zadaniami przedstawiono na wykresach 5.7 i 5.8.

Wykres 5.7. Poziom wykonania czynności z *pisania* (arkusz niestandardowy S-8-122) – województwo podlaskie

Wykres 5.8. Poziom wykonania czynności z *pisania* (arkusz niestandardowy S-8-122) – województwo warmińsko-mazurskie

W zadaniu 10. uczniowie opisywali ilustrację, która przedstawiała okładkę książki *Tajemniczy ogród*.

Analizy i oceny opisów szóstoklasistów dokonano zgodnie z następującymi kryteriami:

- I. Treść,
- II. Język,
- III. Ortografia,
- IV. Interpunkcja.

Kryterium I

Za zredagowanie tekstu zawierającego informacje na temat, co jest obiektem opisu, nazwanie co najmniej 3 elementów występujących na ilustracji oraz użycie co najmniej 2 wyrazów określających stosunki przestrzenne i co najmniej 2 przymiotników uczeń mógł otrzymać 2 punkty. Maksymalną liczbę punktów za to kryterium zdobyło 26 piszących (15,9%) z województwa podlaskiego oraz 69 szóstoklasistów (20,7%) z województwa warmińsko-mazurskiego.

We wszystkich zamieszczonych w sprawozdaniu przykładowych pracach zachowano oryginalną pisownię.

Poniżej zamieszczono wybrane prace, których treść spełniła wymogi zawarte w kryterium I.

Praca 1.

Opisuję okładkę książki „Tajemniczy ogród” na pierwszym planie widać chłopca który siedzi a obok jest faina ławka na której siedzi mała dziewczynka a koło niej jest chłopiec który siedzi na wózku inwalidzkim i rozmawiają. Za nimi są drzewa i Duży dom a za domem widać mur który ma dwa okna. Na domie są dwa wieże na których znajduje się okno po prawej stronie domu są drzewa i po lewej też są drzewa i na środku domu są drzewa.

Praca 2.

Tajemniczy ogród

Na pierwszym planie widać pewną starszą osobą na wózku inwalidzkim widać że rozmawia z małymi dziećmi. Ta pani musi im muwić coś śmiesznego bo te dzieci się śmieją. Na drugim planie widać drzewa i piękny dom. W odali drugiego planu widać wysokie góry. Za gór wydstawają się czubki drzew.

Praca 3.

Opis okładki.

Dziś opisuję okładkę książki.

Na samej górze jest napisany wielkimi literami tytuł książki, który brzmi „Tajemniczy ogród”. Na samym dole idąc półkole, w którym rosną kwiatki. Po prawej stronie siedzi babcia na wózku zaś po lewej siedzi chłopiec na ziemi. Na ławce siedzi dziewczynka.

W oddali wznosi się zamek, który stoi na wzgórzach.

Myślę, że ta jest bardzo interesująca zabawna książka.

Za opis zawierający informacje o co najmniej 2 elementach znajdujących się na ilustracji oraz użycie wyrazu określającego stosunki przestrzenne i co najmniej jednego przymiotnika – szóstoklasista otrzymywał 1 punkt. W województwie podlaskim 38 uczniów (23,2%), w warmińsko-mazurskim 99 piszących (29,7%) uzyskało taką liczbę punktów za I kryterium.

Egzaminatorzy sprawdzający prace zwrócili uwagę na to, że uczniowie często używali rzeczowników, rzadziej czasowników, oznaczających stany osób i rzeczy. Niewielu piszących używało przymiotników określających kształty, wielkości czy barwy oraz wyrażen wskazujących na stosunki przestrzenne. Wśród piszących byli i tacy, dla których ilustracja stanowiła inspirację do napisania opowiadania lub notatki o innej ulubionej książce.

W poleceniu uczeń otrzymał informację, że ma napisać co najmniej 5 linijek. Jeśli zredagowana wypowiedź składała się z nie mniej niż 30 samodzielnych wyrazów, ale rozmieszczona była w 3 liniach, egzaminator oceniał pracę zgodnie z kryteriami: II, III i IV. Wiele było prac krótkich, zawierających mniej niż 30 wyrazów, w których piszący starali się rozmieścić tekst w 5 liniach. W takich pracach egzaminator oceniał wypowiedź zgodnie z I kryterium, za kryterium II, III i IV piszący nie otrzymywał punktów.

Poniżej zamieszczono przykłady takich prac.

Praca 4.

1. *To jest okładka z książki Tajemniczy ogród.*
2. *z Przodu widzę trawnik.*
3. *Chłopczyk na wózku.*
4. *dziewczynka Siedzi na ławce.*
5. *Zamek.*
6. *Stoi drzewo*
7. *Stoją choinki.*

Praca 5.

*Książka jest fajna.
Bomożna czytaci.
Można oglondaci.
Można się zapoznaci.
Poniewasz można książki czytaci.*

Kryterium II

Za napisanie tekstu poprawnego pod względem językowym szóstoklasista, jeżeli popełnił jeden błąd, mógł otrzymać 2 punkty, a 1 punkt, jeżeli popełnił dwa błędy. W zredagowanych wypowiedziach egzaminatorzy oceniali poprawność formy gramatycznej wyrazów i poprawność składniową.

Wielu piszących miało kłopoty z poprawnym wyznaczaniem granicy zdania, popełniali oni wiele błędów językowych.

W województwie podlaskim 27 uczniów (16,5%) spełniło warunki tego kryterium i otrzymało 2 punkty, 1 punkt uzyskało 17 uczniów (10,4%). W województwie warmińsko-mazurskim 2 punkty otrzymało 102 piszących (30,6%), 1 punkt – 49 szóstoklasistów (14,7%).

Kryterium III

Za pomocą tego kryterium badano umiejętność pisania przez szóstoklasistów tekstu poprawnego ortograficznie. Sprawdzano pisownię rz, ż, u, ó, h, ch oraz pisownię wielkiej litery na początku zdania, w tytule, w imionach i nazwiskach. Jeżeli piszący popełnił tylko jeden błąd, otrzymywał 2 punkty; dwa błędy – otrzymywał 1 punkt; więcej niż dwa błędy – 0 punktów. W województwie podlaskim za poprawność ortograficzną w zredagowanej wypowiedzi 2 punkty otrzymało 47 piszących (28,7%), 1 punkt – 19 uczniów (11,6%). W województwie warmińsko-mazurskim odpowiednio – 126 uczniów (37,8%) i 43 szóstoklasistów (12,9%).

Kryterium IV

W zakresie pisania tekstu poprawnego pod względem interpunkcyjnym sprawdzano, czy uczniowie używają kropki lub innego znaku na końcu zdania. Aby zdobyć jeden punkt, uczeń mógł popełnić nie więcej niż 1 błąd. Większości szóstoklasistom umiejętność ta nie sprawiła dużych trudności. 1 punkt otrzymała ponad połowa piszących (55,5%) w województwie podlaskim oraz 68,8% uczniów w województwie warmińsko-mazurskim.

Umiejętność dokładnego opisywania przedmiotu, rysunku, osoby czy sytuacji, informowania o cechach i właściwościach czegoś lub kogoś – to warunek udanego porozumiewania się i wchodzenia w relacje społeczne. Umiejętność ta jest potrzebna każdemu człowiekowi w wielu życiowych sytuacjach. Jest ona podstawą codziennego komunikowania się, wyrażania własnych odczuć i zrozumienia innych. Na podstawie analizy zredagowanych

przez uczniów prac i wyników, jakie uzyskali za zadanie 10, można stwierdzić, że jest duża grupa przyszłych gimnazjalistów, którym opis sprawia trudności. W doskonaleniu tej formy wypowiedzi warto położyć nacisk na bogacenie zasobu słownictwa uczniów, kształcenie sprawności dokładnego informowania o cechach i właściwościach czegoś lub kogoś, na doskonalenie umiejętności językowych i poprawności ortograficznej.

W zadaniu 25. zapytano uczniów *Dlaczego należy jeść warzywa?* Kryterium I zadania dotyczyło *rozumowania* i sprawdzało, czy uczeń, który odpowiada na postawione pytanie, używa odpowiednich argumentów. Za podanie poprawnej argumentacji szóstoklasista mógł otrzymać 1 punkt. W zakresie *pisania* uczeń powinien wykazać się umiejętnością udzielania odpowiedzi na postawione pytanie w formie zdania. Mógł za to otrzymać 1 punkt. Ponad 80% piszących z województwa podlaskiego i ponad 90% uczniów z warmińsko-mazurskiego odpowiedziało na pytanie w formie zdania i za to kryterium otrzymało 1 punkt. Uczniowie bardzo dobrze poradzili sobie z argumentowaniem swojej wypowiedzi. Mimo że było to jedno z ostatnich zadań w arkuszu, temat wypowiedzi, bliski ich doświadczeniu życiowemu, wpłynął poprawnie na rozwiązanie zadania i chęć wykazania się wiedzą na temat zdrowego odżywiania się. Nawet forma wypowiedzi (zadanie otwarte), zdecydowanie mniej atrakcyjna dla uczniów niż zadania zamknięte, nie miała wpływu na jego rozwiązanie.

Poniżej zacytowano argumenty najczęściej używane przez uczniów:

mają dużo witamin, są zdrowe i smaczne, dają nam energię, pomagają nam rosnąć, jesteśmy zdrowi.

Przykłady innych, ciekawych odpowiedzi uczniów:

Warzywa należy jeść bo są dobre mają dużo witamin i są zdrowe.

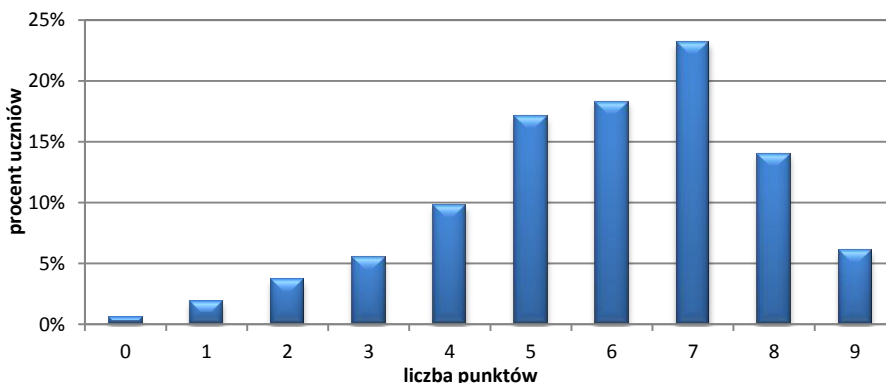
Warzywa trzeba jeść bo wtedy się nie choruje i ma się większą siłę i odporność.

Uczniowie nie mieli trudności ze spełnieniem warunków kryterium II – zapisywaniem odpowiedzi pełnym zdaniem. Za zredagowanie odpowiedzi w formie zdania ponad 90% piszących otrzymało 1 punkt.

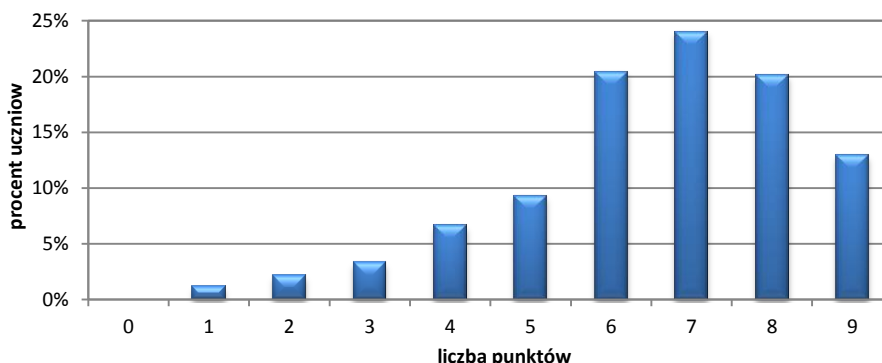
5.3. ROZUMOWANIE

Średni wynik, jaki uzyskali uczniowie za zadania badające umiejętności z *rozumowania*, to 5,9 pkt w województwie podlaskim i 6,6 pkt w warmińsko-mazurskim, co stanowi odpowiednio 65% i 73% uzyskanych punktów. Najwyższy wynik zdobyło 53 szóstoklasistów. Najniższy wynik – 0 pkt otrzymał jeden uczeń. Rozkład wyników w poszczególnych województwach przedstawiono na wykresach 5.9 i 5.10.

Wykres 5.9. Rozkład wyników w *rozumowaniu* (arkusz niestandardowy S-8-122) – województwo podlaskie

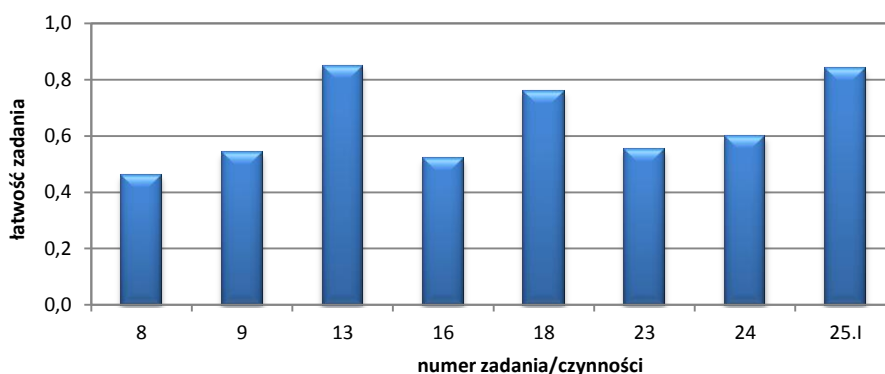

Wykres 5.10. Rozkład wyników w rozumowaniu (arkusz niestandardowy S-8-122) – województwo warmińsko-mazurskie

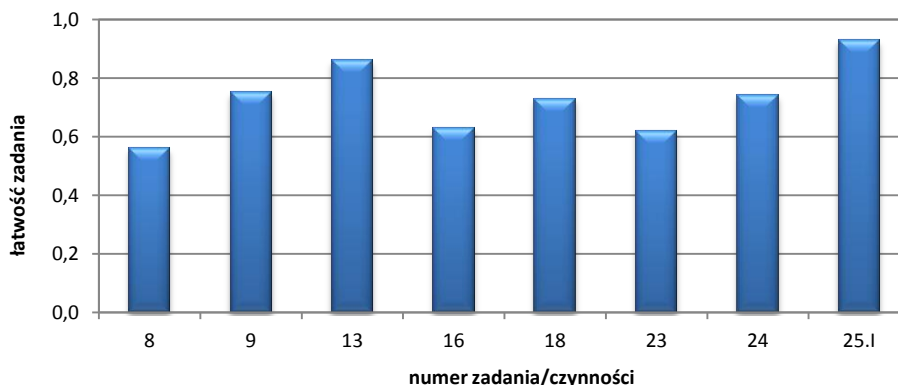

Zadania z obszaru *rozumowanie* okazały się bardzo zróżnicowane pod względem stopnia trudności. Uczniowie z terenu działania OKE w Łomży najlepiej poradzili sobie z rozwiązaniem zadań: 25., 13., 18. Szóstoklasiści z województwa warmińsko-mazurskiego bardzo dobrze rozwiązyli zadanie 9. i 24. Były to zarówno zadania otwarte, jak i zamknięte. Trudniejsze były dla wszystkich uczniów zadania: 8., 16., 23. Piszącym z województwa podlaskiego kłopot sprawiło także rozwiązanie zadania 9. i 24.

Wykres 5.11. Poziom wykonania zadań/czynności z rozumowania (arkusz niestandardowy S-8-122) – województwo podlaskie

Wykres 5.12. Poziom wykonania zadań/czynności z rozumowania (arkusz niestandardowy S-8-122) – województwo warmińsko-mazurskie

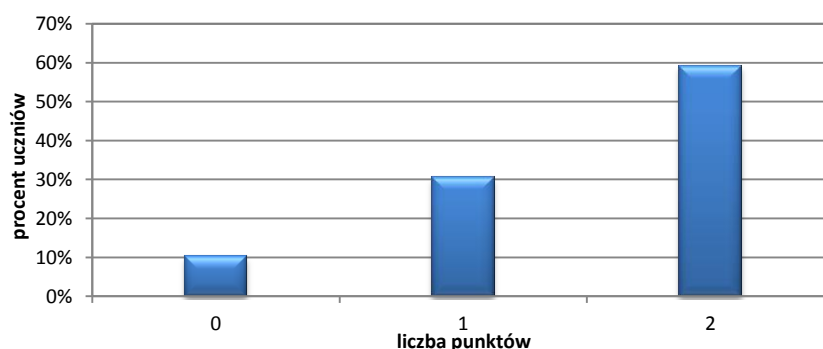

Umiejętność dotycząca opisywania sytuacji przedstawionej w zadaniu za pomocą rysunku (zadanie 8.) nie została dobrze opanowana przez uczniów. Godziny na tarczy zegara, zgodnie z podaną w tekście informacją, nie zaznaczyło tylko 6 uczniów (1,2%). Jednak szóstoklasiści nie uzyskali dobrego wyniku za to zadanie, ponieważ zaznaczali inne godziny, o których w ogóle nie było informacji w krótkim jednozdaniowym tekście. Zdecydowanie lepiej rozwiązali zadanie 13., którym również badano umiejętność opisywania sytuacji przedstawionej w zadaniu za pomocą rysunku. Zadaniem ucznia było wskazanie rysunku odpowiadającego opisowi w tekście. Zadanie 13. było zamknięte. Inna niż w zadaniu 8. forma mogła mieć wpływ na poziom wykonania tych zadań. Uczniowie zdecydowanie lepiej radzą sobie z zadaniami zamkniętymi. Dowodzą tego wyniki sprawdzianów z lat poprzednich, jak również z tego roku. Ponad połowa szóstoklasistów poprawnie przeanalizowała plan ogrodu i wskazała różnicę w wielkości przedstawionych na nim figur (zadanie 23.). W zadaniu 9. piszący mieli wykorzystać umiejętności związane z porządkiem wydarzeń i wybrać szereg, w którym czynności związane z pracą w ogrodzie zapisano we właściwej kolejności. Piszącym z województwa podlaskiego sprawiło to kłopot. Zadanie 16. badało tę samą umiejętność. Piszący powinni skorzystać z informacji podanych w tabeli i ocenić, czy zdanie opisujące czas trwania określonych czynności jest prawdą czy fałszem. Ponad połowa piszących udzieliła poprawnej odpowiedzi. Kolejne zadania z *rozumowania* badały, czy uczeń rozpoznaje cechy elementów środowiska (zadanie 18.) oraz cechy i własności figur (zadanie 24.). Zadania te były chętnie rozwiązywane przez szóstoklasistów. Łatwe dla nich okazało się przyporządkowanie terminów podanych w ramce do zaznaczonych na schemacie budowy kwiatu elementów (zadanie 18.). Zadanie 24., z luką, polegało na podaniu nazwy figury opisanej w zadaniu. Lepiej poradzili sobie z jego rozwiązaniem uczniowie z województwa warmińsko-mazurskiego. Najczęściej szóstoklasiści używali nazwy *prostokąt*, ale w kilku pracach pojawiło się inne, też poprawne, określenie figury – *czworokąt*. W zadaniu tym nie oceniano poprawności zapisu, jednak należy zwrócić uwagę, że wielu uczniów miało kłopot z bezbłędnym zapisem. Oto wybrane z arkuszy zapisy: *pistokot*, *pręstękot*, *prestotot*, Komentarz do zadania 25. zamieszczono w części 5.2.

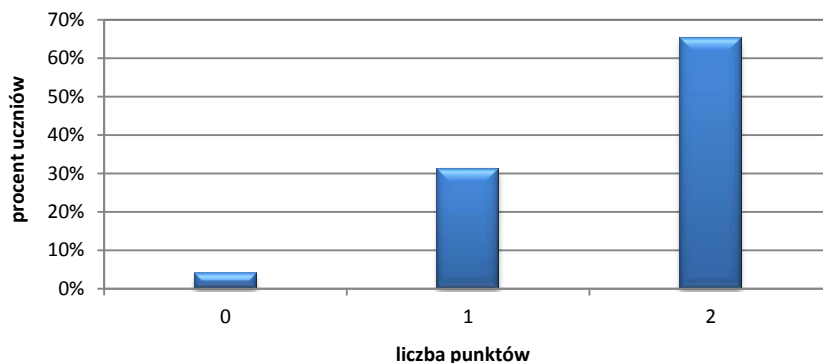
5.4. KORZYSTANIE Z INFORMACJI

Średni wynik, jaki uzyskali szóstoklasiści za zadania z obszaru *korzystanie z informacji*, to 1,5 pkt w województwie podlaskim i 1,6 pkt w województwie warmińsko-mazurskim, czyli odpowiednio 74% i 81% punktów możliwych do zdobycia. Maksymalny wynik (2 pkt) otrzymało 314 piszących, najniższy wynik (0 pkt) uzyskało 30 uczniów. Rozkład wyników w poszczególnych województwach przedstawiono na wykresach 5.13 i 5.14.

Wykres 5.13. Rozkład wyników w *korzystaniu z informacji* (arkusz niestandardowy S-8-122) – województwo podlaskie

Wykres 5.14. Rozkład wyników w *korzystaniu z informacji* (arkusz niestandardowy S-8-122) – województwo warmińsko-mazurskie

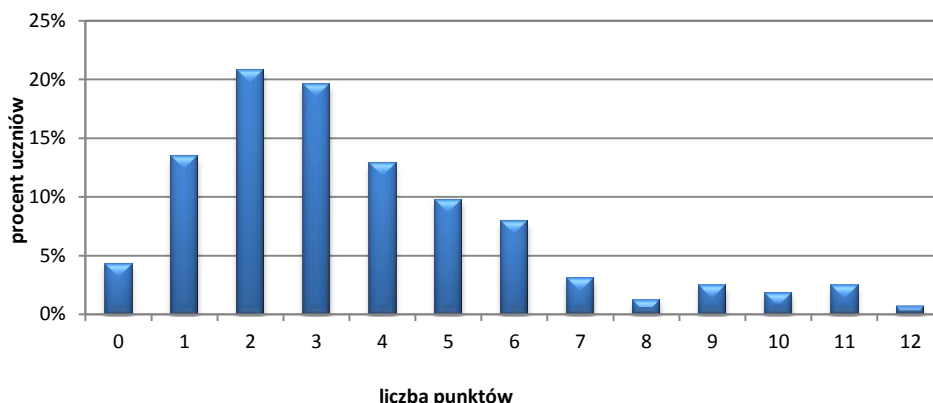
Uczniowie bardzo dobrze poradzili sobie z rozwiązaniem dwóch zadań zamkniętych, którymi badano praktyczne umiejętności posługiwania się różnymi źródłami informacji.

W zadaniu 6., posługując się planem miasta, piszący wskazywali ulicę zgodnie z podanym kryterium. Kolejne źródło informacji, na podstawie którego szóstoklasiści rozwiązywali zadanie 15., to tabela zawierająca informacje podane w różnorodny sposób (tekstowy i graficzny). Korzystając z tabeli, ponad 70% piszących z obszaru OKE w Łomży poprawnie ustaliło termin siewu.

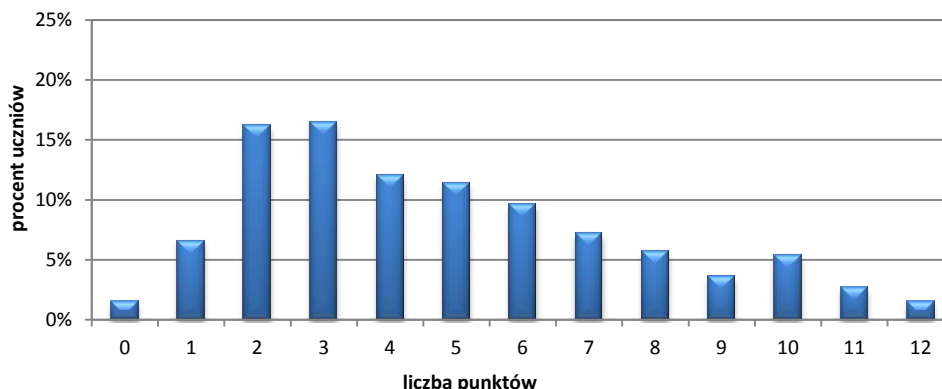
5.5. WYKORZYSTYWANIE WIEDZY W PRAKTYCE

Za zadania badające umiejętności z obszaru *wykorzystywanie wiedzy w praktyce* szóstoklasista mógł otrzymać 12 punktów. Średni wynik w tym obszarze to 3,7 pkt w województwie podlaskim i 4,8 pkt w województwie warmińsko-mazurskim, czyli odpowiednio 32% i 40% punktów możliwych do zdobycia. Maksymalną liczbę punktów uzyskało tylko sześciu piszących, wynik najniższy (0 pkt) otrzymało dwunastu szóstoklasistów. Dane te dotyczą całego obszaru OKE w Łomży. Rozkład wyników w poszczególnych województwach przedstawiono na wykresach 5.15 i 5.16.

Wykres 5.15. Rozkład wyników w *wykorzystywaniu wiedzy w praktyce* (arkusz niestandardowy S-8-122) – województwo podlaskie

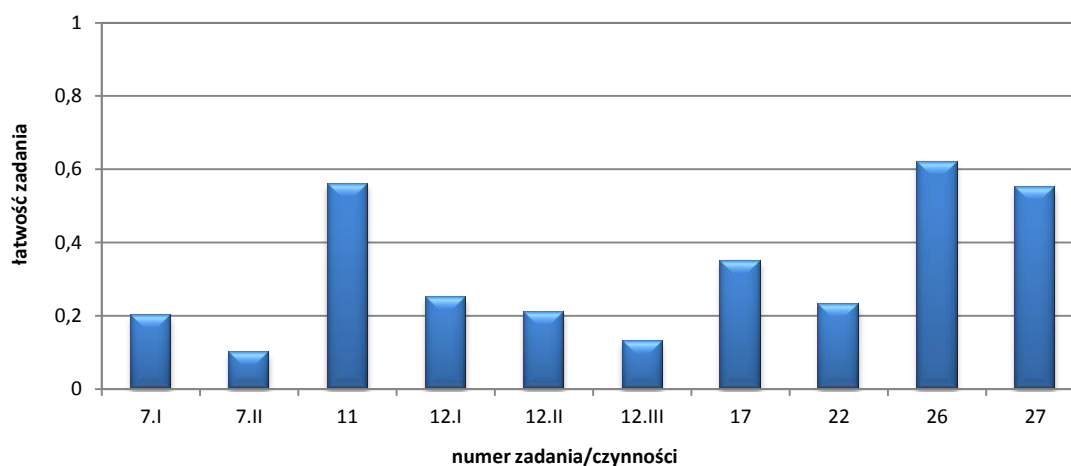
Wykres 5.16. Rozkład wyników w wykorzystywaniu wiedzy w praktyce (arkusz niestandardowy S-8-122) – województwo warmińsko-mazurskie

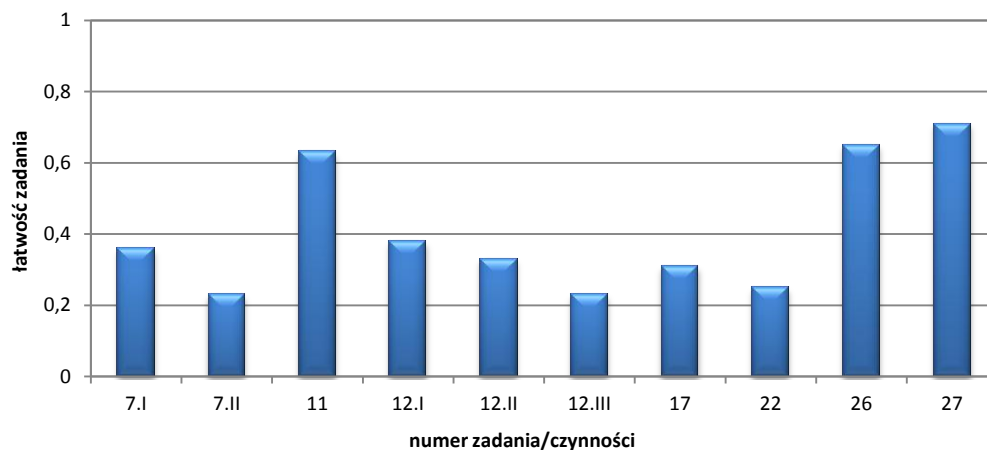
Najlepiej uczniowie poradzili sobie z rozwiązaniem zadania 11., 26. i 27. Prawie wszyscy piszący rozwiązywali zadanie 11. Tylko 3 osoby (0,3%) nie próbowały wykonać tego zadania.

Za zadania z obszaru *wykorzystywanie wiedzy w praktyce* badające umiejętności matematyczne (7. i 12.) uczniowie z województwa podlaskiego uzyskali niskie wyniki. Nieco lepiej rozwiązywali te zadania szóstoklasiści z województwa warmińsko-mazurskiego. Na terenie OKE w Łomży próby rozwiązania zadania 7. nie podjęło 25 uczniów (5%), zadania 12. – 37 piszących (7,4%).

Wykres 5.17. Poziom wykonania zadań/czynności z wykorzystywania wiedzy w praktyce (arkusz niestandardowy S-8-122) – województwo podlaskie

Wykres 5.18. Poziom wykonania zadań/czynności z wykorzystywania wiedzy w praktyce (arkusz niestandardowy S-8-122) – województwo warmińsko-mazurskie

W zadaniu 11. większość uczniów wykazała się umiejętnością posługiwania się słownictwem w bliskiej ich doświadczeniu praktycznej sytuacji. Nieliczni nie umieli do podanej nazwy czynności dobrać właściwych spośród podanych nazw narzędzi. Inna od dotychczasowych forma zadania również nie sprawiła piszącym trudności. Zadania 26. i 27. dotyczące stosowania w praktyce zasad zdrowego i higienicznego trybu życia nie były trudne dla szóstoklasistów. Mimo że były to ostatnie zadania w arkuszu, uczniowie nie zrezygnowali z ich rozwiązania. Żadne z tych zadań nie było opuszczone. Większość z nich poprawnie uzasadniała konieczność mycia warzyw przed jedzeniem. Dla uczniów z województwa warmińsko-mazurskiego jeszcze łatwiejsze było wskazanie nazwy produktu, którego jedzenie może powodować nadwagę. Trudniejsze było to zadanie dla piszących z województwa podlaskiego. Należy sądzić, że szóstoklasiści mają wiedzę na temat zdrowego trybu życia. Wchodzą w okres dojrzewania i większość z nich zaczyna zwracać uwagę na swój wygląd, na zmiany, jakie zachodzą w ich organizmie. Informacje, które otrzymują na lekcjach, które docierają do nich z mediów, pomagają w zrozumieniu potrzeby stosowania zasad higieny i zdrowego trybu życia. Wyrobienie prawidłowych nawyków w tym zakresie jest bardzo ważne w dalszym życiu, najpierw dojrzewającego, potem dorosłego, świadomego swoich potrzeb i możliwości, człowieka.

Trudne i bardzo trudne dla szóstoklasistów okazały się zadania matematyczne, zarówno zamknięte, jak i otwarte. W zadaniu 17. tylko co trzeci uczeń poprawnie wskazał wyrażoną ułamkiem pozostałą do obsiania część powierzchni (odpowiedź C). Najczęściej piszący wybierali błędną odpowiedź A. Jeszcze więcej trudności mieli uczniowie z wybraniem poprawnej odpowiedzi do zadania 22. Większość z nich nie poradziła sobie z wyznaczeniem powierzchni kwadratowej działki. Tylko co czwarty szóstoklasista poprawnie wskazał rzeczywiste wymiary narysowanego na planie trawnika.

Zadanie 7. polegało na przeczytaniu informacji podanych w ramce i wykonaniu, w oparciu o nie, obliczeń dotyczących czasu pracy ogrodnika. Kryterium I tego zadania badało, czy szóstoklasista poprawnie wyznacza czas pracy. Za właściwe wyznaczenie czasu pracy w jednym dniu i w ciągu sześciu dni uczeń otrzymywał 2 punkty. Za poprawny sposób wyznaczenia czasu pracy tylko w jednym dniu i braku dalszej części rozwiązania zadania piszący otrzymywał 1 punkt. Kryterium II zadania badało, czy uczeń poprawnie wykona obliczenia w określonych przedziałach czasowych (jeden dzień i sześć dni). Za te obliczenia można było otrzymać 1 punkt. Poniżej zamieszczono przykłady powtarzających się poprawnych rozwiązań uczniów.

Praca 1. (3 punkty) – uczeń wyznaczał czas pracy od godziny 8.00 do godziny 15.00.

$$8 - 15 = 7$$

$$7 \cdot 6 = 42$$

Praca 2. (3 punkty) – uczeń w pamięci policzył czas pracy ogrodnika w ciągu jednego dnia.

$$7 \cdot 6 = 42$$

Praca 3. (3 punkty) – uczeń opisał, w jaki sposób obliczył czas pracy, wszystkie obliczenia poprawnie wykonywał w pamięci.

Przez 6 dni po 7 godzin, w pracy spędził 42 godziny.

Praca 4. (3 punkty) – uczeń w pamięci policzył czas pracy ogrodnika w ciągu jednego dnia.

$$7 + 7 + 7 + 7 + 7 + 7 = 42$$

Rozwiązując zadanie 7., uczniowie popełniali następujące błędy:

- pomimo poprawnie obliczonego czasu pracy w ciągu jednego dnia, nie wykonywali kolejnych obliczeń;
- popełniali liczne błędy rachunkowe, np.: $15 - 8 = 8$, $7 \cdot 6 = 35$;
- bardzo często błędnie ustalali sposób rozwiązania zadania, np.: $8 + 15$.

Wśród piszących byli i tacy, którzy nie zapisywali obliczeń, tylko uzupełniali odpowiedź. Było to niezgodne z poleceniem. Nie można było ocenić, jak uczeń ustala sposób obliczenia czasu i jak oblicza czas. Za zapis samego wyniku, bez obliczeń, szóstoklasista otrzymywał 0 punktów. Dodać należy, że 25 szóstoklasistów (5%) z obszaru OKE w Łomży nie podjęło próby rozwiązania zadania.

Kolejne zadanie otwarte (zad. 12.) badało, jak w praktycznej sytuacji uczniowie radzą sobie z wykonywaniem obliczeń pieniężnych. Nie spróbowało rozwiązać tego zadania 37 piszących (7,4%) z terenu OKE w Łomży. Umiejętności w zakresie obliczeń pieniężnych oceniane były na sprawdzianie zgodnie z następującymi kryteriami:

I – za poprawny sposób wyznaczenia kosztu zakupów oraz poprawny sposób obliczenia reszty z banknotu 50 zł uczeń otrzymywał 2 punkty; 1 punkt, gdy dobrze ustalił sposób obliczenia kosztu zakupów, ale nie podjął się rozwiązania dalszej części zadania,

II – za poprawne obliczenie kosztu zakupu piszący otrzymywał 1 punkt,

III – za poprawne obliczenie reszty z banknotu 50 zł uczeń otrzymywał 1 punkt.

Poniżej zamieszczono przykłady powtarzających się, przepisanych z arkuszy rozwiązań uczniów.

Praca 1. (4 punkty)

$$3,50 + 3,50 + 3,50 + 3,50 = 14 \text{ zł}$$

$$50 \text{ zł} - 14 \text{ zł} = 36 \text{ zł}$$

Praca 2. (4 punkty)

$\begin{array}{r} 3,50 \\ \cdot 4 \\ \hline 14 \end{array}$	$\begin{array}{r} 50 \\ - 14 \\ \hline 36 \end{array}$
---	--

Praca 3. (4 punkty) – piszący oddzielnie liczył grosze, oddzielnie złote, w pamięci sumował i zapisał poprawny wynik.

$\begin{array}{l} 3, 3, 3, 3 = 12 \text{ zł} \\ 50 + 50 + 50 + 50 = 2 \text{ zł} \end{array}$

Najczęściej popełniane przez uczniów błędy to: $50 \cdot 4 = 200$. Uczeń mnożył kwotę pieniędzy przez ilość opakowań. Reszta była większa od wartości banknotu, którym ogrodnik płacił za nasiona. Wynik nie wzbudził refleksji, uczeń uzupełnił odpowiedź: *Ogrodnik otrzymał 200 zł reszty* (ogrodnik otrzymał więcej, niż miał!).

Uczniowie nie umieli sumować groszy i zamieniać je na złote: $3,50 + 50$; $4 + 3,50$; $50 - 3,50$

Powyższe zapisy świadczą o tym, że szóstoklasiści nie umieli ustalić sposobu obliczenia reszty i trudności, z którymi nie potrafili sobie poradzić już na początku powodowały, że rezygnowali z dalszego rozwiązywania zadania.

Dodać należy, że niektórzy uczniowie skreślali dobre rozwiązanie i próbowali bez powodzenia inaczej rozwiązać zadanie.

5.6. REFLEKSJE EGZAMINATORA

Iwona Gulik

Autorka pracuje w SOSW w Długoborzu

Większość szóstoklasistów przystępujących do tegorocznego sprawdzianu podejmowała próbę pracy z zestawem. Niektóre zadania były rozwiązywane niezgodnie z poleceniem. Mogło to wynikać z braku rozumienia czytanego tekstu. Były też zadania opuszczone przez uczniów. Na tegorocznym sprawdzianie uczniowie zdecydowanie lepiej radzili sobie z zadaniami z luką i krótką formą wypowiedzi. Dłuższa forma jest problemem dla szóstoklasisty, który prezentuje bardzo niski poziom umiejętności pisania i nie potrafi tworzyć logicznej i spójnej wypowiedzi. Uczniowie skupiają się głównie na realizacji tematu. Słabo wypada zachowanie poprawności ortograficznej i interpunkcyjnej. W zadaniu 10. szóstoklasiści opisywali postaci, tło i tytuł. Niewielu stosowało przymiotniki. Stosunki przestrzenne ujmowane były za pomocą najprostszych określeń, np.: za, obok, na, z boku. Na tegorocznym sprawdzianie nieliczni uczniowie potrafili napisać dłuższą, logicznie spójną wypowiedź, zachowując poprawność ortograficzną, językową i interpunkcyjną. Uczniowie skupiali się przede wszystkim na długości wypowiedzi – ograniczali wypowiedź do 5 linijek.

Zadania matematyczne ciągle nastroczają szóstoklasistom najwięcej problemów. W zadaniu 7. znaczna część piszących ograniczała obliczenia tylko do ustalenia czasu pracy ogrodnika w ciągu jednego dnia. Być może nie doczytali do końca polecenia. W zadaniu 12. w bardzo różny sposób próbowali wykonywać obliczenia pieniężne, jednak z tą umiejętnością w dalszym ciągu mają kłopoty.

Duże trudności sprawiło im także odczytanie informacji z tekstu, czyli koloru kwiatu, który barwi nos. Jednak zdecydowanie najtrudniejsze było zadanie 21. Nieliczni uczniowie podkreślili właściwy wers, Dla ucznia z lekką niepełnosprawnością intelektualną epitet w takim ujęciu jest mało czytelny.

Niewątpliwie sukcesem dla tej grupy uczniów jest sam fakt przystąpienia do sprawdzianu oraz próba podejmowania rozwiązań zadań wykraczających poza ograniczone przez ich niepełnosprawność możliwości. Pamiętać należy, że rozpiętość granicy lekkiej niepełnosprawności intelektualnej jest duża, więc i możliwości edukacyjne dzieci z tą dysfunkcją są bardzo różne. Każdy taki uczeń wymaga indywidualnej diagnozy, oceny i pracy.

Jako oligofrenopedagog z 29-letnim stażem pracy, pedagog w poradni psychologiczno-pedagogicznej i egzaminator mam całościowy obraz ucznia z lekką niepełnosprawnością intelektualną. Działania edukacyjne szkoły dostosowane są do indywidualnych potrzeb i możliwości każdego dziecka oraz realizowane zgodnie z uwzględnieniem odpowiednich form i metod pracy. Szczególną uwagę w procesie kształcenia należy przywiązywać do pomocy uczniowi w doświadczaniu rzeczywistości poprzez stosowanie metod aktywnych i czynnościowych. Ważne jest ustawiczne motywowanie ucznia w domu i pracy, zachęcanie do podejmowania zadań wymagających większego wysiłku, przede wszystkim dostrzeganie każdego, nawet najmniejszego postępu w podejmowanych zadaniach.

Moim zdaniem to, że uczniowie z lekką niepełnosprawnością intelektualną zostali zmotywowani do przystąpienia do sprawdzianu, że podejmowali próby rozwiązywania zadań w arkuszu, jest dużym osiągnięciem szkoły i uczących nauczycieli.

Znaczna grupa szóstoklasistów nie opanowała w zadowalającym zakresie podstawowych umiejętności z drugiego etapu kształcenia. We wrześniu rozpoczną oni naukę w gimnazjach. Od początku nauki na kolejnym etapie edukacyjnym należy objąć ich intensywną pomocą psychologiczno-pedagogiczną i dydaktyczną, aby wyrównywać ich szanse edukacyjne, zapobiegać pogłębianiu się trudności w opanowaniu wymaganych wiadomości i umiejętności. W planowaniu takich działań na pewno pomocna będzie informacja o wynikach tegorocznego sprawdzianu i poziomie opanowania badanych umiejętności przez każdego ucznia, z którym będziemy pracować w gimnazjum. Wyniki, jakie osiągnęli uczniowie na sprawdzianie, to diagnoza ich możliwości w określonych obszarach. W planowaniu dalszej pracy powinniśmy koncentrować się przede wszystkim na umiejętnościach praktycznych, przydatnych w życiu codziennym oraz na preferencjach zawodowych tej grupy uczniów możliwych do zrealizowania w ich dorosłym życiu.